

GAMLA HVITFELDTARES ÅRSBOK 2021

utgiven av
Kamratföreningen Gamla Hvitfeldtare

*från 1948 till 1978 utgiven
under titeln*

”GAMLA LATINARES ÅRSBOK”

SVOLDER

Det som är Rivö var mytomspunna Svolder i historien

haiku av Ulf Herrströmer

Omslagsbild:

Rivö Huvud, Gulldisken
foto Jan Christian Holmström 2021

En ovanlig framsida

Vad är nu detta? En sk.kobbe strax utanför Rivö och Brännö. Den ligger där som den alltid har legat, men har ett lustigt namn Gulldisken. Mången idog seglare har kanske undrat över detta namn; Gulldisken...

Nu har gamla Hvitfeldtare, under ledning av nestorn **Gilbert Holmström**, undersökt bakgrunden och funnit sådana ledtrådar som leder till slutsatsen att Rivö mycket väl kan vara det sägesomspunna Svolder! På Rivö och dess högsta punkt kan hövdingar och hövitsmän ha samlats medan deras skepp låg i försåt för den intet ont anande Olav Tryggvason som med elvaskepp, inklusive Ormen Länge, stävaade upp längs Hallandskusten för vidare färd mot vad vi nu kalla Norge. Detta antagande är inte helt taget ur luften. Mycket i de historiska myterna och berättelserna pekar mot att Svolder inte kan ha legat nästanstans vid Östersjökusten - inte heller ön VEN i Öresund torde kunna stämma in, som föreslogs av prof. Weibull i Lund en gång.

Det talas om en bergstopp med utsikt och en plats där ca. 80 - talet vikingaskepp kunnat ligga i försåt, utan att vara synliga. Här skulle med fördel Rivö Huvud kunna passa in! Det lilla skäret GULLDISKEN - ett namn om vars tillkomst vi inte har underlag - skulle mycket väl kunna passa i slaget vid Svolder, där kung Olav lär ha hoppat vattnet och skyddat sig med sin gyllene sköld.

Svolder skulle då kunna vara RIVÖ med omgivande öar.

Att västsvenska historiker och akeologer missat att intressera sig för denna plausibla händelse är svårt att begripa. Att Gamla Hvitfeldtare nu för fram denna tanke och leder den i bevis får ses som en kreativ händelse inför firandet av Göteborg 400-år! Vi bjuder nu Staden på detta!!!

Innehåll 2021

[4]

BERTIL STEEN excellerar i en hyllning till HVITFELDTSKA och vad som gömmer sig i detta ord.

[18]

Ode till en bortgången vän, hvitfeldtare och handelshögskolite, är temat för RAGNAR SJÖGRENS artikel. Handels var en språngbräda ut i livet för många. Ett intressant tidsdokument!

[25]

Skall ÅSA WIKFORSS rädda svenska akademien? I en värld då sanningen blivit osäker - hoppas vi på henne. CHRISTER HEDIN utvecklar denna tanke - och varnar för kottierier som "Klubben" som verkat i posthumanismens femtekolonn.

[29]

Från Kalvsund utgår expeditionen, ledd av GILBERT HOLMSTRÖM med fotografen *Jan Christian Holmström*, som inspekterar Rivö Huvud, Gulldisken och Danmark Lilla (Danska Liljan). Man upptäcker SVOLDER! och man tackar framlidne *Bengt Holmström* för hans banbrytande studier!

[37]

RICHARD BARK - Höjer den högblå Hvitfeldtskafanan för Avenyn 37 och dess närmaste omgivning. Ger en hommage till Olga, som kämpade mot realskolans busar under många år!

[41]

LIV NÄSLUND, Drabbades av corona-nedstängningen på skolan och beskriver dess skadliga effekter på eleverna! En ifrågasatt hantering! Bättre att få tidig immunitet i populationen!

[43]

ANN BJERKLUND LARSSON, Vi har tidigare i årsboken berättat om möss som jagats. Det har liksom varit möss och människor...Vem drar det kortaste strået i det pågående klimatsceneriet är en fråga vi kan fundera över...

[47]

Styrelsens verksamhets berättelse, Protokoll vid årsmötet 2021, Gamla Hvitfeldtare Kamratföreningen

[53]

ULF G H MALMSTEN; Hvitfeldtskastudent, Chalmerist, Med Lic., Geriater och Överläkare - samt Officer & Gentleman - författar Varia!

[61]

Spanska sjukan i Göteborg redogörs för av professor HANS HERLITZ och ex. stadsläkaren i Göteborg PER HAGLIND. Skolan (vår) tycks inte ha drabbats speciellt vad de har kunnat finna.

[65]

GILBERT HOLMSTRÖM - En hyllning till den begåvade skolkamraten och jazzkollegan HACKE Björkstén som Gilbert jammat och spelat med.

[68]

ULF HERRSTRÖMER ger oss en njutbar profylax i diktens form. Bättre recept för framtiden är svårt att tänka sig!

[69]

BO ENEROTH kåserar kring plugg, plugga, Pluggspelet

[72]

STURE HEGERFORS missade Champagnen 2007 men har anledning att korka upp nu när han har den nytryckta årsboken "frisch vom Fass"!

[74]

MATS FÄLLMAN (Masken) - debuterade i Årsboken 2020 och här låter vi honom komma till tals igen. Denna gång på en luftmadrass, tittandes tillbaka på en period i livet som både var vin och vatten! Hans fina språk imponerar. Tack Masken!

[SISTA SIDAN]

Da-da-da-da dadadadada -da-da ...vem kan man lita på?

Redaktionen: Årsboken produceras av Bo Eneroth sedan 2007. Vidare medverkar: Gilbert Holmström (Idé), Ulf G H Malmsten (Varia), Klas Borssén (Logistik), Bertil Steen, Christer Hedin, Ulf Herrströmer m. fl.

Tryckning: Printpartners, Göteborg. Layout och originaldesign Elizabeth Lindblom Brandt. Typsnitt Adobe Garamond, Futura och Futura Book. Papper: Munken Pure 120 g och 240 g. Tryckt med generösa bidrag från Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen.

Stort tack: Till våra läsare som ser fram mot årsboken att avnjutas med skinkmackan till Jul, till alla övriga som bidragit med artiklar, foto, bilder och engagerat arbete! Redaktionen lyfter på hatten!

Hvitfeldtska

En sorts alfabetisk hyllning

BERTIL STEEN

FÖRR I VÄRLDEN kunde det hända när jag satt så till att tal skulle hållas (till Värdirnan, Våren, Kvinnan, Den nydöpta, Den nykläckta studenten, Den nydisputerade, Födelsedagsbarnet eller så), att jag tog till en abrovinsch som gick ut på att använda vederbörandes namn för att hitta på ord för att beskriva denna/denne med. Här och nu tar vi namnet ELSA som exempel; det skulle då ha kunnat bli:

- E: Elegant och Egensinnig
- L: Lekfull och Lärd
- S: Söt och Strålande
- A: Allvarlig och Altruistisk

Det påhittade exemplet Elsa är valt av försiktighetsskäl då jag, så vitt jag minns, inte närmare känt någon Elsa.

Ordet HVITFELDTSKA innehåller elva olika bokstäver. Det är uppenbart att dessa bokstäver ofta måste förekomma som anfang i ord som kan förknippas med vår skola. Det är därför svårt att välja ut några få sådana ord som bas i denna uppsats. Men det är det som nu skall ske.

H

Himlabacken heter det lilla grönområdet mellan Skolan och Landsarkivet. I dess södra del mot Viktor Rydbergsgatan fanns en skogsdunge med skugga och ro, där medlemmar av diverse ledighetskommittéer kunde konferera och vila sig; även förälskade par förekom. Dungen är nu preventivt utglesad. Resten av Himlabacken utgörs av en måttligt brant backe som naturen försett med spännande gupp.

Under snörik vintertid åkte barn i backen med varierande hjälpmedel. De vanligaste var pappskivor och ölbackar, men också träkälkar förekom. En del välbeställda telningar kunde köra i med ratt försedda bobbar. Också skidor användes; och spänningen utgjordes då främst av ”Stora guppet” mitt i backen.

En gång under min skoltid kom en älg till Himlabacken. Den bara stod där en dag när vi hastade förbi på väg till morgonbönen. Stor, lugn och värdigt majestätisk. Polismakten alarmerades och ryckte ut, varvid älgen sprang före alla poliserna förbi Studentkåren till Vasaparken, där han halvsovande (något sömnmedel hade skjutits in i honom) förpassades per bil till Delsjöterrängen. Hoppas att han kom över chocken och kunde berätta om sitt äventyr för ko och kalvar.

Margareta Hvitfeldt - 1800-talsporträtt av Gustaf Brusewitz. Tavlan hängde åtminstone förr i Rektors ämbetsrum.

Margareta *Hvitfeldt* var en mäktig dam på 1600-talet. Hon tillhörde en dansk adelsläkt (*Huitfeldt*), föddes i Norge och ägde ett otal gårdar i Bohuslän med *Sundsby säteri* på *Tjörn* som kronan på verket. Hon

kom till Sundsby 1636 och dog där 1683. År 1664 donerade hon mycket pengar till vår skola, som då hette Göteborgs gymnasium - till driften och till stipendier och forskning. Allt till minne av sonen Ivar Dyre som dött året innan under en resa i Frankrike. Unge Ivar hade nämligen på natten tre dagar före sin död sänt ett brev till modern, där han bad henne att ge stöd till *"fattige Skoleboern og studerande Ungdom i Baahuslen, henne og hannem till en evig Ihukommelse"*. Själva överlämnandet av donationen finns förevigat i en målning som hänger i kollegierummet och som också kan ses på framsidan av Årsbok 2017.

Sundsby säteri var som nämnts viktigt i Margareta Hvitfeldts liv. Det ligger bland lövskogar, vikar och berg på norra Tjörn. Det finns omnämnt redan från 1300-talet, men tycks först på 1600-talet växt i storlek och betydelse; det hade då femtiotre underliggande gårdar. Familjen till en av sjukgymnasterna (Lolo von Arbin) i en kamratkrets jag tillhörde under 1950- och 1960-talen, bodde sommartid i en av Sundsby säteris flyglar. Det blev en del kalas där och i parken. De på samma gång högstämda och uppslupna hyllningarna åt soluppgången kommer jag särskilt ihåg.

V

Vasakyrkan finns det mycket att säga om. I korthet byggdes den av granit från Lysekil i nyromantisk stil med jugendinslag och kraftfulla nationalromantiska detaljer och invigdes 1909 av biskop Rodhe. Den är mäktig både exteriört och interiört. Skolan hörde på flera sätt ihop med Vasakyrkan; den låg ju alldeles bredvid. Vår musikdirektör Torsten Holmsten var organist i kyrkan och höll i många konserter och musikandakter i kyrkan med oss i skolans kör och orkester med solister. Det var mycket barockmusik - mycket Bach

Vasakyrkan. Skolans brunröda tak anas i bakgrunden.

och Händel; den något äldre Buxtehude var en av Holmstens favoriter. Läsåret avslutades på våarna i Vasakyrkan. Musiken spelade en framträdande roll.

*Den blomstertid nu kommer
med lust och fågning stor.*

Och

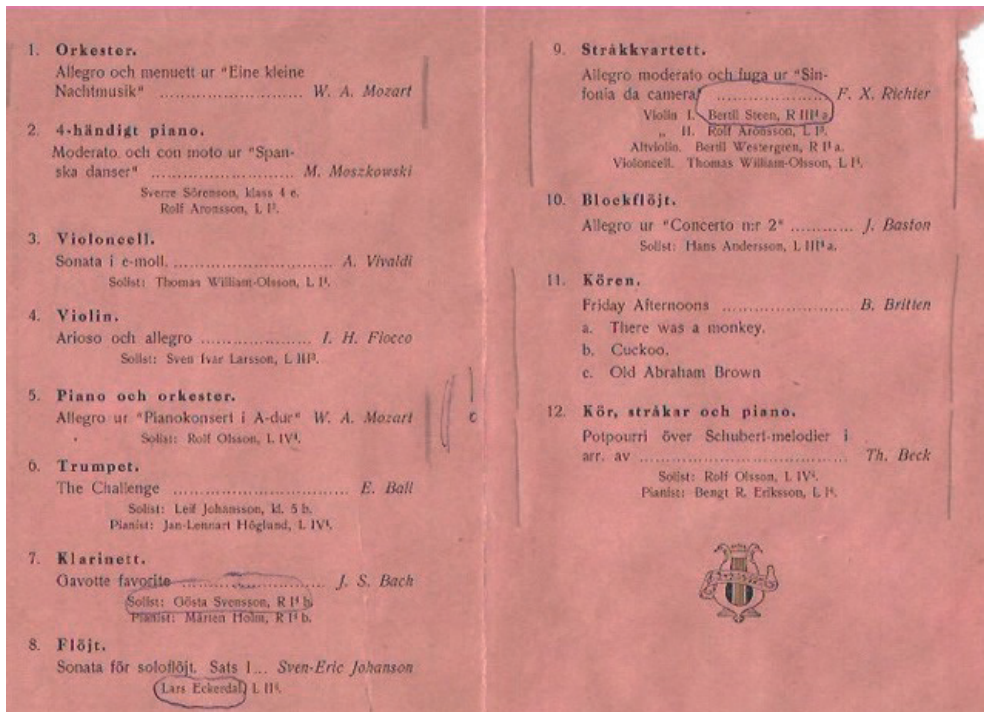
*I denna ljuva sommartid gå ut, min själ,
och gläd dig vid den store Gudens gåvor.*

Och

*En vänlig grönskas rika dräkt
har smyckat dal och ängar.*

Om sådana sånger har jag hört på radion, att de nu inte anses vara politiskt korrekta (PK) i skolmiljö, och att de på sina håll därför inte sjungs längre där. Trist!

Höstavslutningen firades i skolans aula, varvid bland allt tal och musik också Viktor Rydbergs Tomten deklamerades av en förstaklassare.

Program vid Vårkonserten ("Sång- och Musikafton") 1955.

*Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistra och glimma.*
Aulan var och är en av skolans stoltheter. Det gäller såväl exteriören, när man betraktar den nerifrån Vasakyrkan och Studentkåren (numera Studenternas hus), och förstås interiören.

Utanför aulan står "*Huvudena*" på var sin pelare; det gäller alltså de två bronsskulpturerna symboliserande *realskoleeleven* (modell: Björn Clarin) och *gymnasisten* (modell: Lars Olsson).

I fonden strålar Carl Larssons magnifika "*Ute blåser sommarvind*", som i alla detaljer bet sig fast hos oss under åtta års morgonböner. "*Föreningen för Göteborgs skolors prydnade med konstverk*" träffade 1902 "*avtal om utförandet af en större oljemålning till Göteborgs Latinläroverk för*

ett pris af Kr. 6500 och har därvid lämnat konstnären full frihet i ämnesval". Detta och mycket mer om tavlan tillkomst finns beskrivet av Gustav Sjödin i Årsbok 1975. Själva tavlan finns detaljerat beskriven av Börje Moberg i Årsbok 2012, och i samma årsbok berättar Nils Friederich om sin morfar Carl Larsson och om Sundborn. Tavlan blev klar 1903. Carl Larsson kunde inhösta sina 6500 kronor. Göteborgsmecenaterna August Röhss, Robert Dickson och Pontus Fürstenberg stod för alla fiolerna utom en tusenlapp (1000:-, 2000:- respektive 2500:-). Tavlan överfördes förstås senare från Gamla Latin på Hvitfeldtsplatsen till aulan i den nuvarande skolbyggnaden före dennas invigning 1919.

Aulan användes till mycket. Dagligen var det som sagt Morgonbönen som gällde. Dess muntliga del höll i regel någon av kristendoms lärarna i, men också andra lärare, elever, tidigare elever och inbjudna talare förekom. Musikdirektör Holmsten lade helhjärtat och föredömligt ner stort intresse på morgonbönens musikaliska inramning. Han själv eller någon elev skötte orgeln vid psalmsången. Oftast förekom också annan musik; vokalt, på orgeln och på andra instrument. En gång hade kamraten Håkan Westerlind komponerat ett verk för violin och piano som han hade vänligheten att dedicera till mig. Håkan (piano) och jag (violin) uruppförde det på en morgonbön.

I aulan ägde också större eller mindre konserter rum; störst var Höstkonserten och Vårkonserten - alltid fullsatta. Holmsten komponerade flitigt; vid vårkonserten 1954 framförde vi hans *Fosterlandskantat för baryton, kör och orkester*. Av programmet för Vårkonserten 1955 (bild) framgår det varierande utbudet. Vid denna konsert deltog jag som förstaviolin i en stråckkvartett av Richter. Men för mig var konsertens clou allegrot ur Mozarts pianokonsert i A-dur med den gudabenådade pianisten Rolf Olsson som solist. Vi i skolorkestern beledsagade. Instuderingen av verket, repetitionerna, den växande insikten och förmågan samt uppförandet på konserten kvarstår i minnet som en viktig händelse i livet. Jazzen tog också plats i aulan; framstående jazzmusiker gick på skolan (vide infra). Samt värtalighetstävlingar och frågesport. Med mera.

Också före min tid fanns många exempel på goda musiklärare på skolan; här bara två exempel: *Israel Sandström* (från mitten av 1800-talet) och *Fredrik Hjort* i början av 1900-talet. Min favoritlärare Urban

Ohlander, lektor i engelska och franska, skrev i Årsbok 1982 en uppsats om det intrikata och viktiga samspelet mellan musik och text och mellan kompositör och textförfattare i sånger. Bland många exempel han går in på finns *Min lilla vrå bland bergen*. Text: tillfällighetsskalden, Bacchi broder och Göteborgs Bellman Johan Anders Wadman som levde kring sekelskiftet 1700/1800. Och musik: ja just Israel Sandström. Musiken är utan flärd, oskuldsfull, lättsjungen och mycket omtyckt.

Jag vet en vrå emellan bergen,
En liten vrå, som tillhör mig,
Der ingen flärd innätlat sig,
Der ingen oskuld skiftat färgen.

Många förvånar sig när de hör att den eljest så grovkornige Wadman skrivit detta. Man undrar var Wadmans vrå låg; Ingrid Segerstedt Wiberg skriver i G-P 1981 att vrån skall ha legat mellan Nilssons Berg och Fogelbergsgatan. En del av detta område är nu bergsprängt jämnat med marken, vilket är synd på så rara ärter, om nu Wadmans vrå låg där.

Åter till min tid på skolan på 1940- och 1950-talen. Musiken var fantastiskt ordnad, och vissa musikanter var närmast professionella inom såväl klassisk musik som jazz; här bara några exempel: *Sven Ivar Larsson* (violin), *Thomas William-Olsson* (violoncell), bröderna *Lars och Rolf Olsson* (orgel, piano och sång), *Lars Eckerdal* (flöjt), *Håkan Westerlind* (piano), *Gilbert Holmström* (tenorsaxofon), *Carl-Gilbert Brodén* (ventilbasun och kontrabas), *Lars-Olof Franzén* (trumpet). Ingen ytterligare nämnd eller glömd.

Holmsten skrev tillsammans med Birger Anrep-Nordin och domkyrkoorganisten Gösta Lundborg *"Från lyra till saxofon"*, som enligt förordet *"i första hand vän-*

der sig till ungdomar i gymnasiet första ring och realskolans avslutningsklass". Förordet är här dock mycket blygsamt. Boken är på sina åttio sidor en lärd, detaljerad och komprimerad bladvändare med kapitelrubriker som *En hellensk sällskapsvisa*, *Medeltida fromhet i toner*, *Antikens gudar och heroer agera och sjunga*, *Bach: "Den femte evangelisten,"*, *Musiken i Gustaf III:s Stockholm*, *Gamla folksagor bli musikdrama*, *Kan musiken måla? Litteraturen ger musiken en impuls och nya vägar*, jämte en detaljerad genomgång av de vanligaste musikinstrumenten. Detta är inte bara som antyds i förordet till för fjortonåringar utan en läroboksmässing bragd som vänder sig till alla åldrar.

I

"*Ischen*" (*Ivar Isidor Johansson*) var adjunkt i latin och franska och en av de mest märkliga lärarna. Hans hemläxor var dem man kämpade mest med. En anekdot: Modern till en elev sökte upp Johansson, när hennes son fått betyget C i franska och frågade efter anledningen. Ischen: "Det fanns inget lägre betyg".

För sentida eventuella läsare av denna uppsats måste här inflikas att betyget C inte var detsamma som nu utan verkligen det allra lägsta.

(A=Berömlig, a=Med utmärkt beröm godkänd, AB=Med beröm godkänd, Ba=Icke utan beröm godkänd, B=Godkänd, BC=Icke fullt godkänd och C=Otillräcklig. För ORDNING gällde A= Mycket god, B=God och C=Mindre god. Och för UPPFÖRANDE: A=Mycket gott, B=Gott, C=Mindre gott och D=Klandervärt.)

Johansson var min lärare i franska i tre år (fjärde klass i realskolan och första och andra ring i gymnasiet); den enda franskundervisning jag fått. Hans förhör var obönhörliga. Tillåt mig citera ur min uppsats i Årsbok 2001: "Ivar Isidor Johansson, som

med den fruktade gröna boken i högsta hugg mumlande och promenerande ställde sina frågor *'Ni skulle inte hava presenterat oss för dem - vad kan nu det då bli på franska - då Persson?'*, *'Vi hade inte presenterat dem för henne - vad kan det nu bli här då, Andersson?'* och så vidare i all oändlighet. Det hände att vi skolpojkar funderade över meningen med denna presentationshysteri som föreföll råda i Frankrike."

Låt mig nu emellertid säga något viktigt om Ivar Isidor Johansson och många knepiga lärare med honom: De "*tålde mera att hedras ändå*"! Jag högaktar honom. Han var principfast, han stack ut och han var tveklöst en av de största originalen på skolan. Finns sådana nuförtiden?

Så här sextiofem år efteråt kan konstateras att jag (visserligen knackigt) kan delta i fransk (okomplicerad) konversation, kan förhållandevis många glosor att utstöta, kan vissa grunder i grammatiken och kan hyggligt läsa franska tidningar, vetenskapliga artiklar, skyltar, matsedlar och bruksanvisningar till prylar. Ivar Isidor Johansson var en person som man idag kunde önska sig fler av som representanter för de utstickande originalen; de utgör ett försvinnande släkte. Christer Hedin berörde i Årsbok 2006 närliggande ämnen med bland annat "försvar av lärarna på Hvitfeldtska" i en uppsats ("*Gräddfil för skeppsredarsöner? Ronny Ambjörnssons minnen från Hvitfeldtska och mina*") i polemik mot gamle hvitfeldtaren och professorn emeritus i idéhistoria Ronny Ambjörnsson. Tack, Christer, för att Du skrev den uppsatsen!

T

Terrängvarven under gymnastikdirektörerna Wilhelm "Gurka" Lindskogs och Algot "Hultas" Hulténs ledning var två till antalet. De började vid de stora skol-

gårdsgvindarna och framsprangs motsols; först var det nerför Rektorsgatans trappor österut mot Himlabacken. Där vek Lilla terrängvarvet av norrut utför den gamla oxelallén (nu *Ernst Wigforss allé*), medan Stora terrängvarvet fortsatte ner mot *Den siste atenaren* (Viktor Rydbergsmonumentet) söder om Landsarkivet. Sedan sprangs Stora terrängvarvet norrut längs nämnda arkivs västsida (nu *Rektor Ohlons gångväg*). Båda varven avslutades med Molinsgatans mödosamma uppförbacke och uppför trapporna tillbaka till skolgrindarna. Vem som vann själva loppen var ointressant; det gjorde nämligen alltid Ove Lundgren, sedermera professor i fyziologi.

Gurka kallades så därför att han kom från gurkstaden Västerås. Han var kraftfullt ståtlig och en bra lärare. Han och kollegan Hultas använde olika redskap för smärre bestraffningar, vilka innebar att de efter bus (elevernas) slog ett par slag på de sistnämndas bakdelar. Gurkas karbas var ett par decimeter lång, oböjlig och ståltrådslindad. Hultas åter var någon meter lång, smalare och mer vinande; den var den mindre omtäckta av de två käpparna (delinkventernas uppfattning), men båda ansågs naturligtvis bättre än det valbara alternativet (anmärkning i klassboken). Jag antar att dessa redskap av PK- (politiskt korrekta) skäl numera är förpassade till museum. *(Jag kan av minnes- och åldrande-skäl här ha förväxlat vilket slaginstrument som användes av vilken gymnastiklärare).*

Ernst Wigforss (med allén) behöver egentligen ingen presentation. Mindre känt är kanske att han var lektor

i svenska och tyska med början för ganska exakt etthundra år sedan och med av naturliga skäl många och långa avbrott. I själva verket var han på Skolan egentligen bara två höstterminer, 1923 och 1926. Han disputerade 1913 i Lund på en avhandling om Södra Hallands folkhäl, blev docent i nordiska språk, satt i Brantings ministär redan 1924 och var finansminister i perioder under trettio- och fyrtiotalen i Per Albin Hanssons och Tage Erlanders regeringar. Svenska folket tyckte antingen mycket om honom eller alls inte om honom (inte ovanligt för finansministrar).

Han var en slags chefsideolog för sitt parti och en humoristiskt slagfärdig och god talare. Ett häftigt, men kanske inte så

Finansminister Ernst Wigforss letar efter pengar i portmonnän (Pressfoto: Victor Malmström).

realistiskt, bevingat yttrande återges här: "Fattigdomen fördrages med jämnmod då den delas av alla". Undrar om Magdalena Andersson skulle våga sig på det i talarstolen idag? Ett annat bevingat ord, ofta tillskrivet Göran Persson, "Den som är satt i skuld är icke fri" myntades av Wigforss 1932 (sjutton år innan Persson föddes). Fotografiet härintill visar hur Wigforss letar efter pengar i sin portmonnä till droskbilen efter regeringens vårmiddag 1947. Wigforss levde ett långt och aktivt liv (avled 95 år gammal 1977) och var en uppskattad talare på Kårens i Göteborg studentaftnar.

Sven Emanuel Ohlon (med gångvägen) behöver för denna årsboks läsare knappast heller någon presentation. Han disputerade 1915 i Uppsala på en avhandling om katod- och kanalstråleluminiscensspektrum. Som sagt skrev Wigforss sin doktorsavhandling om Södra Hallands folkmål. Vad säger inte Wigforss och Ohlons avhandlingar om den vetenskapliga spännvidden bland skolans lärare! Många av lärarna var disputerade. Mitt studentår (1956) var av elva lektorer nio disputerade; åtta filosofie och en teologie doktor (Brenel). Och det fanns två disputerade adjunkter (Långström och Olsson). Fyra av lektorerna var därjämte docenter (Fredén, Leden, Ahlberg och Ohlander).

Ohlon var rektor under större delen av min tid på Skolan. Han var lektor i matematik och fysik och undervisade i det förstnämnda ämnet i en förstaring på realskolan. När hans anda föll på kunde han från rektorsrummet rusa nerför trappan ut på skolgården till någon rökande elev som inte höll sig till rökstugan, gripa tag i örat (elevens) och dymedelst förpassa detta och dess ägare till Rektors ämbetsrum för tillrättavisning.

Ohlon uppbar ett nästan omänskligt stort antal uppdrag, och han satt i perioder i otaliga styrelser eller dylikt. Jag kan inte räkna dem alla, de prov på Guds godhet han rönt, men här är några exempel: *Ledamot av riksdagens första kammare, av dess statsutskott och dess utrikesutskott samt ordförande i folkpartiets riksdagsgrupp. Statsrevisor. Ledamot av stadskollegiet i Göteborg. Styrelseledamot i: Göteborgs domkapitel, Stretereds skola, Gas- och elverket, Praktiska kommunala mellanskolan (PRAM i folkmun), Göteborgs högskola, Teaterfonden, Läromedelslärarnas riksförbund, Fruntimmersföreningens flickskola, Statens filmgranskningsråd, 1949 års filmkommitté, 1955 års atomenergiutredning, Vin- och spritcentralen, kommittéer i Nordiska rådet, riksdagsbiblioteket, Skattebetalarnas förening och Nordiska folkhögskolan i Kungälv.* Med mera. Man måste beundra bedriften att orka med att vara rektor på Skolan.

Jag har en gång tagit efter Sven Emanuel Ohlon i ett avseende, nämligen att vid det symposium, som ordnats i Taubesalen på Park Avenue Hotel för tjugo år sedan med anledning av att jag blev emeritus, i slutanförandet avsluta med Bo Bergmans dikt

Hjärtat skall gro av drömmar,
annars är hjärtat armt.
Liv, ge oss regn som strömmar.
Liv, ge oss sol och varmt.
Så blir det ax omsider,
och med ett tack till allt
gå vi mot skördetider,
vemod och vinterkallt.

Ohlons sortihögtidlighet ägde rum i Skolans aula 1953; intet öga var torrt när han lät Bergmans dikt avsluta sitt avskedstal. Huruvida detsamma gäller också vid mitt motsvarande återgivande av dikten ett halvt århundrade senare undandrar sig min bedömning.

F

Föreningarna vid Skolan spände över många fält. Här nämns kortfattat några av dem, som de såg ut mitt studentår 1956. Christer Hedin skrev utförligare om ämnet i Årsbok 2019.

Elevrådet var en förhållandevis ny företeelse; det fanns inte i skolkatalogen för mitt första läsår 1948/49. Under mitt sista läsår 1955/56 var Sven Gunnar Tillius ordförande och jag vice ordförande. Sven Gunnar var en kultiverad, spännande och inspirerande person (han gick bort 1999) som hann med mycket, särskilt på många stolar inom den svenska teatervärlden. I den av många högst aktade föreningen *Pro Patria* diskuterades litterära och filosofiska spörsmål. Ordförande 1956 var Lars Olof Franzén, och Johan Lönnroth var kassör. I *Fokus* ställdes frågor om livet, människan och samhället. Folkpartisten och blivande handelsministern och landshövdingen i Halmstad Björn Molin tyckte att *PRO PATRIAS* medlemmar svävade uppe i det blå, medan *FOKUS* ville hålla sig på jorden. Den anrika *Naturvetenskapliga Föreningen Natura* var aktad; de gjorde också många utflykter i naturen, exempelvis Abisko och Gotland. Och så fanns *Skytteföreningen* och *Idrottsföreningen*. Ordförande i *Kristliga Gymnasistförbundet (KGF)* var Daniel Sandén. Skolombud för *Fria Kristliga Gymnasistföreningen (FKG)* var Staffan Modig. En tidigare prominent FKG-företrädare kan nämnas; den folkpartistiske senare utbildningsministern och landshövdingen i Uppsala Jan-Erik Wikström. Musiken fick sitt i *Musica* och teatern sitt i *Teaterföreningen*.

E

Examina kunde man på Hvitfeldtska avlägga av två sorter; realexamen och studentexamen. *Realexamen* avslutade den

femåriga realskolan. Efter fyra år kunde man gå över till gymnasiet, som avslutades med *studentexamen*. *Studentexamen* efterträdde 1905 den gamla mogenhetsexamen, som funnits sedan 1878. Studentexamen avskaffades 1968 och realexamen 1972.

Studentdagen var en högtidlig och spännande dag. Den inföll för min del den femte maj 1956. Efter det att man i april klarat av studentskrivningarna blev man under själva dagen utsatt för muntliga tentamina i fyra ämnen. En lärare i det aktuella ämnet ledde förhöret i närvaro av tre censorer, vanligtvis professorer vid Göteborgs universitet. Censorerna var mycket aktiva i utfrågningarna och diskussionerna. En av mina censorer var En av de aderton, professorn i nordiska språk Ture Johannisson; vi analyserade olika aspekter på bland annat *Elie himmelfärd och Våran prost är rund som en ost och lärdd som själve Hin onde*. Johannisson var också min censor i tyska. Frampå eftermiddagen hade anhöriga och vänner samlats på skolgården med blommor och blad. Rektor (1956: Gunnar Hesselén) slog upp ett fönster mot skolgården och ropade ”*Alla klara!*”; det var fallet detta år. De nykläckta sprang ut. Visst underkändes något enstaka år en eller ett par kamrater, men det var ovanligt. De flesta med hög risk efter skrivningarna räddes nämligen i förväg att ”inte gå upp i muntan”; de få som då likväl gick upp och kuggades ledsagades av vaktmästare Olsson ut via bakvägstrappan (alldeles bredvid Olssons tjänstebostad i skolans nordöstra hörns nedre botten).

Ceremoniellt synes den muntliga studentexamen 1956 ha varit likartad i åtminstone några årtionden. Min far avlade studentexamen på Malmö latinskola den 24 maj 1928. Abiturienterna i det muntliga förhö-

Toppscouterna Baden-Powell och Lieberath.

ret delades då som på 1950-talet in i grupper om fyra. Hela sju ämnen avhandlades dock (i min fars fall kristendom, historia, engelska, tyska, latin, grekiska och fysik). Censorerna per grupp var tre till antalet - som 1956 i vår skola. Parentetiskt kan noteras att tre av abiturienterna då i Malmö senare fick göteborgsanknytning; Nils-Olof Abdon (farmakologiprofessor), Einar Nygren (gynekolog på Stigbergs-torget) och min far (chefsåklagare).

Stig Ahlgren återfinns i en grupp denna studentdag i Malmö 1928. Ja, just det, *den* Stig Ahlgren: fil lic i litteraturhistoria, marxistisk litteraturkritiker och tvärvändning till chefredaktör för den mondäne Veckojournalen. Han var kvick, inflytelserik och hänsynslös. Han kallade Sten Selander *”tråkig som en påstigande i Alvesta”*, och for verbalt riktigt elakt fram med nationalmegaidolerna Ingrid Bergman och

Ingmar Bergman (den senare bland annat i samband med en av världens bästa filmer, *Sommarnattens leende*). Men mothugg fanns; Sven Stolpe kallade Ahlgren *”Hin Håles späckhuggare”*. Och Ingmar Bergman bråkar man inte ostraffat med. I ännu en av världens bästa filmer *Smultronstället* låter Bergman Gunnar Sjöberg gestalta en utstuderat infernalisk nidsbild av Stig Ahlgren i form av den svårt obehaglige ingenjör Alman. Sjöberg liknade dessutom till det yttre Ahlgren till förväxling; *”samma jävla stora kran”*, som Mästaren själv uttryckte det.

L
Lieberath och Den Lidnerska knäppen
Gymnastikämnet hette fortfarande på 1950-talet i postgötisk anda *”gymnastik med lek och idrott”*. Ämnet vårdades som viktigt; vi hade en timmas gymnastik alla

Thorilds omstridda devis vid Uppsala universitets aula.

eftermiddagar, måndag till fredag. (På lördagar slutade skolan redan vid tvåtiden och gymnastiken fick stryka på foten den dagen).

Majoren Ebbe *Lieberath* var gymnastiklärare vid vår skola under de första två årtiondena efter sekelskiftet 1800/1900. Han påbörjade den första ordnade svenska scoutrörelsen, *Riddarpojckarna*, på skolan, och blev 1912 en av grundarna till Sveriges Scoutförbund. Att Robert, First Baron Baden-Powell of Gilwell och brittisk och internationell föregångsman inom scouting, var Lieberaths förebild kan anas i vidstående bild. Ebbe *Lieberathsgatan* ligger i Krokslätt.

Den Lidnerska knäppen inträffade under *Bengt Lidners* tid på Skolan, som då i mitten av 1700-talet hette Göteborgs gymnasium. Den elvaårige Bengt skall från att ha varit "något trög", en morgon vaknat av en ljudlig knäpp i skallen som plötsligt "mer intelligent". Lidner föddes och bodde under barnaåren på Magasinsgatan och hade nära till skolan, som då låg på Domkyrkoplan. Fadern hade nära till jobbet; han var domkyrkoorganist.

Lidner har beskrivits som "den nyromantiska lyriska genialiteten förverkligad". Kan knäppen ha bidragit därtill? Eller att han var elev på Skolan? Han levde ett spännande liv. Under skoltiden skrev han i göteborgstidningen *Hvad nytt? Hvad nytt?*. Han läste i Lund och skrev poesi i *Lunds Veckoblad*. Han skrev sin doktorsavhandling vid Lunds universitet om relegering, men blev själv relegerad strax före disputationen. Därefter mönstrade han på en ostindiefarare, klev av redan i Kapstaden, irrade runt i bergen där, lyckades ta sig hem, sökte sin lycka vid svenska hovet och skrev tjugofem fabler åt den ettårige kronprinsen. Kungen skickade honom ut i Europa (Göttingen, Paris och Finland).

Vem påbörjar en dikt som Lidner i *Grevinnan Spastaras död* (om jordbävningen i Messina 1783)?

På Nova Zemblas fjäll, i Ceylons brända dalar,
Hvar hälst en usling finns, är han min vän,
min bror.
Då jag hans öde hör, med tårar jag betalar
Den skatt jag skyldig är, Natur! dig, allas
Mor!

Citatet har i våra dagar blivit aktuellt; vänner av naturen i vår globala uppvärmningstid har i strofen påhittigt, ja listigt bytt ut ”usling” mot ”isbjörn”.

Bengt Lidner dog i armod. Carl Mikael Bellman själv (som skulle komma att gå bort två år senare) sjöng offentligt till luta ett impromptu, vilket inbringade femtio riksdaler som räckte till begravningen. Lidner föddes 1757. Han dog 1793. Han blev 36 år. (Mozart föddes 1756. Han dog 1791. Han blev 35 år.)

På vår skola var Lidner kamrat till Thomas Thorild; de hade samma lärare i latinsk värtalighet, nämligen pietisten och lektorn Johan Rosén, som beskrivs som en lärd, oberäknelig och stökig herre. Thorild läste i Lund och juridik i Uppsala. Han synes ha legat i ständig fejd med de flesta och särskilt Johan Henric Kjellgren (*”En kritik över kritiker. Med utkast till en lagstiftning i snillets värld”*). Han kämpade för jämställdhet mellan könen (*”Om kvinnökönets naturliga höghet”*). Under den sista delen av sitt liv var han professor och bibliotekarie vid Greifswalds universitet. Ovanför ingången till aulan i Uppsala universitet står Thorilds devis *Tänka fritt är stort men tänka rätt är större*, som genom åren har varit föremål för otaliga, stundom hätska diskussioner.

I sin magnifika kantat till Uppsala universitetets 400-årsjubileum 1877 bidrar Viktor Rydberg till det här med att tänka rätt:

Vad rätt du tänkt, vad du i kärlek vill,
vad skönt du drömt kan ej av tiden härjas,
det är en skörd, som undan honom bärgas,
ty den hör evighetens rike till.

Och Grönköpings store skald Alfred Vestlund, föreståndare för Varuskrapans tricotateavdelning (signaturen A:lfr-d

V:stl-nd), ville också hänga på. I en nyårsdikt i Veckobladet för närmare hundra år sedan tänker han på de mindre lyckligt lottade och skaldar

Ja, fram ock du, som fått till börda
en, andligt sett, mer blygsam del,
och vet, att även du skall skörda
vad rätt du tänkt, fast det var fel.

Rydbergs ovannämnda kantat börjar pampigt:

Ur nattomhöljda tider,
emot ett mål fördolt för dig,
o mänsklighet, du skriker
i sekler fram din ökenstig.

som i Ludovico Hagvaldos suveränt geniala översättning till transpiranto i Grönköpings Veckoblads septembernummer 2018 lyder

Ex tempus missinassas,
ad kamouflago terminal,
oj, humanism, tu tassas
sahara-rutt centennial.

Bengt Lidnersgatan i Göteborg ligger några hundra meter från Hvitfeldtska alldeles bakom Konstmuseet. *Thorildsgatan* ligger också några hundra meter från Hvitfeldtska; söder om flickskolan ”Nya Elementar”; senare Engelbrektskolan, Tyska skolan och numera Victoriaskolan. Nya Elementar må ha haft många namn, men nu som då löper i husets trapphall längs våningarna Carl Larssons målningar *”Den svenska kvinnan genom sekler”*. Det var inte bara i vår skola som Carl Larsson monumentalmålade!

Tänk att två sådana snillrika, arga, uppstudsiga, glödande, frihetstörstande, ömsinta och romantiskt poetiska upplysningsmän som Bengt Lidner och Thomas Thorild samtidigt gick på vår skola för tvåhundra femtio år sedan!

Ute blåser sommarvind.

D

Defileringar.

1. *Gustav Adolfsmarschen.* Den sjätte november tågade på min tid skolans lärare och elever nerför Viktor Rydbergsgatan, svängde vänster vid Götaplatsen och gick sedan hela vägen till Gustav Adolfs torg och hjältekonungens staty. Vid Götaplatsen väntade Flickläroverkets elever, vilka föll in i tåget när vi passerat. I tidningarna fanns varje år kommentarer om kontrasten mellan flickornas oklanderliga sätt att marschera och de hvitfeldtskatågandes lufsande.

2. *Den långa marschen.* Nittonhundranitton flyttade skolan från Hvitfeldtsplatsen till sin nuvarande plats. Det tågades från det gamla till det nya - mot framtiden!

Först i tåget kom skolans fana, svenska flaggor och Spårvägens musikkår. Därefter lärarna i höga hattar, hos inte så få krusade sådana. Och därefter skolpojckarna i rader om fyra. Hur vet jag detta? Jo, Bengt Ahlgren och jag intervjuade 2008 Karl-Erik Hoppe i hans hem i Fiskebäck med anledning av hans 101-årsdag. Samtalet sammanfattade vi i en uppsats i Årsbok 2008. Karl-Erik gick i vår skola mellan 1917 och 1923 och deltog således i tåget. Detaljerna ovan kommer från vårt givande entimmarssamtal med Karl-Erik. Han berättade

också om att tågandet knappast var bättre än i våra Gustav Adolfslufsanden på 1940- och 1950-talen; ”*Det var mer en skola som var ute och promenerade*”, tyckte Karl-Erik. Han hade Ebbe Lieberath i gymnastik. Som sitt bästa minne av skolan uppgav han *Ute blåser sommarvind*.

Förutom Sven Emanuel Ohlon och vår teckningslärare Harald Skogsberg är Karl-Erik Hoppe den ende jag mig veterligt träffat personligen, som deltog i hvitfeldtskamarschen den där dagen för mer än hundra år sedan.

T

Bokstaven T är redan använd i denna uppsats (vide supra).

S

”*Siska*” betydde under min skoltid *läroverkselev*. Således var vi på Skolan siskor, eller gråsiskor på grund av våra grå skolmössor. Å ena sidan var siska ett vänligt och uppskattande ord, å den andra ett nedlåtande skällsord, beroende på talaren. När jag avlade studentexamen 1956 var det omkring fem procent av en årskull som gick i gymnasiet och avlade studentexamen; det var fortfarande mycket ovanligt att gå på läroverk. Skolmössorna stack ut. När de som bodde längre västerut i staden

skulle cykla hem från skolan, lade många försiktigtvis mössan i skolväskan på parkethållaren när de passerade Haga.

Folkskolebarnen kallades *dassharar*. På andra sidan den smala Rektorsgatan från vår skolgård sett låg Götabergsskolans gård; det var två halvhöga murar emellan. Vintertid blev det snöbollskrig mellan dasshararna och oss siskor, men knappast på något dödligt allvar. Gamle hvitfeldtaren, tensorsaxofonisten med mera Gilbert Holmström, tog mig under en promenad för ett par år sedan till bergsområdet strax söder om Näckrosdammen, där han målade beskrev andra skärmytslingar mellan olika barngrupper; en bergsskrev hette *"Lilla döden"*, och röksignaler spelade en roll vid vissa tillfällen. Om jag nu minns rätt; vi får väl fråga Gilbert.

Min första skolupplevelse var Kindergården i *Dalida Dahlquists skola, "Dadda"*, på Avenyn 22 i ett av de där vackra vita husen byggda i början av 1880-talet; på den tiden försedda med förträdgårdar, smidda järnräcken och pelare med joniska kapitäl. Där fanns föreståndarinnan Fröken Sigrid Anderzon samt i Kindergården Tant Birgit och Tant Brita.

Efter året på Dalida Dahlquists Kindergården blev jag dasshare i klass 1 och 2 i *Landalaskolan* (Fröken Brita Wallner) och i klass 4 i *Götabergsskolan* (Magister Nilsson). Klass 3 fick jag hoppa över. På den tiden läste man *Nils Holgerssons underbara resa* i just tredje klass, och jag läste därför inte boken förrän i vuxen ålder (fick den när jag hållit ett föredrag på konferenshotellet Selma Lagerlöf i Sunne). I skolpojksmun kallades på min tid Landalaskolan för *Fängelset* och Götabergsskolan för *Slottet* på grund av sina respektive arkitekturer.

Sedan blev det åtta år på Hvitfeldtska i realskolan och i gymnasiet. Realskolan var femårig, men om man ville fortsätta till gymnasiet gick man bara fyra av de åren. Latingymnasiet var tre- eller fyraårigt; realgymnasiet, som jag gick i, fyraårigt. I början av femtiotalet tillkom ett så kallat allmänt gymnasium. För stadens flickor fanns efter fyra år i folkskolan sjuårig flickskola (exempel Kjellbergsska och Nya Elementar). De flickor som ville till gymnasium gick fem av de sju åren i flickskola, sedan till gymnasiet på exempelvis Flickläroverket. Flickorna kunde också välja att efter sex år i folkskolan gå tre av de fyra åren i Flickläroverkets realskola och sedan börja på gymnasiet.

K

Kulor och *Kom å Knô!*

Vi kunde inte alltid ha snöbollskrig i göteborgsklimatet. Under realskoletiden förekom spel med stenkulor, som antingen skulle kastas/hystas och därvid träffa små pyramider av andra kulor, eller med en knuff av pekfingrets mellanfalang rullas ner i en grop. Det senare kallades att pota kula, och kulorna hette potekulor. I själva verket var detta att pota kula ett pålitligt värtecken på skolgården.

Andra lekar förefaller mer udda och längre från det värdiga man förknippar med en lärdomsskola. Ett exempel: Först några få, senare allt fler, kamrater rusade till ett invinklat hörn av någon byggnad på skolan, varvid alla skrek allt högre: *"Kom å knô! Kom å knô!"*. Vi skrek och knôdde till dess allt blev synnerligen, ja oroväckande trångt. Gamle hvitfeldtaren Håkan Fredén har berättat något liknande från sin tid i folkskolan (i hans fall Böskolan). Eleverna kunde där på rasterna dela in sig i två grupper som stod runt flaggstången på skolgården respektive satt på grässlän-

ten upp mot kyrkan (Danska vägen gick på den tiden inte där utan som den tidigare gjort ovanför Böskolan, numera Lilla Danska vägen). Båda grupperna skrek där-
efter under hela rasten: ”*Hundarna tjuter i tio minuter*”.

Nåväl, *Kom och knô* förekom väl mest i realskolan; sedan blev man gymnasist och möjligen aningen värdigare. Rasterna började ägnas åt samtal om flickor, skoldanser, skolan och dess lärare, idrott och i de högsta ringarna också mer om litteratur och musik (jazzen var inne; New Orleans, Chicago, Paris! King Oliver, Benny Goodman, Charlie Parker, Django Reinhardt!). Intresset för samhällsfrågor och politik var på den tiden hos de allra flesta kamraterna liksom hos mig obetydligt, men visst fanns det.

A

Amund Grefwegatan är den gata som fortsätter åt väster, när man tillryggalagt den korta Röhssgatan från Skolan söderut och gått ett par hundra meter längs Läraregatan västerut. På Röhssgatan, vars körbana var målad med olika löparbanor, sprang vi våra sprinterlopp; 60 meter, 80 meter och 100 meter (med häckar var det 80 meter och 110 meter som gällde). Årliga tävlingar utkämpades mot andra skolor i Göteborg på Slottskogsvallen och på riksnivå på Stadion i Stockholm; för min del där på Stadion 80 meter, stafett 4x80 meter (final) och längdhopp (final).

Vem var då denne Amund Grefwe? Ja, någon greve var han inte; han hette Amund Nilsson Grefve och var bördig från Gräve socken nära Örebro. Han var Göteborgs förste boktryckare och ansågs mycket skicklig i sitt yrke. Han levde i början och mitten av 1600-talet. Han var Skolans (då Göteborgs gymnasium) boktryckare; han tryckte bland annat lektoreernas disputa-

tioner och elevernas skolböcker. Hans lön från domkapitlet var 1667 ”kontanter från trettio tunnor spannmål” och fri disposition av en kammare i skolan. (Detaljerna ur Gustaf Fredéns magnifika *Hvitfeldtska läroverkets historia* från 1947; se min uppsats ”*Omläsning av ett storverk*” i Årsbok 2003.)

En tillfällighet är att det boktryckeri, som den universitetsinstitution jag ledde använde, ligger bara drygt hundra meter söder om Läraregatan inne på gamla Vasa sjukhusområde (numera del av Chalmers). Och således bara ett par hundra meter från dagens Hvitfeldtska. Där lät under min tid doktoranderna trycka sina avhandlingar, och vi lät också trycka böcker, småskrifter, anslag, mötesprogram och symposieförhandlingar där. I början hette tryckeriet *Vasastadens bokbinderi*, och innehavaren stod med ett par andra herrar längst in i lokalerna och band böcker på gammalt vis. Jag har fortfarande som emeritus stor glädje av samarbete med gamla *Vasastadens bokbinderi* (Tack, Eva!) och efterträdaren Kompendiet (Tack, Anneli och Karoline!) - också i mina ansatser till en sorts amatörmässig litterär aktivitet under senare årtionden.

SLUTORD

Tack Hvitfeldtska för de åtta åren! Jag betraktar Skolan som mitt alma mater jämbördigt med mina universitet. Tacket gäller dess historia, lärare, stämning och väl avpassade blandning av humaniora, språk, naturvetenskap, musik och idrott.

Bertil Steen, student på reallinjen 1956 och professor emeritus i geriatrik, är tidigare mångårig styrelseledamot i Kamratföreningen och ledamot av dess årsbokskommitté. Han har tidigare skrivit tolv uppsatser i lika många årsböcker.

Till Vänskapen

RAGNAR SJÖGREN

Vårt betydelsefulla minnande

Min vän Anders dog den sista dagen i september.

Den första dagen i oktober avnjöt min hustru Eva och jag säsongens sista utomhussamvaro med vännerna Margareta och Bengt - i deras Coronaanpassade sagoträdgård. Bengt, som den sökande vetgirige han är, berättade om några kulturpersoners bemödanden att lösa den evigt olösbara uppgiften - att rätt förstå vad Marcel Proust förmedlar i sitt av alla hyllade (men av få lästa och av än färre förstådda) livsverk "På spaning efter den tid som flytt". Bengts exposé utelämnade inte någon av experternas angreppsvinklar. Dock, detta hade Bengt fastnat för - att Marcel själv hade uttalat att det som blir skrivet är framsprunget ur minnesbilder, väckta till liv av udda sinnesstämningar, sålunda återskapade ur det inre - åtkomligt först efter en säregen kraftansamling. Att litteraturvetarna anser sig behöva komplettera Marcells egen uppfattning med forskning om varjehanda fakta om densammes liv motsäger ju inte vad Marcel sade. Så - som ovedersägligt faktum kvarstår väl ändå detta - att Marcells minnesbilder starkt påverkade hans tankevärld. Liksom att detta gäller även för alla oss andra människo-barn - oavsett på vilken nivå någon därtill betrodd skulle välja att inränga just vår elementära tankevärld.

Jag är nu en gång en sån kuf som gärna drömmer mig tillbaka i tiden. Oftast ger det mig både glädje och sinnesro. Så naturligtvis sökte sig mina nattliga tankar under denna tid till vad jag i mitt liv delat med Anders. Som för oss alla gav det ena minnet det andra, många bara glada och inte minst humorbestänkta, andra med den

bitterljuva smak som hormonerna så ofta frammanar under ungdomsåren.

Efter några oroliga nätter kände jag att jag skulle behöva bringa en viss ordning i mina orediga gammelmansbegrepp. Kanske skulle det hjälpa om jag försökte sätta ord på dessa spridda hågkomster? Nätternas virrvarr av tankar hade också understrukit att mitt liv starkt präglats av förhållandet till ett antal goda vänner från barndomen och ungdomsåren; relationerna från det vuxna livet har haft en annan karaktär, inte sällan solkade av arbetslivets ofta förbryllande villkor och krav.

Så vad jag nu sätter på pränt hoppas jag kommer att bli ett äkta uttryck för den stimulerande glädje som jag tagit till mig från den gammaldags vänskap som gossar och unga män då, för mer än halvt sekel sedan, kunde känna för varandra. Och som de ofta fortsatt att bära med sig, även sedan kontakterna glesnat med åren. Jag, liksom många av mina kamrater, har ett antal sådana vänner som var och en kom att bli viktig för mig under något skede av min sävliga utveckling från barn till vuxen - och en någotsånär fungerande samhälls-medborgare.

Gamla Handels som var nytt på femtiotalet

Vilsna Handelsdebutanter

En bedövande vacker sensommardag anno 1959 förrättade Rector Maximissimus upprop för de nyinskrivna vid Göteborgs Handelshögskola. Den flyende västkustska sommarkänslan var så överväldigande att endast de redan vid födseln kalkylskadade kunde känna glädje över att just den dagen få börja räkna på den ena eller den andra stolligheten, var och en mer eller mindre befängd på sitt eget lustiga vis.

En alldeles extra vilsen grupp, tillika liten, utgjorde de som inte hade en susning om vad de gett sig in på. De kom nämligen direkt, efter väl genomförd militär grundutbildning såsom mellanspel, från den så kallade Latinlinjen, en utbildningsgren som på den tiden erbjöd en nödutgång för dem som inte kunde eller ville vare sig räkna svårare saker än plus och minus (multiplicerande och dividerande är ju bara varianter på detta) eller hålla på med egendomligheter som att åstadkomma illaluktande fyrverkerier i inpyrda kemisalar. (Min egen enda erfarenhet av affärsvärlden var att jag, enligt min ömma moders bestämda direktiv, aldrig glömde att begära s.k. KVITTO när jag, såsom befullmäkti-

gat ombud för familjen Sjögren, till fröken Quist i Qiosken betalade veckans mjölkinköp.)

Det var i den udda skaran jag råkade på Anders, en av dessa vilsekomna som Ödet väl egentligen hade avsett för något annat, med humanistisk inriktning, varför inte som latinlärare? Anders utseende, ja hela hans framtoning, var som en kopia av Jean-Paul Belmondos, filmhjälten. Fast egentligen var det väl tvärtom. För Anders var ju först på plan. Jean-Paul dök nämligen upp först med det nya årtiondet då han blev den store hjärtekrossaren, i världssuccén Till sista andetaget.

Adriatens attaché Anders – exklusiv paradkostym

Mitt första minne, av studiekaraktär, av Anders hänför sig till den specialuppgift som ålåg oss som förstaårsstudenter. Jag var inte dummare än att jag tidigt observerade att Anders var en klipsk rackare som dessutom gärna skrev långa aktstycken - alltså en i högsta grad lämplig person att ta s.k. rygg på. Årtiondets sista nummer av Civilekonomföreningens tidning skulle - som varje år - skänka de propra medlemmarna litet extra julglädje - medelst diver-

se tabeller om landets största bolag. Numera sprutas sådana automatiskt fram ur datorernas avfallskvarnar, antingen man vill det eller ej. Då fick man beställa sirliga årsredovisningar från det Konungliga Patent- och Registreringsverket, på Valhallavägen i Stockholm. När handlingarna vederbörligen hade transporterats genom Riket av det lika Konungliga Postverket, då gällde det att med den väl tuggade blyertspressan göra korrekta avskrifter. Jag har egentligen inget minne av detta bestyr, troligen därför att Anders hanterade det hela på eget bevåg. I mogen ålder delgav han mig en lustig detalj om detta projekt. Efter nyårshelgen hade författarna, d.v.s. Anders och jag, av upprörda läsare strängeligen anmodats att inkomma med ett genmäle. Somt var tydligen felredovisat. Inte heller om detta visste jag någonting. Anders hade nämligen funnit det säkrast att hantera problemet utan min inblandning.

Studieminne numero duo hänför sig till höststarten i årskurs två. Jag noterade då att ett antal ambitiösa elever efter sommaren tenerat i bokföring. Anslagstavlan maskinskrivna betyglista toppades av en viss Anders Hedberg - med "a"! Tänk hurusom avundsjukan kan vårda ett sådant minne - i sextio år!

Andra året tappade Anders dock det mesta av sin studiefart, han faktiskt anpassade den till min. Huvudorsaken var dock hans lust att plita med det svenska språket. Så han blev redaktör för vår studentkårs tidskrift "Ekon", som med honom fick en påtagligt mer humanistisk inriktning.

Från Ekon tycker jag att följande förtjänar att återges. Vi var en krets av gossar som inte precis hyllade Studentkårens upphöjda traditioner med honnörsord, blågula band och annat krimskrams. Så när vi efter årskurs tre anträdde en resa ner till Östeuropa för sommarjobb (utan ens minsta betoning på jobb) tog vi naturligtvis chansen

att försöka skoja litet med de fina herrarna i Studentkåren. Här följer ett utdrag (som vi själva tyckte var synnerligen fyndigt; ja, jag minns med glädje och småler när jag nu som 80-plussare hittat det i källaren - efter Evas Coronastädning):

Kårens ansikte österut

På ett café i Haga träffade tidningens tillfällige medarbetare tre blivande resenärer i österled. På frågan om resans syfte svarade de unisont att de avsåg att skaffa sig en bredare ekonomisk kunskapsbas och detta genom en direktstudie av hur ett ekonomiskt system, något annorlunda än vårt eget, arbetar. Färden går nämligen till Jugoslavien och en av de tre ämnar utsträcka sin resroute till Grekland för att än en gång få trampa klassisk mark under fötterna.

- För övrigt, vad väntar ni er av resan?
- Som vi hoppas fruktbarande kontakter med företrädare för det ekonomiska tänkandet i de östra delarna av vår världsdel.
- Tänker ni utöva någon PR-verksamhet för vår skola och vår kår?
- Självfallet skall vi göra allt som står i vår makt.
- Hur tänker ni lägga upp er policy?
- Försök till tankeutbyte med funktionärer inom de ekonomiska studentkårerna.
- Några praktiska åtgärder i detta sammanhang?
- Såsom lämplig introduktionsåtgärd kan man tänka sig ömsesidigt överlämnande av kårband och andra symboler. Vidare har vi allvarligt funderat på att medföra ett antal skivexemplar av ekonomspexet Crassus för mer informella festligheter.

Här tackade vår medarbetare för sig och önskade sitt "lycka till grabbar" åt Anders Hedberg, Ragnar Sjögren och Bertil Tegborg.

Handelsattachéernas utstyrel och glädjemen

Om våra Jugoslavienbravader vill jag berätta:

Som nyutnämnda och förnämsta representer i österled för det svenska näringslivet ville naturligtvis Anders och jag framstå i så fördelaktig dager som möjligt. Vi styrde därför kosan till Silvanders, det ena av Göteborgs då två superflådiga ekiperingsetablissemang för Gentlemän, Törnstens var det andra, litet dyrare. Vår gamle vän, föreståndaren Hasse, förstod omedelbart vårt dilemma; vi ville som alltid ha kvalitet utan att det skulle kosta ens som skjortan. Hasse försvann ner i den lilla jordkällaren, under lagret, och återkom efter en kvart med två fabulösa kostymer. Hasse hade öga för sånt så den sandbruna passade Anders som handsken, den duvblå omslöt lika prydligt min då ungdomliga kropp. Och priset var det rätta. Kostymerna hade nämligen sedan länge lämnat lagerbokföringen så Hasse nöjde sig med en hundring för hela klabbet – och ett kamratligt handslag. Detta hände sig vid den tiden då Nikita Chrusjtjov var chef för Sovjet. Han önskade inget hellre än att få vara chef också för Jugoslavien (vilket Tito, med vårt moraliska stöd, lyckades avstyra). Dock, Krusse var ju känd för sin rustika klädsel så han skulle definitivt ha avundats oss våra playboykostymer om vi stött på honom under vårt vikingatåg.

Anders firade sin tjugotredje födelsedag den 25 juni, fram till 1953 vår äkta Midsommardag – utan något populistiskt sneglande till det numera så populära weekendfirandet. Det påfordrade

naturligtvis icke blott påsättning av paradkostymer utan även hyllningskortege upp till Hotell Bellevue, traktens stolthet på toppen av en sydlig utlöpare av Alperna, högt över vårt enkla viste, Studentsko Naselje (natthärbärgat för studenter av mer eller mindre manligt kön) i Ljubljana, huvudstad i Slovenien. På Bellevue intog vi en festmåltid som inte saknade något och som fuller väl hedrade dagens födelsedagsbarn – och som födelsedagsbarnet även han hedrade, med all heder.

Det Silvanderska Kostymhuset

Vi sökte faktiskt varje anledning att inta en festmåltid, gärna på något trivsamt näringsställe utefter floden Sava. De pinfärska, fortfarande sprattlande, forellerna ur Savas alpvatten blev snabbt våra favoriter. Och vi hade märkligt nog råd med dessa kulinariska högtidsstunder; priserna var låga och juggarna hade vänligheten att ersätta oss rundligt för de blygsamma tjänster vi tillhandahöll. Eller var det kanske så här, att vi mest var till besvär på våra jobb? För vi fick var och en i förtid generösa erbjudanden om

avgångsvederlag. Så vi kunde anträda en rundresa genom Jugoslavien (vi hemsökte faktiskt samtliga landsändar som efter Titos död blev de olika Balkanstaterna). Resan blev minnesvärd med en välavvägd blandning av intressanta människor, god mat och dryck och tillika sol och adriatiska bad och – inte minst – sagolika naturscenerier. Men det skulle leda alltför långt om jag började ge Er detaljer.

Sarajevo i våra hjärtan

En minnesbild vill jag dock förmedla. För jag har aldrig upphört att helt oförhappandes, när jag minns anar det, komma att tänka på den orientaliska kryssningen i aftonsolen på slingerbultsvägen ner mot Sarajevos gryta. Det var ju från dessa sluttningar som serberna på nittioalet pricksköt på Sarajevos bosniska invånare. Massakern en lördagsmorgon på stadens marknadstorg anses ju vara den enskilda händelse som till slut fick amerikanerna att sätta stopp för det grymma kriget.

Om vårt intåg i Sarajevo telefentalade Anders och jag just den 28 juni 2014. Vi konstaterade att det då var på dagen 100 (ett hundra) år sedan gathörnet i Sarajevo fick sitt historiska märke. Gavrilo Princip skott träffade husväggen men utlöste därmed lika fullt det första världskriget. Och 48 år därefter, 1962, hade samma gathörn fått besök av två inspekterande unga män, den speciella händelsen till trots icke iförda paradkostymer - men ändå lika konfunderade som alltid. Och vår kalkyl, korrekt utförd enligt vår gamla skolas precisa regler, gav vid handen att den tidsrymd som hade förflutit mellan det ryktbara skottet och vår inspektion var kortare än den mellan densamma och vår aktuella telefonkonversation! Så

forskningens slutsats måste bli: Till huru otroligt gamla stofiler hade inte de två ynglingarna nu urartat?

Handelsfinal och dess efterbörd

Men Adriatens böljor och festmåltiderna var snart ett minne blott, hur kärt det än var. Studierna skulle ju trots allt avslutas – även om en examen hade den nackdelen att studielånet då inte längre kunde plussas på.

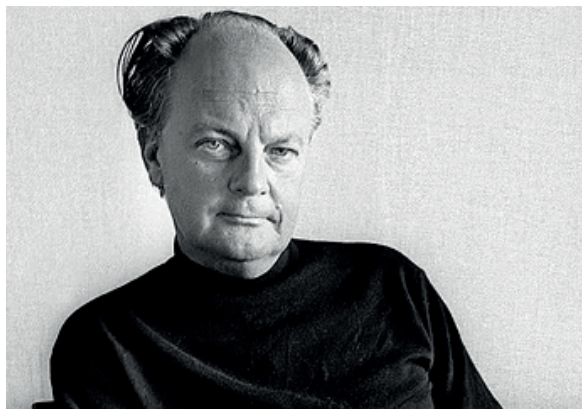

Skottet i Sarajevo

Anders och jag tog vårt farväl av den gamla skolan på samma sätt som vi där tagit de första stapplande stegen – genom att gemensamt och i samförstånd skriva den påbjudna slutuppsatsen. Vi fick uppgiften att göra någonting om barnvagnar. Under några veckor bilade vi runt i Västsverige, mötte den spirande våren och pratade utan större framgång med det fåtal stackare som försökte sälja barnvagnar, de flesta av märket Emmaljunga, alla komiskt spartanska i en jämförelse med dagens ekologiskt aerodynamiska vrålåk med fyrhjulsdrift och annat smått och gott. Våra funderingar bedömdes inte oväntat av den handledande docenten som så pinsamt ointressanta att vi pålades ett annat ämne - om populärpressen såsom bärare av reklambudskap och alla tänk- och otänkbara ekonomiska konsekvenser därav. Detta passade Anders – lika

perfekt som den sandbruna kostymen. Det gav honom utrymme att vilt svinga pennan och väva in ett otal synpunkter på samhället - i stort och i smått. Så det blev litet bråttom på slutet. Men Anders var stark, gammal centerhalv i BK Kenty som han var; nikotin och koffein höll honom vaken nätterna igenom denna vackra majmånad. Allt medan jag, såsom varande mindre stark, allt som oftast tvingades ta mig en tupplur. Min uppgift var att rita bilagorna till Anders text, en del staplar hit och andra dit.

Vid sin Coronastädning hittade Eva också denna uppsats. Jag måste tyvärr tillstå att det inte var bilagorna som gjorde att uppsatsen blev godkänd. Ja, faktiskt blev den mer än så. Professorn, den då nästan helgonförklarade och rikskände företagsdoktorn, Ulf af Trolle, tilldelade den rentav Svenska Telegrambyråns årliga stipendium om etthundra kronor, d.v.s. samma hisnande belopp som de Silvanderska kostymerna betingat. Herrarna på STB, Sveriges då största reklambyrå, de var inte dumma; den samhällsviktiga "nyheten" om de två stipendiaterna infördes gratis i samtliga göteborgska och bohuslänska nyhetsmedia, till en kostnad för

Företagsdoktorn Numero Uno – Ulf af Trolle

reklamherrarna som inte översteg priset för två utrangerade kostymer. Billig reklam, ja! Men effektfull?

Anders hade tidigt ordnat ett jobb efter examen, inom LRF, Lantbruksorganisationen. För mig gick det mer trögt. De flaggskepp i den göteborgska industrivärlden som jag erbjudit mina tjänster hade samtliga tackat nej, artigt men mer än bestämt. Men nu slumpade det sig så att chefen för Reklambyråernas Riksförening u.p.a. hade talat med sin gode vän, professorn, om att han behövde en uppsatsmeriterad utredningsman (som det hette på den tiden; tjänsten krävde dock först och främst att man var hel och ren samt trevlig och snäll, på gränsen till servil, och serverade lagom varmt kaffe så snart någon gav ett diskret tecken att påtår önskades). Så därmed blev det jobbet mitt – trots att jag som uppsatsförfattare uppträtt med många av de tjusiga fjädrar som rätteligen tillhörde Anders. Och jag, den som jag trodde evige göteborgaren, blev plötsligt stockholmare.

Sommaren 1963 började alltså Anders arbeta inom LRF. Som Ni nu har förstätt så var han som klippt och skuren att snabbt och effektivt prestera bra utredningar. Ganska snart flyttade han till hemstaden Linköping. Där blev det han som i vått och torrt fick bistå landshövdingen, Per Eckerberg, med utredningar och inte minst tal. Och det blev en hel del av den varan. För herr Eckerberg var politiker och gammal statssekreterare från Socialdepartementet, en man som gärna tog präktigt med plats i rampljuset, bland mycket annat som ordförande i Sveriges Radio.

Men det var bara en kortare tid som Monsieur Eckerberg, liksom tidigare Ragnar Sjögren, hade

förmånen att få åka snålskjuts på Anders insatser. Anders fortsatta yrkesinsatser blev naturligtvis framgångsrika. Hur skulle de kunna bli något annat? Med en flyhänt, tillika humoristisk, penna, ett gott omdöme samt, inte att förglömma, högsta betyg i bokföring, utdelat av "Tduschken", professor Albert ter Vehn, legendarisk förnyare av sifferexercisen, bland annat stolt Fader till Den Tredubbla Bokföringen, Die Drei-Doppelte Buchführung, ja, då måste det ju helt enkelt bli bra.

En åldrad mans stilla reflektion

Under åren som följde träffades med ojämna mellanrum Anders och jag och de andra gossarna ur den gamla kamratkrets som hade haft så roligt – och inte minst trivts så bra med varandra – då i Göteborg, under det tidiga sextiotalet. Men utan att man vet riktigt varför så blir det alltmer glest mellan träffarna. Sista gången jag talade med Anders var på Påskafton. Då hade vi ett långt telefonsnack, kryddat med några gamla men faktiskt många fler nya skämtsamheter. Jag tror att det som mer än något annat förenade Anders och mig var att vi hade så roligt av att bara tala med varandra. Vi fascinerades av tillvarons absurditeter – och att vrida och vända på dem.

Anders var ju på många sätt fortfarande som en yngling när han plötsligt dog. Bara några dagar dessförinnan hade jag sagt till en annan kamrat ur den gamla kretsen att jag skulle ringa Anders påföljande dag. Men jag kom mig inte för. För tyvärr händer det numera alltför ofta att kropp och själ inte är i den form att jag kan prestera ett bra telefonsamtal. Och då blir det inte av. När skall jag till slut lära mig att bara ta mig i kragen och verkställa sådant som jag vet är det rätta att göra?

En sent i livet reflekterande Ragnar

Nu stänger jag denna skrivning. Den har satt igång många behagliga och därmed också rogivande tankar, naturligtvis i första hand på Anders men också på de andra gossar som genom åren varit och är mina vänner. Kanske har den fått också Dig att tänka på Din vänkrets? Det är med avsikt som jag har låtit bli att avge olika värdeomdömen. Eller att mer i detalj skildra Anders totala liv. För mig känns det mer ärligt och äkta när jag får bevara de tankarna inom mig. Och sådana tankar är inte det sämsta sällskapet på ålderns dagar. Och jag kan låta dem ringla sig iväg, litet hur som helst, i de mest oförutsedda irrbanan. Och förhoppningsvis fortfarande lära mig ett och annat på den vägen.

Ragnar Sjögren tog studenten på Hvitfeldtska 1958, latinlinjen. Liksom dussintalet framåtsyftande gossar från den studentklassen gick han sedan på Handelshögskolan. Han arbetade under många år inom reklambyråbranschen. De sista tjugo åren av arbetslivet verkade han som ekonomisk rådgivare - i tidens anda - under mottot: "Har Du inte haft ekonomiska problem tidigare, vänd Dig med förtroende till mig!"

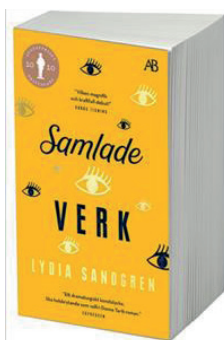
Åsa Wikforss – Akademiens räddare från Hvitfeldtska

*Lydia Sandgren har gjort stor succé med Göteborgsromanen **Samlade verk**. Åsa Wikforss har valts in i Svenska Akademin. Två händelser som förenas av anknytningen till Hvitfeldtska. Där har Åsa Wikforss en gång studerat liksom huvudpersonen i **Samlade verk**. Det finns mer som knyter dem samman.*

CHRISTER HEDIN

LYDIA SANDGRENS bok har mött stor entusiasm från de flesta kritiker. Det finns många anledningar. En är anknytningen till Göteborg. För mig som vuxit upp där blir läsningen ett kärt återseende med platser och miljöer som väcker romantiska minnen. Personerna i romanen håller mest till i Majorna och Masthugget men också en del i Annedal och kvarteren runt Skansen Kronan. Läsaren får följa dem på vandringar längs Karl Johansgatan och till vattenhål i de västra delarna av staden. Deras humanistiska studier och det leder dem till trakterna av Götaplatsen och Näckrosdammen. Det gamla Landeriet ovanför Korsvägen får också vara med. Allt utlöser nostalgiska vibrationer för den som varit med om akademisk undervisning i lokalerna.

Frågan är ändå om inte boken har blivit mest uppskattad för återblicken på huvudpersonen Martins bildningsgång och levnadsresa. Efter en grundläggande utbildning på Hvitfeldtska tänker han sig att bli författare eller bokförläggare. Det

är 1970-tal och en del åsikter är i svang som han möter och påverkas av mer eller mindre. Under alla förhållanden påverkas andra och han tvingas ta ställning till. Så fortsätter det genom boken och alla modenycker på kulturens område under de senaste femtio åren passerar revy. Jag tror att det har bidragit till bokens framgång.

Recensenter i medelåldern har hört talas om alla dessa riktningar och känner igen sig. Det blir som en återblick på deras egen slingrande väg genom djungeln av åsikter om filosofi och samhälle. Senare delen av denna väg påverkade under en period Svenska Akademin och gjorde att den spårade ur, inte minst genom att de nya moderiktningarna blev huvudattraktionen på den så kallade Klubben, dit en charmerande värd bjöd in företrädare för franska filosofers funderingar. Mycket av detta har solkat ned Akademin och Åsa Wikforss är sannolikt invald för uppgiften att städa ut och hålla rent i fortsättningen.

Nya idéer på 1970-talet

Boken börjar på 1970-talet, då många humanister ansåg att naturvetenskapens metoder hade ett alltför dominerande inflytande inom forskningen. Marxister menade att vetenskap skall användas för att befria förtryckta. Den får inte nöja sig med att beskriva. En ny strömning kallades hermeneutisk vetenskapsteori. Den ifrågasatte det objektiva och hävdade att forskarens blick och förutsättningar avgjorde vad som "blev" sanning. Tolkning, förförståelse och kontext blev modeord. (Kontext betydde sammanhang men det lät inte lika vetenskapligt) Hermeneutiken riktade ofta – liksom marxismen – kritik mot det som kallades "positivism". Det var den gamla hederliga vetenskapen som skilde på sant och falskt, sunt förnuft och vilda spekulationer. Kampen för och emot positivismen pågår än, även om många

börjar inse värdet av att veta vad sanning innebär och vad som är sant.

Efter hand tillkom nya teorier. Historia och sociologi bidrog med franska filosofer som Bourdieu och Foucault under 1980-talet. Bourdieu satte ordet kapital efter alla adjektiv så vi fick socialt kapital, kulturellt kapital och så vidare. Foucault hade en rad teorier om kunskap och makt, mycket gick ut på att kunskap var en konstruktion utifrån vissa perspektiv. Akademiska texter skulle därför ha titlar som innehöll orden "konstruktion" eller "iscensättning" för att en avhandling eller uppsats skulle vara "vetenskaplig".

Åsa Wikforss

Allt detta nya var liksom hermeneutiken utmärkta idéer. Som komplement eller korrektiv till traditionellt tänkande hade de mycket att tillföra, men många av dem som mötte de nya idéerna hade inte tillräcklig filosofisk bakgrund för att ta till sig det viktiga. I stället blev betraktade

och mottagna som frälsningsläror med fanatiska profeter som förespråkare. Åsa Wikforss har i boken *Alternativa fakta* vittnat om sin besvikelse på lärarutbildningen. Den kan ha berott på att många pedagoger okritiskt överlämnade sig åt Foucault eller Bourdieu och såg det som en uppgift att frälsa andra genom en hängiven förkunnelse.

Postmodernism

Men den stora omvälvningen kom på 1990-talet med det som kallas postmodernismen, ett uttryck som många svängt sig med men ingen kan definiera så tydligt att man vet vad som diskuteras. I en recension av boken *När postmodernismen kom till Sverige* för tidningen Respons skriver Fredrik Agell:

1979 föreslår Lyotard i en uppdragsrapport om kunskapens och universitetens framtid, att det "postmoderna tillståndet" kännetecknas av en strid mellan konkurrerande mikroberättelser eller språkspel, i en postindustriell tid, där de stora berättelserna blivit överspelade. Påpekandet träffar tonen i ett krig som pågått i fransk debatt sedan 1960-talet, när den yngre generationen gjorde upp med ett äldre vetenskapligt paradigm, innefattande marxism, psykoanalys, fenomenologi och strukturalism. (Respons nr 6/2020, sidan 57)

Marxism och strukturalism var det föregångna. Dessa riktningar hade haft framstående företrädare, bland annat från Hvitfeldtska, som litteraturforskaren Kurt Aspelin. Det nya kallades postmodernism och fick en egen profet, fransmannen Jacques Derrida. Han byggde sitt tänkande på den tyske filosofen Martin Heidegger, som påverkat många kontinentala tänkare med sin existencialistiska livstolkning. De flesta som skall beskriva Derridas geni hänvisar till ordet "dekonstruktion", men

på frågan vad det är blir svaren mer svävande. Ofta talas det om hur detaljer kan avtäcka dolda samband inom ett verk. Ibland sägs dekonstruktion innebära det frånvarandes närvaro. Det finns viktiga och värdefulla inslag i Derridas tänkande. Det han skriver är värt att betänka men vetenskapens uppgift blir knappast begriplig eller meningsfull om den inskränker sig till ”dekonstruktion”.

I Paris kallades Derrida av vissa filosofer för ”den franska filosofins Åsa Nisse (eller motsvarande gestalt i fransk kultur)” men i Sverige hyllades han hänfört av en grupp beundrare. År 1904 dog Jaques Derrida och sedan dess återopas han sällan inom vetenskapen, men gärna av andra kulturella koryféeer. Fredrik Agell menar dock att Derrida satt spår: ”Företrädare för postkoloniala studier och genusstudier anammade okritiskt Derridas förnuftskritik. I dag har postsanningen om sanningen, att den är ett västerländskt maktinstrument som förslavar och förtrycker, blivit dogm...” (Respons nr 6/2020, sidan 57f). Så postmodernismen levde vidare. Åsa Nisse har ännu sina supportrar.

Filosofins svans

Det finns filosofi som lockar intellektuella i filosofins utkanter och på angränsande områden, psykologer, konstnärer, journalister och litteraturforskare, ofta personer utan egen filosofisk bakgrund. Postmodernismen hör till den typen. Det snappades upp av humanister med framtid-sambitioner. De startade tidskriften Kris, som skulle bli ett forum för allt som ligger utanför traditionellt akademiskt tänkande. Den skulle bli gränsöverskridande, även om modeordet kom i bruk senare. Stig Larsson var drivande och redaktionen samlade unga genier inom humaniora, som Svante Weyler och Magnus Florin men inte minst den från Hvitfeldtska här-

stammande Jan Håfström. Senare tillkom andra som filosofiprofessorn Hans Ruin. Enbart män.

Södertörns högskola kom till som en ny, modern och ”gränsöverskridande” utbildningsanstalt. Gränsöverskridande låg i tiden – vilka gränser man överskred var inte det viktiga. Ibland var det förnuftets eller anständighetens, men allt var lika befriande – för de drivande krafterna bakom högskolans policy. Södertörns högskola ville bana sin egen väg och kunde uppfattas som postmodernismens högberg genom att den omhuldade moderna moderiktningar. När Alexander Bard medverkade i radioprogrammet *Filosofiska rummet* berömde han Södertörns högskola för att de hade den enda riktiga filosofin i Sverige – enligt Alexander Bard.

Horace Engdahl disputerade i litteraturvetenskap år 1987 och skrev under 1990-talet om litteratur och dans på kultursidorna i Dagens Nyheter. Kulturredaktör var Arne Ruth, student från Hvitfeldtska. Horace Engdahl hade nära band till Kris genom de goda kontakterna med Stig Larsson och Anders Olsson. Horace Engdahl förde inte postmodernismen till Sverige, det var en bredare ström av intellektuella avantgardister, men han fick en central roll genom anknytningen till Kris och den lysande karriären i det svenska kulturlivet.

Klubben och Södertörns högskola

Hur kom Horace Engdahl in i Svenska Akademin? Det är en fråga som många ställt sig eftersom han inte var berömd som vare sig författare eller akademiker när han valdes in. Lars Forssell besvarade frågan i en intervju: ”Det är hans kunskap och kompetens vi vill komma åt.” Sedan följdes han av likasinnade. Svenska Akademin ingick förbund med kulturföreningen Klubben och Södertörns högskola för att ordna

bildande kulturkvällar och sprida kunskap om moderna tankeströmningar.

Klubben förenades med svensk poesi genom en personalunion. På så sätt uppstod en allians mellan Svenska Akademin, Klubben och Södertörns högskola, en allians som blev orsak till Akademin kris och det Fredrik Agell i sin recension kallar ”kunskapens och demokratins djupa fall”. Men det måste upprepas: Många av dessa idéer hade kunnat bli till stor nytta i vetenskapens verkstad, men de fick ödesdigra följderna genom att hyllas som forskningens fullkomliga frälsningslära.

Sverige har alltså haft ett rikt inflöde av idéer under decennierna runt sekelskiftet 2000. Efter marxism, psykoanalys och strukturalism kom hermeneutik, Foucault, Bourdieu och postmodernism i alla dess varianter. Allt detta skymtar i Lydia Sandgrens roman *Samlade verk*. Hon har anklagats för att bara återge ungefär vad man kan läsa sig till i Wikipedia om de olika riktningarna, men det motsvarar i så fall vad recensenterna också gjort eftersom de (nästan) samfällt berömmar hennes skildring av huvudpersonens vandring genom det intellektuella landskapet.

Åsa Wikforss och sanningens återupprättelse
Hur kommer då Åsa Wikforss in i bilden? Svenska Akademin hade bidragit till ”kunskapens djupa fall” och skandalerna gjorde att de bästa lämnade Akademin. Hur skulle de ersättas? En jurist kom in, en välmeriterad litteraturforskare utan anknytning till Kris eller Södertörns högskola, en framstående poet med rötter i ett annat land. Fler unga författare blev också medlemmar men det stora avgörandet kom med Åsa Wikforss. Hon företräder en sund skepsis mot det som omhuldas av Södertörns högskola. Hennes kritiska blick på alla modenycker inom filosofin behövs för att bygga upp förtroendet för

Akademin. Hennes syn på kunskap och demokrati har avsatt spår i böcker som sammanfattar programmet för en uppbyggnad på dessa områden.

Sanning har blivit ett ord utan innebörd. Numera måste man lägga till något för att det skall framgå vad man talar om, eftersom det också går att säga ”min sanning”. Min sanning är en minisanning, en privat övertygelse som bara behöver gälla ”i min värld” och lämpligen borde kallas ”min tro”. Donald Trumps ”alternativa fakta” har på så sätt blivit ett vedertaget begrepp. Åsa Wikforss kan inte utplåna denna intellektuella narcissism, men hon kan återupprätta respekten för sanningar som inte har uppstått ur personligt önsketänkande, sanningar som kan kontrolleras av oberoende bedömare och klarat prövningarna, de enda som vetenskapen accepterar.

De senaste femtio åren har frambringat en rad vilda teorier om världen och vetandet, om människan och språket, om kunskap och tänkande. I Lydia Sandgrens roman vandrar en student från Hvitfeldtska genom alla dessa akademiska modenycker. Utan dem hade *Samlade verk* blivit mindre färgrik och fängslande. En annan student från Hvitfeldtska har nu fått uppdraget att städa upp i Svenska Akademin efter det förfall som okritiska efterapare av dessa modenycker har åstadkommit. Åsa Wikforss blir Akademin ledande tänkare efter tiden med Åsa-Nisse.

Christer Hedin, född 1939, student på Hvitfeldtska 1957. Religionshistoriker vid Stockholms universitet. Har varit lärare och radiojournalist, bland annat som chef för vetenskapsredaktionen vid Sveriges Radio. Disputerande 1988 i religionshistoria och är docent i livsåskådningsvetenskap.

Kung Olavs storskepp på nordlig kurs genom Öresund

Var utkämpades slaget vid Svolder år 1000?

GILBERT HOLMSTRÖM

ENLIGT EN HYPOTES låg Svolder väster om ön Rügen i nuvarande Tyskland, men vissa historiker har föreslagit en plats längre norrut, på danskt farvatten. Detta senare förslag bekräftas av Bengt Holmströms forskning som, med stöd av textanalys, placerar Svolder vid Rivö huvud, Hallands nordgräns och inloppet till Göteborg. Halland tillhörde på 1000-talet Danmark.

Vikingatiden omfattar andra hälften av 700-talet till cirka 1100 efter Kristus. Det historiska materialet från denna tid är oftast nedteckningar som gjorts först efter ett par generationer sedan de omtalade händelserna inträffat. Handskrifter som till exempel Heimskringla av Snorre Sturlasson (1179 – 1241) utgör det källmaterial som främst kommit att forma vår nutida bild av vikingatiden. Islänningen Snorre har utförligt beskrivit slaget vid Svolder som betraktas som den mest betydelsefulla sjöstriden under denna period.

Norges kung Olav Tryggvason (ca 963 – 1000) är huvudpersonen i ett komplicerat drama som kunde vara förlaga till en Shakespeare pjäs. Han växer upp i landsflykt hos kung Vladimir i Kiev och blir ryktbar som framgångsrik kämpe och hövding när han härjar runt Östersjöns kuster. Han låter döpa sig i England, blir kung i Norge och börjar sprida kristendomen i landet stundtals med mycket brutala metoder. Detta ger honom många mäktiga fiender. Makthunger, girighet, hämndbegär och svekfullt dubbelspel är ingredienser som leder till kungens död i slaget vid Svolder. Resultatet blir de tre segrarnas uppdelning av Norge och ett tillfälligt bakslag för kristnandet av landet.

När ägde slaget vid Svolder rum?

Det finns olika uppgifter om detta. De flesta källorna anger tidpunkten till början av september år 1000. Ca 1190 preciserar munken Odd Snorresson slagets datum till ”den tredje eller fjärde Idus av september” det vill säga 10:e eller 11:e september.

Men var låg då Svolder?

Söker man på Wikipedia finner man följande: Slagets läge har inte kunnat identifieras med säkerhet. Enligt Adam av

Bremen stod det i Öresund. *Ágrip* och *Historia Norvegiae* lokaliserar det till Själland. Theodoricus menar att det stod ”bredvid den ö som kallas Svöldr och den ligger nära Pommern”. En strof av Skúli Þórsteinsson talar om ”Svolders mynning”, och föreslår att Svolder ursprungligen var namnet på en flod som fornnordiska författare ovana med vendisk geografi förväxlade med en ö. Moderna historiker är delade. Några lokaliserar konfrontationen till närheten av den tyska ön Rügen, andra till Öresund.

Att olika författare har placerat Svolder på så vitt skilda platser kan bero på att vikingatidens världsbild var ganska diffus då man saknade tillförlitliga kartor. Lundaprofessorn Lauritz Weibull föreslog 1911 ön Ven i Öresund som möjlig plats då Olav Tryggvason måste passera ön på hemresan från Vendland (Polen) till Norge. Topografin ger dock här inga möjligheter till överraskande anfall från bakhåll så som det beskrivs i Snorres text.

Gulldisken

Gulldisken är ett skär ca 500 m öster om Rivö huvud vars existens undgått mig innan jag i tonåren började segla stjärnbåt på GKSS torsdagsseglingar vid Långedrag. Jag hade emellertid ingen aning om Gulldiskens historiska betydelse förrän Bengt Holmström visade mig sina forskningsresultat som pekar på att det var här som slaget vid Svolder ägde rum år 1000. Det tycks sannolikt att skäret Gulldisken fått sitt namn för att markera denna historiska händelse.

Snorre Sturlasson skriver i slutet av sin berättelse om Olav Tryggvason att när denne insåg att slaget var förlorat hoppade han överbord i full rustning. Det sista man såg av konungen var hans **gyllene sköld (Gulldisken)** som lyste genom vattnet.

Slaget vid Svolder år 1000.

Uppskattade positioner och lägesmarkeringar på sjökort ritat år 1806 av Otto Julius Hagelstam. (© Svenska Sjöarkivet)

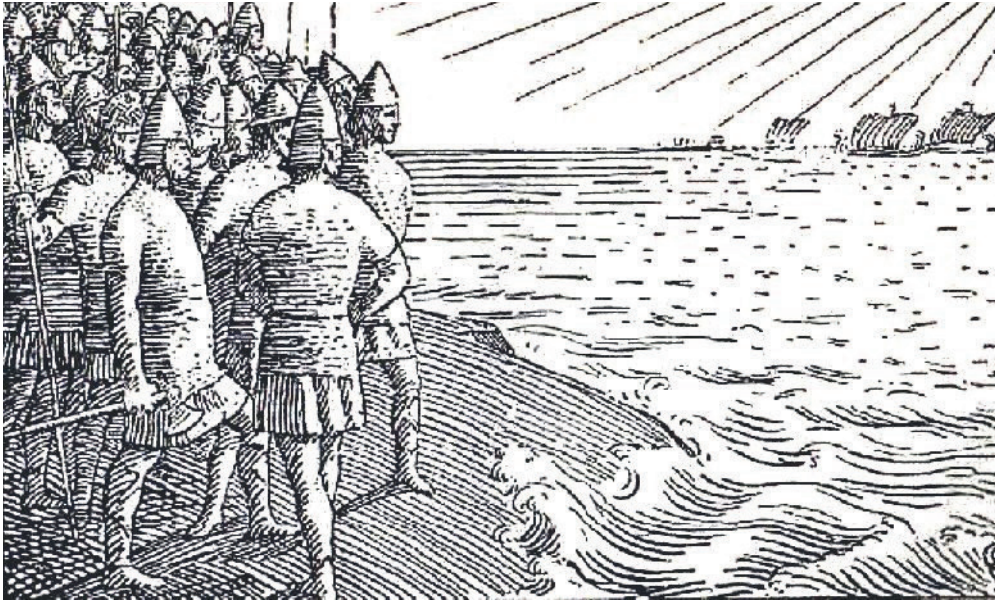
1. **Vit pil med röd kant 1 - Sven Tveskägg** (960 -1014) Kung i Danmark och sväger till Olav Tryggvason som var gift med hans yngre syster Tyra. **30 skepp**

2. **Vit pil med röd kant 2 - Olof Skötkonung** (ca 960-1022) Kung i Sverige, styvson till Sven Tveskägg genom sin mor Sigrid Storråda, Sven Tveskäggs hustru i andra äktenskapet. **30 skepp**

3. **Vit pil med röd kant 3 - Erik Håkonsson jarl** (957 - 1024) Norge. **22 skepp** med flaggskeppet Järnbarden i spetsen.

Hövdingarna se från holmen Olavs skepp segla förbi.

Gulldisken / Rivö Huvud Foto: Jan Christian Holmström 4/9 2021

4. Rivö huvud - ”Hallands havsfyrars huvud” = ön Svold där de sammansvurna höll utkik efter Ormen Långe.

Utdrag ur Snorres text: ”Alla hövdingarna gingo nu med sina följen upp på holmen och sågo, att en mängd skepp seglade tillsammans ute på havet. De fingo se ett stort och praktfullt skepp komma seglande. Då sade båda konungarna: »Detta är ett stort och övermåttan vackert fartyg; det måtte vara Ormen Långe». Erik jarl svarade: »Icke är detta Ormen Långe» En liten stund därefter sågo de ett annat skepp komma seglande, mycket större än det förra. Då sade Erik jarl; »Icke är detta konungens skepp. Jag känner detta skeppet och seglet, ty seglet är randigt; detta är Erling Skjalgsson. Låt dem segla; det är bättre för oss, att detta skepp fattas i konung Olavs flotta, än att det är där, så väl rustat som det är» En stund senare sågo de och igenkände Sigvalde Jarls skepp, som styrde in till holmen. Därpå fingo de se tre skepp komma seglande, och ett av dem var mycket stort. Då bad konung Sven dem gå till sina skepp; han sade, att där kom Ormen långe. Erik jarl svarade: »De ha många andra stora och präktiga skepp än Ormen långe; låtom oss vänta ännu en stund!

Medan hövdingarna samtalade om detta, som nu är berättat, fingo de se tre mycket stora skepp komma seglande och bakefter dem ett fjärde; - Det var Ormen långe.”

5. Skäret Guldskivan

6. Gul pil med grön kant 6 - Sigvalde jarl, viking från Jomsborg på ön Wolin vid Oders mynning som Olav Tryggvason litat på men som förräder kungen och leder honom in i den gillrade fällan. **11 skepp**

Utdrag ur Snorres text: ”Slutligen fick

Sigvalde jarl i hemlighet underrättelse från Danmark, att den danske konungens här hade kommit österifrån, att Erik jarl också hade sin här redo, och att alla hövdingarna nu skulle vänta på konung Olav vid en ö, som heter Svold, samt att jarlen skulle ställa det så, att de där kunde möta konung Olav. Olav Tryggvason lät nu flottan kasta loss och blåsa till avfärd. Man hissade segel; småskeppen gingo fortast, och de seglade ut på öppna havet. Men jarlen höll sig i närheten av konungens skepp och ropade över till detta och bad konungen följa efter sig. »Jag känner bäst till», sade han, »var det är djupast i sunden mellan öarna, och det torden I behöva med de stora skeppen». Jarlen seglade sålunda före med sina skepp - han hade elva fartyg -, och konungen följde efter honom med sina storskepp - även han hade elva skepp.

Då Sigvalde jarl seglade in till Svold, kom en skuta roende emot dem med underrättelse till jarlen, att den danske konungens flotta låg där i hamnen och väntade på dem. Jarlen lät då taga ned seglen, och de rodde in under ön.”

Jarlens elva skepp ror in i viken på Rivös östsida, förtöjer och deltar inte i striden. Besättningarna blir åskådare på berget som kungarna och Erik jarl just lämnat på väg till sina skepp som ligger beredda i öns norra vik.

7. Brändö vette - Asperö. Nordligaste vårdkasen i en tidig vårdkaselinje utefter Hallandskusten. Vårdkase = signaleld som tänds till exempel vid krig och pest.

8. Röd pil 8 - Olav Tryggvason Kung i Norge med Nordens då största och praktfullaste skepp Ormen Långe med en uppskattad längd av 37 meter. Enligt traditionen på Orust skall hon varit byggd där, möjligen i Kungsviken. **11 skepp.**

Vidfamne, Kalvsund juli 2018 Foto: G. Holmström

9. **Knarrholmen** vid farleden inomskärs längs kusten. Knarr är en typ av vikingatida handelsfartyg. Man kan föreställa sig Knarrholmen som en på vikingatiden blomstrande handelsplats, med båtvarv för reparationer och underhåll. Vidfamne är en kopia av en knarr som man 1933 hittade i en strandäng vid Göta älv i Åskekärr norr om Göteborg. Fyndet är daterat till tidigt 900-tal.

Var låg Svolder?

AV BENGT HOLMSTRÖM

Adam av Bremens ”inter Sconiam et Se-land” (Skåne/Själland) från 1000-talet har följts av uppgifter om Själland resp. Vendland från 1100-talet.

Skule Thorstenson, en sonson till Egil Skallagrimsson, var som stambo på Eirik jarls långskepp Järnbarden ögonvittne till slaget då konung Olav Tryggvason föll. I Skules minnesstrofer finns uppgiften om

ett slag ”firir suolþrar mynni”. Hos de isländska sagaskrivarna nämns ön Svold, Svoldr eller Svold på den vendiska kusten.

Det har på 1180- och 1190-talen utkämpats dansk-vendiska strider i farvattnen kring Rügen. Det är märkligt att det vid motsvarande tid infördes ett Svolder i Vendland både för de dansk-vendiska striderna hos Saxo och i den isländska sagatraditionen för Olav Tryggvasons slutstrid år 1000.

Ett Svolder synes verkligen ha funnits innanför Rügen, och jag anser mig ha återfunnit detta i det namn ”Grunsword of Danholmen” som finns för en dåtida halvö i Pommern på ett holländskt 1700-tals sjökort. Halvön ligger någon sjömil väst om Usedom och Peenemünde. På dåtidens sjökort har ”of” betydelsen av ”eller”.

Ordet ”sward” betyder på engelska gräsvål, grästorv. En motsvarande innebörd torde ligga i sjökortets ”-sword”, som på svenska kan jämföras med gräsvål eller svål (med tjockt l). Alltså -sword ett antagbart Svold-namn.

En holme med utpräglad gräsvål är den kända holmen Danmark lilla/Danska liljan, den mest kända av Danaholmar, den forntida tregränsholmen Sverige/Danmark/Norge utanför Göta älvs mynning. Till trakterna av Brännöarna, till vilka Danmark lilla hör, förlägger sagatraditionen genom Odd munk från 1190-talet en mötestradition Nordens tre konungar emellan. Det kan finnas skäl

härleda detta ur åtminstone den norske kung Håkon den godes tid på 950-talet (Laxdölasagan jämfört med såväl isländska Grágás som Yngre Västgötalagen).

Danaholmen har emellertid troligen inte hetat så redan då. Holmen är ju inte heller nämnd i sagorna, även om den måste haft tidig riksgränsbetydelse. Men den kan på grund av sin grässvål ha kallats Svold*, vilket understödes av de nämnda dubbelrade namnen för halvön i Pommern: Ett sannolikt äldre Svold-namn (Grunsword) efterträdes av ett yngre Dana-namn (Danholmen). Grunsword/Danholmen ingick vid sjökortets tillkomst på 1700-talet i en svensk besittning!

Det Svolder som funnits i Vendland på slutet av 1100-talet enligt Saxo synes alltså ha kommit att påverka även uppfattningen för Olav Tryggvasons slutstrid från omkring 200 år tidigare.

*Bengt
Holmström
1926 - 2018
Civilekonom.
Student Vasa
h.a.l. 1945*

Men den isländska sagatraditionens Svold etc. i anslutning till Skule Thorstenssons "suolþrar mynni" bör ha varit nordligt beläget – i samma område som den slagplats som finns angiven i en tydbar kenning i en av skaldestrofena. Den har genom sin bundna form på drottkvätt kunnat traderas opåverkad genom århundradena, och det är ur

Halldor okristnes flock från omkring 1010 om Eirik Jarl, Olav Tryggvasons huvudmotståndare i slutstriden.

I flokken sägs, att kungen kom sunnan ifrån, och att venderskepp med honom har kommit "vitt at vígi" d.v.s. långväga ifrån till kampen. Jarlen (Eirik jarl) segrade "at holmi", när han lade sin högboradade Barden vid sidan av Fafner (Ormen Långe).

En Ortsbestämning för slutstriden finns enligt min uppfattning i följande halvstrof:

*þas hafvita höfðu
hallands of gram snjallan
varð fyr Vinda myrði
vápneidr, lokit skeiðumnär*

*Hallands havsfyrars huvud
för tappre kungen stängts
med skeppen, förbyttes
för vender-fienden vapeneden*

Man har att räkna med att det funnits en tidig vårdkaselinje längs Hallands kust, och att nordligaste vetten år 1000 varit den vårdkase på Asperö som 1788 kallats "Brändö vette" (Brännöarnas vette).

Olav Tryggvasons färd norrut från Vendland mot sitt rikes landamären har antagligen följts och förebådats genom tända vårdkasar – därav Halldor okristnes ord om Hallands havsfyrar. Det huvud som stängts med skeppen torde ha varit Rivö huvud vid den inre farledens slut ända uppe vid Göta älvs mynning.

Det finns några ortnamn i trakterna av Asperö/Rivö som väl kan ha samband med den enastående händelsen, kanske främst grundet "Gulldisken" (äldst Gulldijsken ca 1640) mellan Stängerholmen (Strangerholm ca 1640) och Rivö, omkring 500 m från Rivö huvud.

Namnet Guldvisken kan tänkbart tidigt ha varit förknippat med föreställningen om Olav Tryggvasons guldglänsande sköld i vattnet efter att han hoppat överbord. Kung Olav höll skölden över sig och dolde sig under ytan enligt slutet på sagan.

Skule Thorstenssons Ortsbestämning ”firir suolprar mynni” kan förstås som ett läge strax före Rivö huvud i den inre farleden ost om Brännöarna och innan man söder ifrån skulle nå den stora farleden från Göta älvs mynning. I förhållande till Danaholmen/Svold* skulle detta avsnitt av Göta älvs mynning kunna beskrivas som *Svolds eller holmen *Svolds mynning.

Källor:

Wikipedia- sökord- Slaget vid Svolder

<https://www.tacitus.nu/>

<https://www.vidfamne.se/>

Snorre Sturlasson Kongesagaer J M Stenersens forlag 1930 (3. Utgave)

Lauritz Weibull, Kritiska undersökningar i Nordens historia omkring år 1000

Bengt Holmström, Landamären och gränstenar Zindermans 1975

Göteborg i juni 2000
Bengt Holmström

Avenyn 37, Lars Hamberger och jag

RICHARD BARK

Avenyn har figurerat på många sätt i flera Årsböcker. Här tänker jag dock rikta ljust mot en specifik adress på gatan: *Avenyn 37*, d.v.s. huset på hörnan mot Engelbrektskajen, som stod färdigt 1897 som en värdig representant för förra sekelskiftets arkitektur. Här växte jag upp och bodde i huset från födelseåret 1938 i 22 år.

Under mina första levnadsår hade varje hus på Avenyn *trädgårdar* mot gatan, men de är borttagna sedan länge. Jag minns mycket väl hur jag kunde få tillbringa långa stunder i ”vår” trädgård, omgiven av mina leksaksdjur. Sedan lärde jag mig att på egen hand korsa Avenyn med alla sina spårvagnar på väg till Kindergården på ”Dada”, d.v.s. Dalida Dahlquists skola i hörnan mot Kristinelundsgatan. Även de fyra följande åren tillbringades på ”Dada”, där pedagogiken gick ut på att lära sig allting *utantill*, d.v.s. ”rabblandets ädla konst”, som dock hade det goda med sig att den banade vägen till Hvitfeldtska högre allmänna läroverk för gossar 1949.

I huset fanns redan då: *Junggrens Café* till höger om ingångsporten. Ofta mötte jag caféets trevliga servitriser i vår gemensamma ”köksingång” mot Teatergatan. Till vänster om porten öppnade sig *Monarks Sportaffär*, där man ofta träffade kompisar. På Engelbrektskajen fanns en välsorterad

cigarraffär (som det hette då), där jag kunde inköpa mina första exemplar av BLM och en tobakspipa att röka därtill. På hörnan Teatergatan – Engelbrektskajen fanns *Dahlgrens frukt- och grönsaksaffär*. Över huvud taget fanns det gott om livsmedelsbutiker i närheten. På andra sidan Teatergatan: *Öhrns speceriaffär*, i hörnan Arkivgatan – Engelbrektskajen en *mjölkaffär*, mitt emot den *Olgas godisaffär Suverän* och *Lantmännens charkuteributik*. Längre bort på Teatergatan en *ramaffär*, *Gelbgjutare Johansson*, *snickare Bolling* och en *tvättinrättning*. På parallellgatan Chalmersgatan: *två fiskaffärer*, så i omgivningen fanns allt man kunde önska sig. Inte att förglömma *Johanssons skomakeri* på Engelbrektskajen, som ofta frekventerades.

I huset Avenyn 37 fanns fyra läkarmottagningar (doktor Otto Dymling, doktor Evan Ebert, doktor Larsson och doktor Harald Bark) och en tandläkarmottagning. Min fars mottagning upptog fyra rum: väntrum, mottagningsrum, undersökningsrum och laboratorium i en lägenhet på 10 rum plus jungfrukammare. Min far var även

läkare för skådespelarna på Göteborgs Stadsteater. Vem vet hur många av dem som passerat genom väntrummet under åren. Han nämnde sällan något om detta – i ett undantagsfall då Nine Christine Jönsson i en upphetsad scen i *Macbeth* blivit illa slagen i ansiktet av Anders Ek, välkänd för att leva sig in i rollen totalt som den Stanislavskij-skådespelare han var.

Min far hade fribiljetter till alla premiärer på teatern. Ibland fick jag följa med och så grundades mitt teaterintresse. Vilken ensemble Stadsteatern hade på den tiden, känd över hela landet just för sitt ensemblespel: Maria Schildknecht, Kolbjörn Knudsen, Berta Hall, Elsa Widborg, Tore Lindwall, Sven Millander, Karl-Magnus Thulstrup, Håkan Jahnberg, Bertil Anderberg, Björn Berglund, Olle Florin, Annika Tretow, Karin Kavli, Gunnel Bergström, Gertrud Fridh, Gun Arvidsson, Bengt Ekeröth, Per Oskarsson, Keve Hjelm o.s.v. Därtill Dramatens gästspel med vår tids störste skådespelare: göteborgaren Lars Hanson i *Fadren*, *Lång dags färd mot natt* och *Dödsdansen*.

Lars Hanson

Senare lärde jag känna Kolbjörn Knudsen privat, då jag i egenskap av

Teaterförman i Studentaftonutskottet i Lund fick anordna gästspel på Akademiska föreningen med Kolbjörn i huvudrollen i *Fadren* tillsammans med ensemblen från Göteborgs Stadsteater och i en föreställning av *Peer Gynt*, där Kolbjörn spelade *alla* roller!

Låt mig även uppmärksamma skåningen Evan Eberts mottagning. Han var öron-, näs- och halsläkare och laborerade med det allra senaste inom ”inhalationstekniken”, som gick ut på att väldoftande och lösgörande ångor blåstes in i patientens lungor. Han var dessutom bror till Harry Ebert, som var känd som ackompanjator till ingen mindre än Jussi Björling. Jussi måste vid flera tillfällen ha hälsat på på Avenyn 37. Hade jag vetat det hade jag oförfärat knackat på hos farbror Evan. Nu fick jag nöja mig med att uppleva Jussi ett flertal gånger på Lisebergs stora utescen, Lisebergshallen, Lisebergsteatern och inte minst på Konserthusen, där Jussi höll sin sista stora konsert med orkester den 5 augusti 1960. Oförglömligt! Den 9 september avled han på Siarö.

Samma år som jag började i realskolan på Hvitfeldtska flyttade familjen Hamberger in på Avenyn 37. Familjen bestod av pappa professorn Carl-Axel, mamma Astrid, barnen Anders, Lars, Bertil och Kerstin. När vi började på Hvitfeldtska 1949, fick jag Lars till klasskamrat och som sådana skulle vi följas åt ända fram till

studentexamen den 2 maj 1957. Lars gick ju bort den 2 juni i år och jag vill gärna passa på att skriva några rader om honom.

Lars Hamberger – eller ”Hampus” som vi kallade honom – var alltid primus i klassen, möjligen någon gång nedpetad av Lennart Wallander. ”Vad fick Wallander för betyg?”, var pappa Carl-Axels stående fråga. Vi hade inte lång väg *till* skolan, men Lars och jag gjorde aldrig sällskap till skolan; han var alltid ute i sista sekund, vilket innebar att skolporten ofta slog igen mitt framför näsan på honom och att han (till sin stora glädje) ”missade” morgonbönen, dock ofta åtföljt av en klatsch av vaktmästare Olssons tunga nyckelknippa och uppkallelse till Rektor.

Däremot gjorde Lars och jag under vår gymnasietid ofta sällskap *från* skolan. Vi tog då alltid en omväg över Götaplatsen, satte oss ner på någon bänk och utbytte ”djupsinniga tankar” (som man gjorde i de här åren). Mest handlade det om litteratur ock konst. Lars utmärkte sig redan nu som en framstående konstnär. Detta insåg adjunkten Kurt Frankman, som med sin blick för begåvningar inköpte flera av Lars konstverk. Till sin läggning var Lars en rabulist, alltid i opposition mot alla ”regler” och så skulle han förbli. Ämnet gymnastik gillade han inte och han stod i ständig fejd med gymnastikdirektören, kaptan Dahlgren.

Lars deltog inte i det ibland vidlyftiga nöjesliv som vi andra hängav oss åt vid sidan om studierna. När vi försökte locka ut honom på ogudaktigheter, satte pappa Carl-Axel stopp: ”Lars ska läsa och inget annat!” Men så fick Lars också de högsta betyg man kunde tänka sig. Vid ett tillfälle var det dock pappa professorn som kom till vår räddning. Jag hade en lördagskväll ”öppet hus”, en ”hippa” eller ”FF” (FöräldraFritt) hemma i våningen. ”Alla” som samlats på Götaplatsen var

där. Det lär nog ha låtit en hel del, en orkester spelade och det dansades så att golvet gungade. Inte konstigt att *polisen* infann sig. Som tur var möttes de av den reslige professor Hamberger, som resolut stoppade dem och sa med bestämd röst: ”Det här tar jag hand om!” Och så blev det, poliserna lommade iväg och lugnet lade sig över Avenyn 37.

Lars Hamberger

Efter studenten förlorade Lars och jag kontakten med varandra, men jag fick höra att han börjat på Valands konstskola och sedan att han börjat läsa medicin. Det dröjde ända till 50-årsjubileet av vår studentexamen innan vi sågs igen, d.v.s. 2007. Därefter firade vi studentjubileum vartannat år och jag lärde känna Lars ännu bättre. Han berättade att han efter ett år på Valand blivit inkallad till pappa professorn, som meddelade: ”Nu får det vara slut på de här dumheterna, för nu ska du börja läsa *medicin!*” Inga protester hjälpte och Lars skulle ju själv bli professor och en framstående forskare i ämnet. Det var en

självklarhet! Lars fortsatte dock att måla – kraftfullt och färgrikt – och hade flera utställningar.

En skugga kastades dock över våra sammankomster, då Lars ständigt återkom till hur han blivit behandlad av Göteborgs universitet och Sahlgrenska, hur man bytte lås på hans arbetsrum, låste in hans forskning och gjorde den oåtkomlig för honom själv. Han berättade också att förlaget som gav ut *Ett barn blir till* (utan hans samtycke) sänkt hans royalty för de senaste utgåvorna. Men låt oss inte stanna där utan minnas Lars som den generöse och empatiske person han var. Lunchen på Råda (tillagad av sonen, mästerkocken Pär) är oförglömlig!

Avenyn 37 på 20-talet.

Branden på Avenyn 37 i mitten på 50-talet blev mycket omtalad. Den började av oförklarlig anledning på vinden men spred sig lyckligtvis inte till lägenheterna på annat vis än att ett par fick smärre rök- och vattenskador. ”Hela” Göteborg bevittnade släckningsarbetet. Jag tog mig

in från vårt lantställe på Tubbaredd-Hindås och gav mig upp på vinden och baxade därifrån ner några stora trälådor med glas- och porslin till vår lägenhet. På gatan nedanför stod Lars och yttrade – enligt säkra källor – de senare så berömda orden: ”Nu brinner hela helvetet ner!” Vad han nu kan ha menat med det?

Avenyn 37 brann dock inte ner. Det står där fortfarande i all sin glans och vittnar om flydda tider.

Richard Bark, fil. dr i litteraturvetenskap, universitetslektor vid universiteten i Lund och Göteborg, Strindbergsforskare. Teatersekreterare, programbladsredaktör, dramaturg och regissör vid Malmö stadsteater 1966-1972. Konstnärlig och administrativ ledare samt regissör ibland även scenograf vid Ystadoperan sedan dess grundande 1978. Skrifter: Strindbergs drömspelsteknik i drama och teater (doktorsavhandling 1981), Dramat i din föreställning, Från Aiskylos till Weiss (1993), Från Brösten till Helgonet, 20 år med Ystadoperan (2000), Skådespelaren Lars Hanson (2013). Ordförande i Strindbergsföreningen i Lund sedan 2017. Utmärkelser: H. M. Konungens medalj, 8:de storleken i högblått band.

Hoppas att min klass blir makthavarnas sista försökskaniner

Efter tre år är det äntligen dags att springa ut från Hvitfeldtska. För min del fick halva gymnasietiden tillbringas vid köksbordet. Och inte ens världens bästa lärare kan trola bort konsekvenserna av distansundervisning, skriver Liv Näslund, (tidigare) gymnasieelev, (numera student i Lund).

LIV NÄSLUND

Jag vill börja med att säga att jag skriver den här texten i egenskap av gymnasieelev och privatperson, men för transparensens skull är jag aktiv i liberala ungdomsförbundet. Den 17 mars förra året fick vi gymnasieelever tömma våra skåp och påbörja en distans undervisning som skulle visa sig pågå under tre terminer. Det var mina tre sista gymnasietimer.

I dag springer jag och min klass ut genom de tunga portarna på Hvitfeldtska

gymnasiet för sista gången. En dag som denna ska vi fira friheten och drömma om framtiden, men jag kan inte låta bli att känna sorg över all den frustration, förlust och förtvivlan vi gymnasieelever utsatts för de senaste 15 månaderna. Och ibland undrar jag om mitt verkliga utspring kanske skedde redan den där tis dagen i mars 2020.

För mig börjar berättelsen om gymnasietiden i grundskolan. Mina första drömmar om stora skolor, svåra prov och festliga avslut hade jag redan då jag gick på livets allra första sommarlov. När det i nian var dags att välja gymnasium blev valet av Hvitfeldtska det bästa beslutet jag tagit i mitt liv. Jag har njutit varje dag av den gröna allén, de nedgångna trapporna, och den vackra Carl Larsson-målningen i aulan. Och vi elever har hoppats och hållit ihop. Skrivit prov och missat bussen. Vi har vuxit upp och formats till dem vi är just nu tack vare det sammanhang som gymnasiet innebär. Därför gör det ont i mig att en så stor del av vår gymnasietid blev som den blev.

Beslutet att alla gymnasieelever över en natt skulle byta ut klassrummet mot kök

bordet var ett experiment. Det fanns ingen gedigen forskning på området. Ändå var det ingen betydande maktavare som ifrågasatte åtgärden. Kanske beror det på att det är enkelt att i smittskyddets namn offra sådant som inte berör en själv. Det är nämligen varken politiker eller debattörer som lider mest av stängda skolor. Det är vi elever, och vi verkar vara en tacksam grupp att offra. Redan förra året konstaterades det i en studie gjord i Nederländerna att eleverna knappt lärde sig något när skolan flyttades hem. I Sverige pekar en studie från forskningsinstitutet Ifous åt samma håll.

Som om det inte vore nog rapporterar både Sveriges elevkårer och Bris om en ökad psykisk ohälsa hos gymnasieelever till följd av distansundervisningen. Samtal om psykiska besvär till Bris har ökat kraftigt och många ungdomar känner sig mer stressande än vanligt. Jag vet inte hur många fler rapporter jag ska behöva referera till för att det ska gå upp för den äldre generationen vilket dåligt beslut som fattades när elever tvingades lämna skolan. Distansundervisning var och är inte ett nödvändigt ont. Det var en bekväm nödlösning när smittskyddsåtgärderna som hade krävts på skolorna kändes för krångliga.

Lagom till att vår gymnasietid är över har en del, till och med partier, vaknat upp och börjat kräva tillbaka närundervisningen. Det är jättebra, men jag undrar var ni var för ett år sedan. Jag undrar var ni var när min generation blev anklagad för att sprida viruset medan vi var ensamma om att bära munskydd på den överfulla bussen. Jag undrar var ni var när vi tvingades påbörja höstterminen på distans, när såväl högskoleprov som nationella prov ställdes in, och jag undrar varför ni var så tysta när regeringen i vintras beslutade om full distansundervisning igen.

Till alla ansvariga maktavare på såväl lokal som nationell nivå vill jag säga att jag hoppas att vi 02:or var era sista försökskaniner. Vår utbildning och hälsa är för viktig för att fortsätta offras när studie på studie visar att det inte är hållbart. För klassrummet finns inget substitut, jag lovar. Mina helt fantastiska lärare har arbetat dag och natt för att undervisningen på distans ska bli så bra som möjligt. De har ändrat planeringar, gjort nya uppgifter och hittat på andra sätt att testa våra kunskaper. Men inte ens världens bästa lärare kan trola bort distansundervisningens konsekvenser.

Till er vars gymnasietid inte är förbi vill jag säga att jag hoppas att höstterminen fylls av skratt vid skåpen och livliga skolgårdar. Jag hoppas att ni får den kunskap ni söker, den hjälp ni behöver och den mänskliga kontakt ni förtjänar under den prövning som gymnasietiden innebär.

Till mina vänner och alla er som också tar studenten i år vill jag säga att jag är så otroligt stolt över oss. Den gemensamma strävan vi upplevt det senaste året, då vi unga offrat så mycket av det som gör livet levande, har varit uthärdlig enbart för att syftet är att vi ska ta oss ur den här situationen. Vi gjorde vår del, men hann tyvärr aldrig få komma tillbaka till normaliteten och allt vi skulle uppleva som elever, klass och vänner under den här treårsperioden av livet.

Det hade varit så mycket enklare att springa ut i dag om vi hade hunnit bli trötta på varandra, lärarna och korridorerna. Om Carl Larsson-målningen i aulan hade börjat kännas lite trist.

Nu är det inte så. Förhoppningsvis är den ljusnande framtid ändå vår.

ARTIKELN HAR VARIT PUBLICERAD I GP

/Liv Näslund

Skolminnen

Att efter mitt bidrag till 2020 års årsbok, få en förfrågan om att skriva något även till denna årsbok, känns mycket hedrande och roligt. Min första tanke var emellertid "Minns jag något mer?" Och det gör man ju, bara man tar sig tid (något som vi haft och fortfarande har gott om i dessa coronatider, vi som är 70+), sätter sig ner och tänker tillbaka.

ANN BJERKLUND LARSSON

DET ÄR UNDERLIGT hur vissa minnen kan vara så detaljerade att man tycker sig höra en röst eller känna en doft. Med hjälp av musik från olika skeden i livet blir det särskilt lätt att förflytta sig tillbaka. Men nu gällde det skolminnen och sådana hör kanske inte direkt till den nämnda typen av minnen. Snarare är de händelser som fastnat i minnet, där detaljerna runt det hela har blivit lite dimmiga med åren. I de fall jag gör mig skyldig till sakfel i mina berättelser nedan, får ni ha överseende med detta.

Ni som läst den förra årsboken känner igen mig som vaktmästare Gunnar Olssons dotterdotter, som tillbringade mycket tid hos morföräldrarna i vaktmästarbostaden på Hvitfeldtska. De episoder jag kommer att beskriva är vad jag hört från min mors barndoms- och ungdomsår på skolan, vad jag själv minns som barn fram till 1963 och som elev på skolan 1966 - 1970.

Mouse – mice

Min mor fick under sin gymnasietid på Rudebecks en riktigt god vän, Brita Lindqvist (senare gift Falkman). Deras starka vänskap bestod hela livet, fram till Britas död 2017. Efter avlagd studentexamen ville de båda bli lärare. Medan min mor utbildade sig till folkskollärare, läste Brita språk för att bli läroverkslärare. Som blivande läroverkslärare hade man under utbildningen ett s.k. provår. Britas provår blev förlagt till Hvitfeldtska. Tillgången till unga, kvinnliga lärare på gossläroverket var förmodligen inte så stor i slutet av 40-talet. Hur som helst visade det sig att Brita blev mycket populär bland gossarna, så populär att några av eleverna i realskolan ville förära henne en present. Men vad? Det hör till saken att Brita under en tid drillat gossarna ordentligt i engelsk grammatik. Ett par lustigkurrar föreslog därför att

de skulle ge henne något som anknöt till detta.

Anspänningen var säkert stor bland eleverna när presenten placerats på katedern och fröken Lindqvist kom in. På katedern stod en liten träbur med två

levande vita möss. Brita försökte behålla sinnesnärvaron så gott det gick eftersom möss definitivt inte hörde till hennes favoritdjur. Efter att ha hämtat sig lite frågade hon vad som var meningen med detta. Eleverna förklarade då att de alla numera behärskade pluralformen av mouse och ville åskådliggöra detta med sin lilla gåva.

Vad det blev av mössen? Ja, det är en lite sorglig historia. Som nära vän till min mor var Brita givetvis väl hemmastadd i min mors föräldrahem på skolan. Så fort hon fick tillfälle sprang hon därför ner för trappan till dörren in till vaktmästarbostaden. Min mormor, som var ensam hemma, hörde en angelägen knackning på dörren och skyndade sig att öppna. Där utanför stod Brita och med rak arm, så långt bort ifrån sig som det gick, höll hon den lilla buren med mössen och med panik i rösten sa hon: "Ta dom, tant Sonja!" och sprang snabbt upp för trappan igen. Mormor fann sig själv stående i hallen med en bur med möss i handen. Tyvärr var inte heller hon vänligt inställd till de här små gnagarna. Dessutom såg hon att de gnagt på burens spjälor och blev rädd för att de skulle kunna ta sig ut. Hon tyckte själv att hon kom på en lysande idé, när hon placerade buren i badkaret i väntan på att morfar skulle komma hem.

Efter en stund tog nyfikenheten emellertid över och hon öppnade badrumsdörren för att ta sig en titt. Hennes farhågor hade besannats! Mössen hade gnagt sig ut, klättrat upp för kedjan till badkarsproppen och sprang nu runt på badkarskanten. Dörren blev snabbt stängd och öppnades inte igen förrän morfar kom hem på lunch. Det blev hans uppgift att fånga in mössen och göra sig av med dem. På den här tiden fanns det en maskinist som hette Erik

Ström på skolan. I hans arbetsuppgifter ingick framför allt att se till att den stora stenbyggnaden blev uppvärmd. I markplanet under aulan fanns ett stort pannrum, som jag fick besöka med min morfar några gånger. Då drog maskinisten undan en av de stora, runda luckorna som fanns i golvet, så att jag kunde se ner i eldhavet där under. I detta eldhav slutade mössen sina dagar.

När jag som barn flera gånger fick höra den här historien berättas för mig, tyckte jag alltid gräsligt synd om mössen.

Churchill's funeral

Hösten 1968 gick jag i åk 2 på Nalinjen. Som jag tidigare berättat i mitt förra bidrag till årsboken, tyckte jag bra om alla mina lärare, inte minst läraren i engelska. Han var en äldre man, som inte hade långt kvar till pensionen. På sitt lågmälda sätt fick han oss att ta del av språkets alla mysterier. Ja, han var en mycket uppskattad lärare.

Eftersom jag själv undervisat i både engelska och engelsk metodik vågar jag uttala mig lite om skillnaden i undervisningen då och nu. På 60-talet låg fortfarande huvudvikten vid att läsa och skriva. Man lyssnade förstås till läraren, som ibland talade engelska, men att vi elever samtalande med varandra på engelska kan jag faktiskt inte minnas. I dagens undervisning läggs ju lika stor vikt vid alla fyra färdigheterna, läsa, skriva, lyssna och tala/samtala.

En dag den där hösten sa vår lärare att vi skulle få lyssna till en bandinspelning. Det gjorde vi inte varje lektion, så det var uppskattat, tills vi hörde vad det handlade om. Det var ett brittiskt radioreferat från Winston Churchills begravning. Inte så roligt kanske, men ändå ganska intressant visade det sig, tack vare den fantastiska, brittiska radiorösten.

Det gick några veckor och det var dags att lyssna till en bandinspelning

”Tror ni det blir tredje gången gillt idag?”

igen. ”Today we are going to listen to Churchill’s funeral”, sa vår lärare och förklarade, precis som förra gången, vad vi skulle lyssna efter och tänka på. Vad var nu detta? Visserligen är repetition viktig vid inlärnin, men det verkade på magistern som inspelningen skulle vara ny för oss. Det hördes ett och annat fniss, men ingen sa något. Jag vet åtminstone ett par grabbar som säkert kunde tänka sig att lyssna igen, istället för att ta sig an andra, mer arbetskrävande uppgifter. Men först och främst berodde vår tystnad på att vi inte ville göra vår lärare, som vi tyckte mycket om, generad genom att låta honom förstå hur glömsk han var.

Så den gamla tandbergbandspelaren rullade igång igen och det var bara att lyssna sig igenom det långa, sorgtyngda radioreferatet en gång till. Det här kom att bli en rolig ”grej” mellan oss elever och på väg till lektionerna i engelska var det mer än en gång man kunde höra: ”Tror ni det blir tredje gången gillt idag?” Det blev det emellertid aldrig.

Ann Bjerklund Larsson, född 1951, student på Hvitfeldtskas Na-linje 1970, har idag en lång lärarbana bakom sig. Arbetade sina 10 sista yrkesverksamma år vid Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, som provutvecklare av de nationella proven i engelska, på Skolverkets uppdrag. Är idag en glad pensionär som gärna släktforskar, sjunger i kör och vistas på sommatorpet.

Styrelsens verksamhetsberättelse för 2021

Styrelse

Jan Håkansson, *ordförande*
Joar Svanvik, *vice ordförande, klubbmästare*
Carl Eric Blomqvist, *kassör*
Ulf G H Malmsten, *sekreterare*
Bo Eneroth, *redaktör för årsboken*
Hans Herlitz, *arkivarie*
Clas Jernström, *ansvarig medlemsregistret*
Marie Beckman Suurküla, *till förfogande*
Tore Hamnegård, *till förfogande*
Sofia Börjesson, *till förfogande*
Petter Jakobsson, *adjungerad, ans.hemsida*

Suppleanter

Salman Varraich, *till förfogande*
Aiysha Varraich, *till förfogande*
Arne Ruth, *till förfogande*
Ann-Christine Palm, *till förfogande*

Självskrivna ledamöter

Mikael O Karlsson, *gymnasieenhetschef*
Peter Larsson, *rektor*
Ines Herc, *elevkårens representant*

Revisorer

Hans Torring, Klas Borssén samt Arne B Johnson, *suppleant*

Valkommitté

Folke Hjalmer, *sammankallande* och
Flemming Sinclair

Medlemsantal

Mot slutet av 2020 var antalet medlemmar 365, varav 12 ständiga och sju hedersledamöter. Därtill omkring 430 medlemmar i Facebook-gruppen *Gamla Hvitfeldtare*. Av medlemmarna hade 306 (84 proc) meddelat e-post-adress.

Medlemsavgift

Årsmötet beslöt oförändrad avgift om 300 kr år 2021. För yngre (upp till 26 år) aktiv student 100, och gymnasist fram till ett år efter studentexamen (eller motsvarande) 50 kr.

Ekonomi

Hänvisas till särskild redogörelse.

Årsboken

Årsbokens redaktion hade sitt "uppstartsmöte" medio september hos näringsställe, Kungsportsavenyn. Covid-19-pandemin och därav föranledda begränsningar av möten omöjliggjorde fysisk presentation av Årsbok 2020, som ändå fick entusiastiskt digitalt mottagande i början av december månad.

Redaktionen utgjordes av Bo Eneroth (redaktör), Klas Borssén (logistik), Ulf Malmsten (Varia). Övriga skribenter: Bertil Steen, Jan Westin, Joar Svanvik, Göran Wendin, Christer Hedin, Eva Holmström, Mats Fröier, Lennart Elfgren, Ann Bjerklund Larsson, Jan Håkansson, Gilbert Holmström, Ulf Herrströmer, Sture Hegerfors. Som hyllning till vacker poesi kunde läsas *En stund på jorden* av Laleh Poukarims.

Styrelsens möten

Styrelsen har under 2019 haft fem protokollförda möten; ett utomhus vid Humanisten, Näckrosdammen.

Föreningsmöten

Året 2020 präglades starkt av Covid-19-pandemin. Sammankomster med fler än först femtio, senare åtta, deltagare blev inte tillåtna. Därför kunde sedvanliga föreningsmöten inte hållas. ÅRSMÖTET skedde digitalt, med anpassat förfarande per capsulam.

Elevstipendiater 2020

TVå stipendier delades ut digitalt till:

Nathalie Mikac HA18B. För mycket goda studieresultat, värmande och stöttande kamratskap i klassen. Hon är utmärkt föredöme för programmet och skolan.

Eddie Ernborg ES18A, musikelev. För ovanlig lyhördhet och närvaro i musicerandet samt fortsatt musikalisk utveckling från hög nivå.

Skrivarstipendium

Ragnar Norrsell NA18AB. För god skriftlig förmåga i varierande uppgifter, där formuleringar, ord och uttryck anpassas till den tänkta kommunikationssituationen, samt väl formulerad och träffsäker användning av språket för att nå fram till läsaren med budskapet.

Hvitfeldtskadagen

Planerades till Valborgsmässoafton, men ställdes in så som de flesta av skolans publika tillställningar.

Gåvor

Styrelsen tackar varmt alla välvilliga givare av bidrag till elevstipendiefond och tryckning av årsbok.

Övrigt

Styrelsen vill vara öppen för ökat samarbete och nya lösningar på uppkomna svårigheter. Detta ter sig nödvändigt i dessa svåra tider med pandemi och allmänna begränsningar. Vi fortsätter arbetet med hemsida, Årsbok, medlemsregister och rekrytering av nya kamrater. Som förut är det mycket angeläget få in fler korrekta e-post-adresser

Styrelsen för Kamratföreningen Gamla Hvitfeldtare.

Jan Håkansson *Ulf G H Malmsten*
Ordförande   Sekreterare

Protokoll vid årsmötet 5 oktober 2021

§1 **Öppnande** Kamratföreningens ordförande *Jan Håkansson* välkomnar de närvarande medlemmarna till Hvitfeldtska Gymnasiets (Norra) Aula och förklarar årsmötet öppnat kl 1815.

§2 **Val av mötets ordförande och sekreterare** *Jan Håkansson* utses att leda dagens förhandlingar. Till skrivare väljs *Ulf G H Malmsten*.

§3 **Protokolljustering** *Bertil Eriksson* utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

§5 **Dagordningen** Den utdelade dagordningen fastställdes.

§6 **Årsmötets behöriga utlysande** Detta senarelagda Årsmöte befinns vara behörigen utlyst.

§7 **Styrelsens verksamhetsberättelse** Årsmötets deltagare beslutar med gillande och godkännande lägga berättelsen till handlingarna.

§8 **Ekonomisk berättelse** I kassaförvaltarens, *Carl Eric Blomqvist*, frånvaro redogör Ordföranden för Föreningens ekonomiska status, som är god. Ekonomiska berättelsen godkänns.

§9 **Revisionsberättelse och beslut om ansvarsfrihet för styrelsen** I revisorernas frånvaro, läser Ordföranden upp Revisionsberättelsen, som även sänts till alla. Årsmötets deltagare godkänner berättelsen och beviljar Styrelsen ansvarsfrihet för år 2020.

§10 Fastställande av budget inkl årsavgift, f n 300 kr. Årsmötets deltagare beslutar fastställa årsavgiften om 300 kronor. Yngre aktiv student (< 26 år) betalar 100, och gymnasist fram till ett år efter studentexamen (motsvarande) 50 kronor.

§11 Val av föreningens ordförande Valkommitténs ledamot Fleming Sinclair föreslår omval av *Jan Håkansson* till föreningens ordförande. Årsmötets deltagare beslutar enligt förslaget.

§12 Val av styrelsens ledamöter och suppleanter.

Valkommitténs ledamot *Fleming Sinclair* och Ordföranden tackar avgångna styrelseledamöterna, *Ann-Christin Palm* och *Sofia Börjesson*. Föredrages Valkommitténs förslag till omval av ordinarie ledamöterna: *Carl Eric Blomqvist, Bo Eneroth, Tore Hamnegård, Hans Herlitz, Clas Jernström, Ulf Malmsten, Marie Beckman Suurküla, Joar Svanvik, Salman Varraich*. Och till suppleanter omval av: *Aiysha Varraich, Arne Ruth*

Och till suppleant nyval av: *Eva Forsell Aronsson, Ivar Fernemo*. Årsmötets deltagare beslutar välja dessa till Kamratföreningens Gamla Hvitfeldtare Styrelse. Enligt Föreningens stadgar är följande självskrivna ledamöter *Mikael O Karlsson, gymnasieenhetschef, Bahar Safari, representant för Hvitfeldtskas Elevkår*. De nyvalda välkomnas. *Ivar Fernemo, student 1964, presenterar sig*.

§13 Revisorer På Valkommitténs förslag beslutar Årsmötet välja om *Hans Tarring* och *Klas Borssén* till revisorer samt *Arne B Johnson* som revisors suppleant.

§14 Val av valkommitté På förslag av Styrelsen beslutar Årsmötet välja om *Folke Hjalms* (sammankallande) och *Flemming Sinclair* till ledamöter av Valkommittén. Årsmötet önskar att styrelsen finner lämplig person att adjungeras till kommittén.

§16 Övrigt Ordföranden erinrar att:

- Årsboken 2020 är mycket trevlig, stimulerande och berömvärd.

- Hittills finns på Föreningens hemsida fem årsböcker i pdf-format.

- De senaste aderton åren har Föreningens delat ut drygt en kvarts miljon kronor som stipendier till elever. Flera medlemmar skänker medel till stipendiefonden, några återkommande månadsvis. Finns även skrivna legat i testamenten. Betydelsen av Föreningens stipendier till elever ökar, när antalet stipendier vid Skolan minskat. Till yttermera visso är stipendierna utomordentligt god PR för oss.

§17 Mötet avslutas Då intet mer förekommer, avslutar Ordföranden *Jan Håkansson* Årsmötet och uttalar sina välgångsönskningar.

Vid protokollet *Ulf G H Malmsten, sekreterare*. Justeras *Jan Håkansson, ordförande, Bertil Eriksson, justeringsman*

Kamratföreningen Gamla Hvitfeldtare

Rektorsgatan 2 · 411 33 Göteborg · Vxl. 031 - 367 06 00 · Tel. svar 031 - 367 06 35

Hemsida: www.gamlahvitfeldtare.se Skolans hemsida: www.goteborg.se/hvitfeldtska

Föreningens adress: gamlahvitfeldtare@gmail.com

STYRELSEN

Ordförande

Studierektor Jan Håkansson
(student 1961)
Gyllenkrooksgatan 3,
412 82 GÖTEBORG
Tel. 031 - 724 50 51 Mob. 0705 - 74 01 23
janghakansson@hotmail.com

Vice ordförande / Klubbmästare

Professor Bo Joar Svanvik (student 1962)
Carlandersplatsen 1,
412 55 GÖTEBORG
Tel. 0706-75 91 49 joar.svanvik@gu.se

Årsboksredaktör

Civilekonom Bo Eneroth (student 1964)
Stationsterrassen 16, 296 36 BÅSTAD
Tel. 0708-13 69 99 bo.eneroth@gmail.com

Kassör

Rektor Carl-Eric Blomqvist
(student 1959)
Karsegårdsvägen 39, 439 31 ONSALA
Tel. 0300 - 602 20, Mob. 0708 - 78 35 49
carl_eric_bloomqvist@hotmail.com

Sekreterare

Dr Ulf G H Malmsten (student 1966)
Lövviksvägen 21, 436 55 HOVÅS
Tel. 031 - 28 37 54 Mob. 0708 - 63 32 38
ulf.malmsten@gmail.com

Ansvarig hemsida

Petter Jakobsson (student 2011)
Högsätravägen 22, 181 58 LIDINGÖ
petter.jakobsson@gmail.com

Arkivarie

Adj professor Hans Herlitz
(student 1965)
Barbro Hörbergs Gata 3,
412 49 GÖTEBORG
Tel. 0760 - 09 35 47
hans.herlitz@medic.gu.se

Gymnasieskolenhetschef

Mikael O Karlsson
(student 1976 i Lycksele)
Hvitfeldtska Gymnasiet,
411 33 GÖTEBORG
Tel. 031-367 07 01 Mob. 0706-17 14 18
mikael.o.karlsson@educ.goteborg.se

Elevkårens representant

Stud Ines Herc
inesherc@icloud.com

Ansvarig för medlemsregistret

Civ. ing. Clas Jernström (student 1964)
Gjutegården 117, 436 45 ASKIM
Tel. 031-28 87 23 Mob. 0705-59 81 58
clas.jernstroem@telia.com

Ansvarig hemsida

Petter Jakobsson (student 2011)
Högsätravägen 22, 181 58 LIDINGÖ
petter.jakobsson@gmail.com

Övriga ledamöter och suppleanter

Dr Marie Beckman Suurküla
(student 1967)
Lilla Backalyckavägen 2,
434 93 VALLDA
Tel. 0736 - 25 44 46
marie.beckman@telia.com

Pol Mag Tore Hamnegård (student 1964)
Salstavägen 1, 191 35 SOLLENTUNA
0709-67 62 07, tore@hamnegard.se

Stud Salman Varraich (student 2009)
Mor Annas Väg 6, 43892 HÄRRYDA
Tel. 0737-76 01 50
salman.varraich@gmail.com

Doktorand Aiysha Varraich
(student 2003)
Mor Annas Väg 6, 438 92 HÄRRYDA
Tel. 0762-01 93 26 aiyshav@gmail.com

Arne Ruth Dr. h.c. (student 1964)
Tomtebogatan 45A,
11338 STOCKHOLM
Tel. 0293 - 401 59 Mob. 0709-92 79 40
arne@ordalag.com
Stud Ines Herc (elevkårens representant)
inesherc@icloud.com

Professor Eva Forsell Aronsson
(student 1979) suppleant
Lekskolegatan 11, 431 42 MÖLNDAL
031-87 59 12, efa777@gmail.com

Arkitekt Ivar Fernemo
(student 1964) suppleant
Villagatan 1, 713 32 NORA
0768-19 61 70, if@fernemo.se

REVISORERNA

Revisor
Civilingenjör Hans Torring
(student 1959)
Doktor Lindhs Gata 4,
413 25 GÖTEBORG
Tel. 031-29 82 87 Mob. 0705-31 50 91
hanstorrying@drindh.se

Revisor
Konsult Klas Borssén (realexamen 1961)
Lunnefågelgången 17,
426 69 V. FRÖLUNDA
Tel. 031-29 03 25,
klas.borssen@comhem.se

Revisorssuppleant
Herr Arne B Johnson (student 1958)
Borraregatan 5, 412 79 GÖTEBORG
Tel. 031-82 71 63,
arne.b.johnson@gmail.com

ÅRSBOKSREDAKTIONEN

Årsboksredaktör
Bo Eneroth (student 1964) *se styrelsen*

Logistik
Konsult Klas Borssén (realen 1961)
se revisorer

Redaktör, Varia
Dr Ulf G H Malmsten (student 1966)
se styrelsen

VALKOMMITTÉN

Sammanställande
Tekn lic Folke Hjalmers (student 1959)
Nilssonsberg 26, 411 43 GÖTEBORG
Tel. 031-84 28 33, 031-772 41 35
Mob. 0705-91 56 02
folke.hjalmers@cit.chalmers.se

Tandläkare Flemming Sinclair
(student 1962)
Pärt-Antons gata 140,
426 79 V. FRÖLUNDA
Tel. 031-29 82 96
flemming_sinclair@hotmail.com

ORDFÖRANDE SEDAN FÖRENINGENS START

Elis Malmeström	1947	† 1977
Bengt J Lindberg	1952	† 1975
Urban Ohlander	1958	† 1992
Ebbe Hagard	1962	† 2008
Lars Himmelmann	1982	
Bengt Olof Bengtsson	1988	† 2012
Hans Josefson	1998	
Jan Håkansson	2015	

HEDERSLEDAMÖTER

Lars Himmelmann	1988	
Göran Behre	1992	
Märta Wiesel	2008	
Christer Holmström	2011	
Hans Josefson	2015	
Gilbert Holmström	2017	
Bo E Eneroth	2019	
Carl Eric Blomqvist	2019	

Tidigare avlidna hedersledamöter

Elis Malmeström	1952	† 1977
Sven Emanuel Ohlon	1953	† 1973
Bengt J Lindberg	1958	† 1975
Urban Ohlander	1962	† 1992
Gunnar Dellborg	1965	† 1990
Torsten Wassén	1967	† 1974
Erik Sundberg	1970	† 1981
Tage Wikström	1973	† 1987
Leif Possenius	1978	† 2006
Sven Colliander	1978	† 1979
Arne Börjesson	1980	† 1988
Ebbe Hagard	1982	† 2008
Folke Dahlberg	1988	† 1995
Folke Wiesel	1988	† 2018
Björn Hultgren	1990	† 1992
Sven Åhman	1992	† 1993
Kristian von Sydow	1995	† 2008
Arne Eklund	1997	† 1999
Bengt Olof Bengtsson	1998	† 2012
Bengt Åberg	1998	† 2009
Erik Ljungman	1998	† 2013
Gunnar Olsson	1999	† 2005
Leif R:son Pahlsson	2019	† 2019

Du som hörsammar vår
önskan att föra vår
Kamratförening vidare
- åtminstone 9 år till -
stöd oss med bidrag,
kom ihåg oss i ditt
testamente och du får
gärna göra en minnesfond
i ditt eget namn för den
”eviga hyllningen” !

DU KAN ANVÄNDA DIG AV VÅRT
PLUSGIRO-KONTO 42408-5 ELLER
VÅRT SWISH-KONTO 1233896560.
DESSA KONTON ANVÄNDS ÄVEN
FÖR MEDLEMSAVGIFTERNA.

VARIA 2021

ULF G H MALMSTEN

Varia-redaktören tackar - ingen nämnd och ingen glömd - för inlutna bidrag. Bilder är författarens, om ej annat anges.

Allmänt om vår skola.

Covid-19-pandemin hade under år 2020 kommit, gått och återvänt. År 2021 började därför inte som de flesta andra år. Restriktioner, nedstängningar och inskränkningar gällde. Först långt fram, efter höstens början, lättade restriktionerna. Men skulle det kunna bli "som vanligt" igen? Sjukdom och död, där Covid-19 angavs som orsak, hade ju hemsökt och drabbat svårt många av våra vänner. Alla har vi någon i vänkretsen som slagits av sjukdomen. Men måhända började optimismen spira igen under denna höst. Det kändes nog så, när vi åter kunde samlas till Årsmöte med efterföljande måltid i början av oktober månad. Mer om detta längre fram.

Under senaste året stängdes Hvitfeldtska vid flera tillfällen delvis för att åter öppnas. Avslutningar skedde klassvis och inte som tidigare i Aulan eller Vasakyrkan. Nu, oktober 2021, börjar så sakteliga normalisering ske. Men ännu gäller försiktighet. Att hålla avstånd, tänka på hygien, observera symptom (hosta, feber, förlust av smak m m), genomföra provtagning och eventuellt stanna hemma. Allt detta, som borde vara självklart, fick starkt ökad aktualitet.

Under åren 2020-2021 har "digital student" förekommit. Utspringet vid gymnasietidens slut, som sedan åtskilliga år brukat samla många besökare som fyllt skolgården, fick bara fåtalet deltagare.

Allt följt via media. De nya studenternas glädje, efter stort arbete och långvarig undervisning, delvis på distans, var dock lika stor om inte större än förr! Förhoppningsvis får utspringet 2022 bli som "förr i världen". Det kan noteras, enligt GP, att andelen elever som fått godkänd gymnasieexamen 2019-2021 i hela Göteborg (kommunala gymnasier) var 80.3 till 83.6 procent. Motsvarande siffror för Hvitfeldtska blev 91.7 till 93.4. Genomsnittlig betygspoäng var i år 14.8 respektive 16.0.

När 2021 års intagning till Göteborgs alla gymnasier blivit klar, framkom att Hvitfeldtska var det mest sökta kommunala gymnasiet i Göteborg, både totalt och per klass.

Höstens början 2021 blev mycket arbetsam för Gymnasieenhetschefen Mikael O Karlsson och skolans ledning. Inte blott beroende på pandemin, utan även på att tre av fem rektorer byttes ut. Som bekant är rektor numera inte chef för skolan utan chef och ansvarig för ett av skolans program. Benämndes förr studierektor. Vår mångårig medlem och rektor för IB, Peter Park Larsson, flyttade av familjeskäl till Stockholm och motsvarande befattning vid Kungsholmens Gymnasium. Två rektorer gick i pension. Nya rektorer är:

- Rektor för NA: *Astrid Kling närmast från Lerums Gymnasium.*
- Rektor för ES/IMA: *Åse Andréén Gustafsson närmast från Gullmarsgymnasiet.*
- Rektor för IB: *Crista Baker.*

Vi önskar alla Lycka till i livet och ämbetena!

Länge har det rätt trängsel under skolans

luncher, i Bamba. Därför har tält uppförts, vilket fått tillstånd finnas kvar under tre år. Se bild i Årsbok 2020. Ny byggnad är projekterad, innehållande bl a ny Bamba. Stor hänsyn tas till skolans övriga byggnader.

Föreningens allmänna aktiviteter.

För *Kamratföreningen Gamla Hvitfeldtare* blev det senaste året inte som något annat tidigare i vår historia. Efter det lyckade höstmötet i november 2019, hölls inget föreningsmöte under 2020. Styrelsen hade åtskilliga kontakter över telefon. Sommaren 2020 hölls styrelsemöte utomhus vid den sköna Humanisten. Därefter inomhus skolans lokaler i september.

Vi prövade något nytt: allmänna medlemsbrev. Enstaka med "vanlig" post men de flesta via mail. Den "vanliga" posten är säker, men har tyvärr sina begränsningar. Annan nyhet var försök till Årsmöte över mail. Sedvanliga handlingar distribuerades till så många som möjligt via e-post. Vi bad om synpunkter och kommentarer. Så gott som alla som svarade var helt förstående och införstådda med sakernas tillstånd.

Vi vill i Kamratföreningen följa med vår tid, uppmanande så många som möjligt att rapportera e-post-adresser, nya eller förändrade, till sekreteraren Ulf Malmsten.

Under andra veckan i september 2021, en solig och vackert skön höstdag, samlades större delar av Årsbokens redaktion under ledning av dess redaktör, Bo Eneroth. Först vid "Jungans" dvs Junggrens Café vid Kungsportsavenyn. Rask förflyttning vidtog, då alla vandrade över till Avenyns andra sida. Där avnjöts fortsatt sol och lunch. Optimismen vibrerade. Skämt och tankar om skrivna ordet utbyttes. Käcka limerickar avnjöts.

Årsbokens redaktör, Bo E Eneroth.

Jan Westin, Bo Eneroth.

Ulf Herrströmer, Klas Borssén, Bertil Steen.

Fleming Sinclair

Bertil Steen, Ulf Malmsten, Carl Johan "Kalix" Bergström. De två senare var klasskamrater, lumparkompisar, och började samtidigt Chalmers år 1967.

Knappt en månad senare, 5 oktober, bjöds in till **Årsmöte**. Till allas förtjusning i skolans (Norra) Aula. Där de allra flesta av oss funnit sin plats under morgonsamlingar och långa skrivningar. De senare kunde vara upp till drygt sex timmar. Och göra matsäck nödvändig.

Väl på plats begynte fascinerande föredrag om *Kvantfysiken och livet – våra innersta mekanismer och världarna omkring oss*. Tyvärr drabbades planerad utsändning via Zoom av tekniska problem. Men stämningen i Aulan blev mycket god, när *Göran Wendin* och *Joar Svanvik* talade om sina tankar kring just Kvantfysiken och livet, vilket också är titeln på deras nya gemensamma bok. Bild 13, se nedan, visar tankeexperiment från år 1935 av Erwin Schrödinger. Illustrerar, att ett System upphör att vara mix av tillstånd och blir det ena eller det andra, när observation har ägt rum. Anses illustrera den subjektiva

naturen hos mätningar och observationer. Kallas just *Schrödingers katt*.

- Göran Wendin blev student 1961 i R IV⁴a, matematisk gren, och senare professor i Teoretisk fysik vid Chalmers.
- Joar Svanvik tog studenten 1962 i A IV⁴, social gren, och senare internationellt verksam kirurg och professor i Linköping.

Föredraget samlade sextioalet åhörare, varav flera elever. Så vidtog Årsmötet, där trettioalet medlemmar deltog. Se protokoll på annan plats. Tjugotalet tog sig senare ned till Ordenshuset Bellmansgatan och restaurangen *Bellmans Salonger*, där utsökt läcker tre rätters måltid med vin och kaffe serverades.

- Laxtortar på smörstekt solrosbröd med pepparrot och mild gräslök-senapsås.
- Nattbakad entrecôte på bädd av rostade rotfrukter samt smörmonterad rödvinsås.

Förberedelser.

Hain Rebas, Jan Håkansson.

Spänd förväntan.

Många Hvitfeldtare i varierande åldrar.

Jan Håkansson inleder.

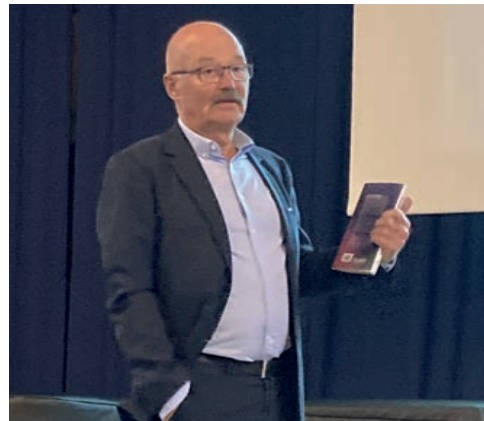

Stundtals fick man relaxa.

Fler alerta medlemmar.

Joar Svanvik.

Fleming Sinclair, Valkommittén

Göran Wendin.

Den stora frågan ställdes: Hur fortsätter vi? Kommande Årsmöte i maj 2022? Föregång av Vårsmöte? Detta måste medlemmarnas intresse och vilja få avgöra.

Hvitfeldtare som utmärkt sig

Två Elevstipendier à 5000 kronor och diplom från vår förening delades ut i början av september 2021. I enskilda klasser och inte som förr, inför alla eleverna. Men stipendiaterna rönt ändå berättigad uppmärksamhet och uppskattning:

Tilia Crona, klass NA 19CD. Med motiveringen: Tilia Crona i NA19CD har under sina första två år skött sin skolgång exemplariskt. Hon har inte bara lyckats förfina sin redan gedigna kunskapsbas i samtliga ämnen, utan har även varit en god klasskamrat på många sätt. Osjälviskt ställer hon upp för och hjälper sina klasskamrater att utvecklas, såväl under som utanför lektionstid. En sann förebild för klassen och hela Hvitfeldska.

Julia Araujo Edlund, klass ES 19B. Med motiveringen: Julia har inte bara lyckats förfina sin redan gedigna kunskapsbas i samtliga ämnen, utan har även varit en god klasskamrat på många sätt. Osjälviskt ställer hon upp för och hjälper sina klasskamrater att utvecklas, såväl under som utanför lektionstid. En sann förebild för klassen och hela Hvitfeldska.

Resor med utbyten och tävlingar förekom inte lika mycket som förut. Hvitfeldtska kom dock på andra plats i Sveriges Nationella Matematiktävling. Ytterligare några elever som utmärkt sig excellent:

- Kungliga & Hvitfeldtska Stiftelsen delade ut stipendium à 15 000 kronor till 31 elever från f d Göteborgs och Bohus län, varav fyra Hvitfeldtare: Alisa Kinaret, Sofia Cellini, Nils Ledin och Matteus

Johannesson Eriksson.

- Alisa Kinaret IB 18, fått stipendium för studier i Biologi vid Cambridge, UK.

- Tidigare stipendierade Lycka Drakengren och Hugo Berg från Na, har nu studerat ett år vid Cambridge respektive Oxford, UK

Utmärkta prestationer av elever beskrevs i GP vid Lucia, förra året. I mindre och "tillåtna" grupper besökte elever stadens äldreboenden och spred glädje med sin sköna sång. I Göteborg Direkt beskrevs våra elevers framträdanden med de berömmade orden "kyligt Luciatåg hetare än någonsin!". Hur underskönt vacker musikelevernas sång var, framgår av GP-TV <<https://www.gp.se/nyheter/sverige/hvitfeldtskas-luciat%C3%A5g-sprider-julst%C3%A4mning-till-gp-s-1%C3%A4sare-1.38440751>>.

Ytterligare några elever, väl kända för sin musik, nämndes med berömmade ord i GP:

- *Laleh Pourkarim*.

- *Negar Zarassi*.

- *Ylva Olaison* (i gruppen *Du är här*).

- *Jenny och Martin Schaub*.

- *Gilbert Holmström*.

Akademiledamoten och professorn i Teoretisk filosofi *Åsa Wikforss*, student 1980, kom med ny bok "Därför demokrati". Hon ville väcka medvetandet om demokratins bräcklighet.

Filmskaparen *Roy Andersson*, som prisats mycket för sin konst, var under året aktuell med sin nya film "Being a human person".

Vårt Göteborg beskrev digital lektion, där hänfödda elever i tredje årskursen mötte *Jan Eliasson*, som berättade om sitt liv och besvarade många frågor. Se Årsboken

2020. Där refererades artikel om Jan Eliasson inför födelsedagen.

I Chalmersska Ingenjörsföreningens medlemstidning, *Avançons*, nr 3-2021, kan läsas om *Göran Wendin* (student 1961) och *Folke Hjalms* (student 1959). De träffades tillsammans med flera andra vänner. Erinrade om "nollningen" av den först nämnde för sextio år sedan, hösten 1961. *Göran Grimvall* (student 1959)

Hans Josefson, Lars Hamberger.

skriver om Kemihuset samt 1700-tals fysikerna Johan Carl Wilcke och Torben Bergman.

Åtskilliga "Gamla" Hvitfeldtare har lämnat oss alla under senaste året. Alla kan inte nämnas här, utan blott två, vilka båda framträtt med föredrag vid sammankomster.

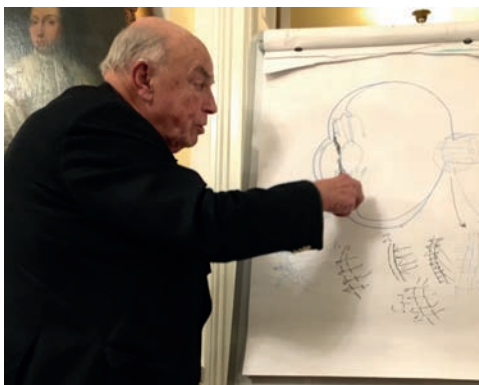
Lars Hamberger (1939-2021).

Tog studenten 1957 i A IV4. Blev professor i Obstetrik och Gynekologi vid Göteborgs Universitet. Utöver reproduktionens endokrinologi och in-vitro-fertilisering var han känd för sitt konstintresse. I samarbete med den världskände fotografen Lennart Nilsson arbetade han med filmer och böcker om livets födelse. Bland annat den berömda "Ett barn blir till". Käserade vid vårmötet, i mars 2007, över *Forskning och entreprenörskap - En ohelig allians?*

Många deltagare mars 2007 i Bamba.

Björn Tengroth (1931-2021). Tog studenten 1950. Blev framstående ögonläkare och senare professor vid Karolinska Institutet. Känd för tillskapandet av S:t Eriks Ögonsjukhus i Stockholm och pionjär inom laserkirurgi. Kåserade vid höstmötet 6 november 2017 hos vår broderförening i Stockholm över *Glaukom* (grön starr).

Björn Tengroth förklarar ögats funktion.

Några avslutande tankar.

Året 2021 löper nu mot sitt slut. Detta och förra året har inneburit svåra prövningar för många av oss. Vi har dock märkt för gryende optimism hos medlemmar. Som förut kan intet bli, men måhända sker förändringar till det bättre. På det att vi

åter får mötas till gemenskap och glädje. I förhoppning därom hälsar vi med ordföranden i spetsen det nya året 2022. Må allt gå väl för vår förening och vår kära skola!

Jan Håkansson hälsar nya året. Okänd fotograf.

Ulf G H Malmsten. Student 1966, Reallinjens matematiska gren. Senare chalmérist, överläkare, geriater, officer och gentleman.

Spanska sjukan i Göteborg

Spanska sjukan var en allvarlig influensaliknande pandemi, som 1918-20 drabbade omkring 500 miljoner människor runt om i världen, varav 20-50 miljoner dog. De flesta dödsoffren var unga vuxna, vilka i övrigt var vid god hälsa. Sjukdomen orsakades av ett influensavirus av typ A (H1N1), som överfördes via direktkontakt mellan människor eller genom luften vid hostning. I normala influensaepidemier är det i stället barn, gamla och personer med nedsatt immunförsvar, som drabbas hårdast.

HANS HERLITZ OCH PER HAGLIND

År 1917 hade sjukdomen spridit sig till USA. Amerikanska soldater tog sedan med sig sjukdomen till Europa under första världskriget. Efter separatfreden mellan Tyskland och Ryssland förde Tyskland över stora trupper från

östfronten till västfronten för att avgöra kriget innan alltför många amerikanska soldater i Europa skulle tippa över balansen. Men den tyska offensiven, som fått kodnamnet "Kaiserschlacht", kom av sig. När alla väntade sig ett militärt crescendo insjuknade 900 000 tyska soldater, sannolikt 3/4 av den franska armen och mer än hälften av alla brittiska soldater på kontinenten i influensa, den spanska influensan.

Som en följd av första världskriget dog cirka 17 miljoner människor. Det kan jämföras med 50-100 miljoner döda i spanska sjukan. Det var den värsta farsot världen skådat sedan Digerdöden och 1/3 av alla den tidens människor dog. Uppskattningsvis dog 10-20 % av de infekterade, vilket kan jämföras med normala influensaepidemier där högst 0,1 % dör och covid-19, som uppvisat en dödlighet på ca 0,4 % av de bekräftade fallen. Dödsorsaken vid spanska sjukan var viruseffekter på lungorna, men också den efterföljande bakteriella lunginflammationen.

En sjuksal på Sahlgrenska Sjukhuset.

Influensan uppstod inte i Spanien, men det var det land, där den först fick stor pressbevakning. Landet var neutralt, medan de krigförande länderna censurerade mycket av rapporteringen i medierna om influensan för att inte dämpa stridsmoralen bland vanligt folk. Spanien kom därför att framstå som epidemins centrum, men sjukdomen fanns till exempel i Frankrike, Storbritannien och Tyskland innan den nådde Spanien.

Spanska sjukan hade tre olika influensavågor. Den första vågen började i mars eller april 1918 och spreds över världen i samma takt som en vanlig säsongsinfluensa. Symptomen var milda, dödligheten låg och de som dog var oftast väldigt gamla eller mycket unga. I augusti 1918 kom den våldsamma och förödande andra vågen. Detta var en ovanlig tidpunkt för en influensaepidemi. Dödligheten var hög (5-25 gånger högre än normalt) och drabbade i hög grad personer i åldersgruppen 20-40 år. Drygt hälften av dödsfallen inträffade i denna åldersgrupp. Denna andra våg spreds med ovanligt hög hastighet över världen och kulmen nåddes på de flesta håll i oktober 1918. Pandemin mattades sedan av kring årsskiftet, men tog sedan fart i en tredje våg i början av 1919. Återigen drabbades åldersgruppen 20-40 år mest även om dödstaten inte kom i närheten av den andra vågens. Efter dessa tre huvudvågor förekom spridda utbrott här och var, bland annat i Sverige våren 1920.

I Sverige, vars befolkning vid den här tidpunkten bestod av knappt 6 miljoner människor, dog 37 573 personer i spanska sjukan under åren 1918-1920 enligt den officiella statistiken. Till Göteborg kom spanska sjukan med ett skepp från engelsk hamn den 5 juli 1918, och den 23 juli samma år inträffade de första dödsfallen. Epidemin spred sig snabbt och under

sommaren insjuknade 600-700 personer varje vecka. I Göteborg var det liksom i övriga världen företrädesvis tidigare friska individer i 20-40 års-åldern som drabbades. Möjligen hade den äldre delen av befolkningen blivit exponerad för ett liknande virus tidigare och därvid fått viss immunitet. I Göteborg insjuknade omkring 20 000 människor och 1044 dog. Staden hade vid denna tid 197 421 invånare. En av författarnas (HH) farmors yngre syster gick bort 22 år gammal i spanska sjukan.

För att förebygga smittspridning stängdes teatrar, biografier, offentliga dansställen och en del auktionslokaler. Under andra vågen av pandemin beslutade folkskoleinspektören i samråd med förste stadsläkare Gizelius, i mitten av oktober 1918, att skolorna skulle stängas. Detta ändrades sedan med motiveringen att barn sannolikt löpte mindre risk att smittas i skolan än i överbefolkade trånga lägenheter, att skolan kunde förse dem med mat (för att förhindra malnutrition) och att skolbarnen kunde fungera som viktiga budbärare av information hem till föräldrarna. Spårvagnarna gick som vanligt i Göteborg när spanska sjukan härjade, men tre uppmaningar från myndigheterna var att inte företa några onödiga resor, att hålla avstånd och att iaktta god mun- och handhygien.

Det fanns redan ett epidemisjukhus i Göteborg när spanska sjukan kom, men det var redan fullt av patienter som hade till exempel difteri. För att göra plats för patienter tog man nästan hela den medicinska avdelningen på Sahlgrenska sjukhuset i anspråk. (se bild) Under spanska sjukan blev flera barn föräldralösa och det blev trångt på barnhemmen. Under denna tid öppnade ett nytt barnhem, Adolfsberg, som sedan blev Vidkärrs barnhem.

Det pågick samtidigt ett världskrig

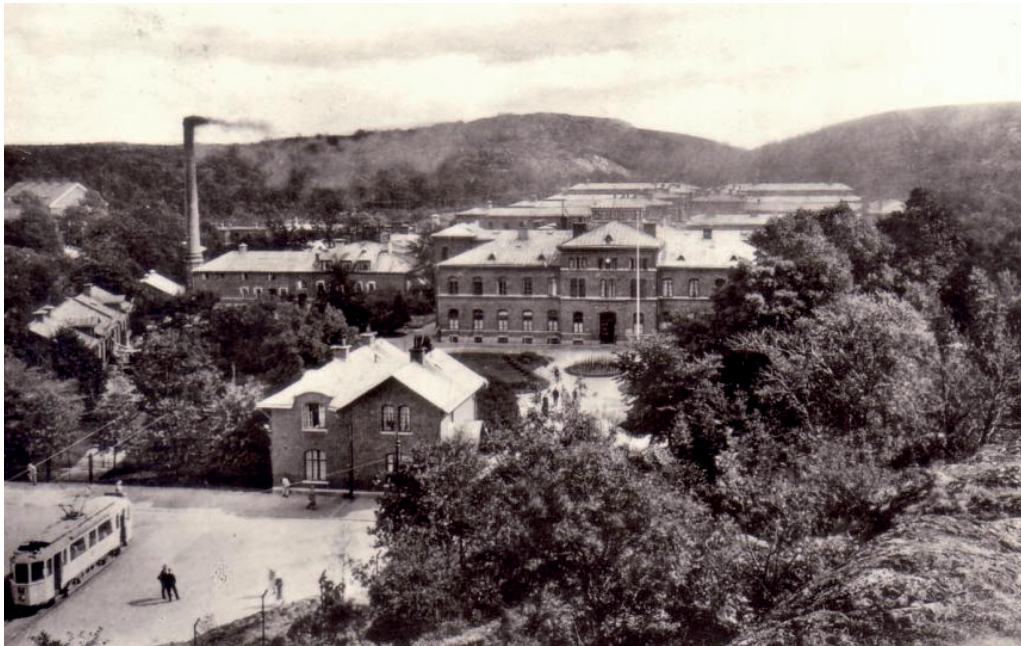
och det var brist på bilar och hästar varför det var svårt att transportera döda till kyrkogårdarna. Därför togs den gamla hästspårvagnen i bruk för transport av likkistor. Spanska sjukan fick stora konsekvenser på samhället. Försäkringsbolagen hade över hela världen dåliga tider.

Vad förde pandemin med sig? Var det något enda positivt? Myndigheterna lärde sig att man inte kan ha stora grupper utan sjukvård i samhället. Fattiga kunde föra smittan vidare till de rika så att alla drabbades. I många länder blev därför spanska sjukan starten för införandet av allmän sjukvård.

I Göteborg redovisas antalet anmälda fall från hälften av de praktiserande läkarna mellan juli och november 1918. Antalet fall var 16578 varav 543 avlidna, ca. 3,2%.

	anmälda fall.	dödsfall.
7 -13 juli	16	-
14 - 20 juli	575	-
21 - 27 juli	1084	3
28 juli - 3 aug.	1120	3
4 - 10 aug.	815	10
11 - 17 aug.	517	5
18 - 24 aug.	344	5
25 - 31 aug.	185	2
1 - 7 sep.	155	1
8 - 14 sep.	181	-
15 - 21 sep.	464	7
22 - 28 sep.	1181	26
29 sep. - 5 okt.	2196	47
6 - 12 okt.	3287	95
13 - 19 okt.	2555	168
20 - 26 okt.	1606	104
27 okt. - 2 nov.	1297	67

Göteborg den 6 november 1918.

Till Medicinrådet Block

Sedan medio av februari månad har influensan åter fått en utbredning härstädes. Från att de 2 första veckorna av februari ha visat en frekvens av omkring 150 fall i veckan, steg antalet veckan 16 - 22 februari till 231 och har sedan visat följande siffror:

	nya fall.	dödsfall.
16 - 22 feb.	231	14
23 feb. - 1 mars	207	6
2 - 6 mars	270	15
9 - 15 mars	322	11
16 - 22 mars	308	15
23 - 29 mars	460	14
30 mars - 5 apr.	642	13

I slutet av februari utfärdade undertecknad en offentlig anmaning till allmänheten att vid sjukdomskänsla, som kunde ställas i samband med influensa undvika ställen där människor samlas samt gav i övrigt råd och anvisning för undvikande av smittas ådragande.

Den 30 mars utfärdade hälso- vårdsnämnden förbud för hållande av offentlig danstillställning och för hållande av offentlig auktion i privata hem.

Göteborg den 9 april 1919.

Källor:

Göteborgs Läkaresällskap, En historik av Lars Öberg, Rundqvist Boktryckeri 1983

Statistiska Centralbyrån (SCB), Statistisk årsbok

Läkartidningens arkiv

Regionarkivet, Göteborg

Wikipedia

Spanska sjukan – värsta farsoten sedan

Digerdöden Ludvigsson JF Läkartidningen 2018

Per Haglund är född och uppvuxen i Göteborg och har varit stadsläkare i Göteborg under nästa 30 år, tillika smittskyddsläkare i staden under 10 år. Docent vid medicinska fakulteten, Göteborgs universitet. Han är medlem i många föreningar och organisationer bland andra Läkare mot Tobak, Rotary sedan år 1988 och Travellers' Club i Göteborg.

Hans Herlitz Adjungerad professor i Njurmedicin och Universitetsöverläkare vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset och värderad medlem av kamratföreningens styrelse.

Gunnar ”Hacke ” Björksten 1934 – 2020

GILBERT HOLMSTRÖM

EN AV SVERIGES stora jazzmusiker, tenorsaxofonisten Hacke Björksten har avlidit den 17 dec 2020. Han föddes i Helsingfors 1934. Efter kriget flyttade familjen till Göteborg och 1945 började han i klass 2 d på Hvitfeldtska. I samma klass gick Sven Wollter och klassföreståndare var Tage Långström, för övrigt den ende lärare på skolan som inte var sadist eller nazist enl. Sven Wollters åsikt i självbiografin, *Pojke med pilbåge* 2014: ”magister Långström var en Människa.”

Begåvad med ett enastående musiköra började Hacke tidigt spela fiol som efter hand byttes mot klarinett. Sedan han hört Stan Getz blev tenorsaxofon huvudinstrumentet och han tillägnade sig speltekniken med förbluffande lätthet.

Under skoltiden hamnade han vid ett tillfälle i häftig ordväxling med en klasskamrat som i brist på ytterligare argument kastade ur sig tillmälet Hacke. Vid samma tid hade seriefiguren Hacke Hackspett kommit till Sverige och omgivningen såg nog vissa likheter mellan Gunnar och den tecknade karaktären. Namnet Hacke kom att fastna och skulle sedan hänga med resten av livet. Han hade redan hoppat

av skolan då han den 19 nov 1951 stod framför publiken i ett utsålt Göteborgs Konserthus tillsammans med Lee Konitz as, Ingmar Glanzelius as, Bengt Hallberg pi, Gunnar Johnson bas och Kenneth Fagerlund dr. Konserten finns bevarad på Lp:n SAX OF A KIND Lee Konitz in Sweden 1951/53 (DRLP 18) och Ingmar Glanzelius skriver i baksidestexten: ”Hacke tror jag hade spelat tenor i två månader när Lee kom, innan dess lite alt-sax. Vi hade mycket roligt åt Hackes skamlösa målmedvetenhet att lära sig allt som andra inte kunde. Hacke hade bestämt sig att bli bäst.”

Klassfoto från 1947. Hacke med dubbelknäppt kostym, första rad 3 fr.v. Sven Wollter 4 fr.v. (redan på väg ut) Tage Långström översta rad 4 fr.v.

Lp:n SAX OF A KIND

Hacke flyttar till Stockholm och startar ett band med trombonisten Åke Persson och för Ep:n *On the Alamo* vinner han Orkesterjournalens utmärkelse Gyllene Skivan för årets bästa jazzskiva 1956. På skivan finns hans egen komposition *Woodpeckers Groove*. Namnet Hacke har blivit ett varumärke. Nästa nedslag i mina minnen av Hacke är i november 1958. Jag var i Stockholm för att spela i orkestertävlingen TV-jazzen och gick förstås på Nalen. I Harlem, den lilla konsertlokalen som var smockfull, spelade Hackes septett, bestående av göteborgarna Gösta Nilsson tp, Rolf Bäckman as, Andreas Skjold tb, Arne Milefors dr, jämtlänningen Sture Nordin bas och skåningen Erik Nilsson bars. Ett fantastiskt band, med fina arr. av Jan Johansson, som man, som göteborgare, fylldes av glädje och stolthet över att få höra

live. En konstnärlig höjdpunkt i Hackes karriär!

Under inledningen av 60-talet började mörka moln kasta sin skugga över den kreativa musiken. Rockmusiken kom alltmer att ta över jazzens roll som populärmusik. Hacke insåg att han inte skulle kunna fortsätta att livnära sig på att spela jazz och beslöt sig för att skaffa ett civilt jobb vid sidan av

Ingmar Glanzelius

musiken. Han tog upp sina avbrutna gymnasie studier – först på Spyken i Lund – och fortsatte sedan på Handelshögskolan i Göteborg där han blev civilekonom

Hacke med Selmer tenorsax

1966. Under tiden i Göteborg ledde han en kvintett med Charles Willig vtb och Hvitfeldtaren Sven-Eric Dahlberg piano.

Åter i Stockholm i slutet av 60-talet, ägnade han sig under en period åt bland annat import av elorglar och tillverkning av grammofonskivor innan han så småningom blev lärare i företagsekonomi på Handelshögskolan. Samtidigt fortsatte han att vara mycket aktiv i musiken med olika grupper och många skivutgivningar. Höjdpunkten på Hackes karriär var nog när han på Sveriges Nationaldag 6 juni 2000 framträdde som solist vid en stor konsert på Carnegie Hall i New York under

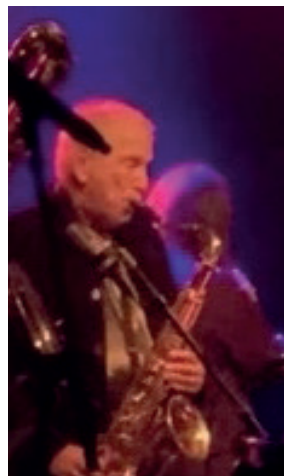
rubriken *Absolute Jazz from Sweden*. Namnet kom av att Amerikaturnén var sponsrad av Systembolaget som ett led i att introducera Absolut Vodka på den amerikanska marknaden. Konserten spelades in och utgavs på två skivor, *Absolute Jazz vol 1 & 2* (Phontastic, 2000).

Jag fick själv förmånen att under 2000-talet, vid flera tillfällen spela med Hacke i Bo Kennes kvartett. Hacke ägde ett rikt musikaliskt formspråk kombinerat med en varm saxofonton. Han var en sann humanist och en stor humorist vilken senare egenskap kan exemplifieras med Hackes dryckesvisa, vilken jag tacksamt memorerade under bilresan till spelningen på Varbergs teater 2013.

Hacke Björksténs dryckesvisa

Mel: Gubben Noak

Jantelagen vill att jag en
ödmjuk skit skall va'
Men får jag sprit i tarmen
stiger mod i barmen
Till allihopa törs jag ropa
Hej, vad jag e' bra

*Gilbert
Holmström,
se författar-
presentation
sid xx*

Se upp nästa sommar!

ULF HERRSTRÖMMER

Se upp för borrelia, TBE och rävens dvärgbandmask! Denna farliga bandmask finns nu hos rävar i landet, därför denna repris från en pensionerad läkare. Även den fästingburna infektionen TBE sprider sig i landet och går, till skillnad mot borrelia, att vaccinera sig emot. Och fortsatt att sköta om er väl när det gäller Covid-19!

Från dvärgbandmaskar i rävars tarmar sprids deras ägg över skogens mark därför jag nu åter om detta larmar ty denna masks farlighet är stark.

Så skölj mycket väl bär på blåbärsris och smultron innan du stoppar dem i ditt gap för dvärgbandmasken är inte rättvis din kropp är för masken ett härligt kap.

Ja alla osköjlja svampar och bär från marknivå kan va en risk så skölj dem väl innan du dem förtär för att fortsatt förbli sund och frisk.

Ty många hundar från piratimport och mårhundar som simmat över Öresund och rävar kan bära denna farliga masksort som med oss människor ej har misskund.

Borreliafästing och mördarmollusk även i vinter sluppit kallt regn och rusk väl skyddade av den snö som hindrat dem från att döden dö.

Så var sommarkväll du bör syna skinnet efter små blodtörstiga kvalsterdjur och med pincetten dem varligt fatta djupt ner och rätt långsamt dra dem ur.

Efter ett par veckor bör du kolla stället där spindeldjuret satt i ditt skinn för rundad rodnad som cirkelformat det lilla fästingbettet ringar in.

Ser du den ringen så ring en doktor och berätta om ringen och ditt lilla bitt så får du nog antibiotika mot din Borrelia rätt och slätt.

Och locka mördarsniglarna ner i ölet så snart de första har krupit fram till blomsterlådor och salladslund eller låt dem falla för sax i hand.

Men lova att ändå av sommarn njuta och kryssa frejdigt bland dessa grund med kunskap kan du dig bakåt luta och till hösten vara än mera sund.

Ulf Herrströmmer, student 1956, Reallinjen. Senare läkare, trippelspecialist, samt framstående författare av deckare men främst limerickar.

Något om plugga, plugg - PLUGGSPELET

Till nästan obsoleta ord numera hör nog *plugg* och *plugga*! För generationer efter kriget har orden haft en nära nog magisk innebörd. Plugget innebar 'karriären' från folkskolan via realskolan, gymnasiet - till Studentexamen, mogenhetsexamen. För landets pojkar och flickor med "läshuvud", som det då var. Plugga måste man annars blev det att nesligt hoppa av eller gå ut bakanför.

Man blev en plugghäst! Varför nu hästar blandas in veta vi inte. Ibland används det lite mjukare *pluggis*. Nåväl, vi har väl dokumenterat bakgrunden något sänär, här. De som blev dessa utpräglade plugghästar kände man igen på klädsel; vindtygsjacka, fluga, golfbyxor, pullovers, skolmössa..., -ointresse för gymnastik, lek och idrott, etc. Några av dessa blev mobbade - men klarade sig ofta genom att argumentera sig ur krisläget. Många av plugghästarna besatt/uppnådde säkerligen en hög IQ, inte minst de som var utpräglade musikaliska och trakterade ett eller flera musikinstrument. Nu är ju inte IQ något mått som används öppet i vår PK-besudlade värld - inte heller åsätts det någon speciell användbarhet vid rekrytering... Det är ju inte riktigt

demokratiskt i en värld där alla har samma "värde" och alla kan bli vad "dom vill" att några är mer begåvade och bättre skickade att leda!

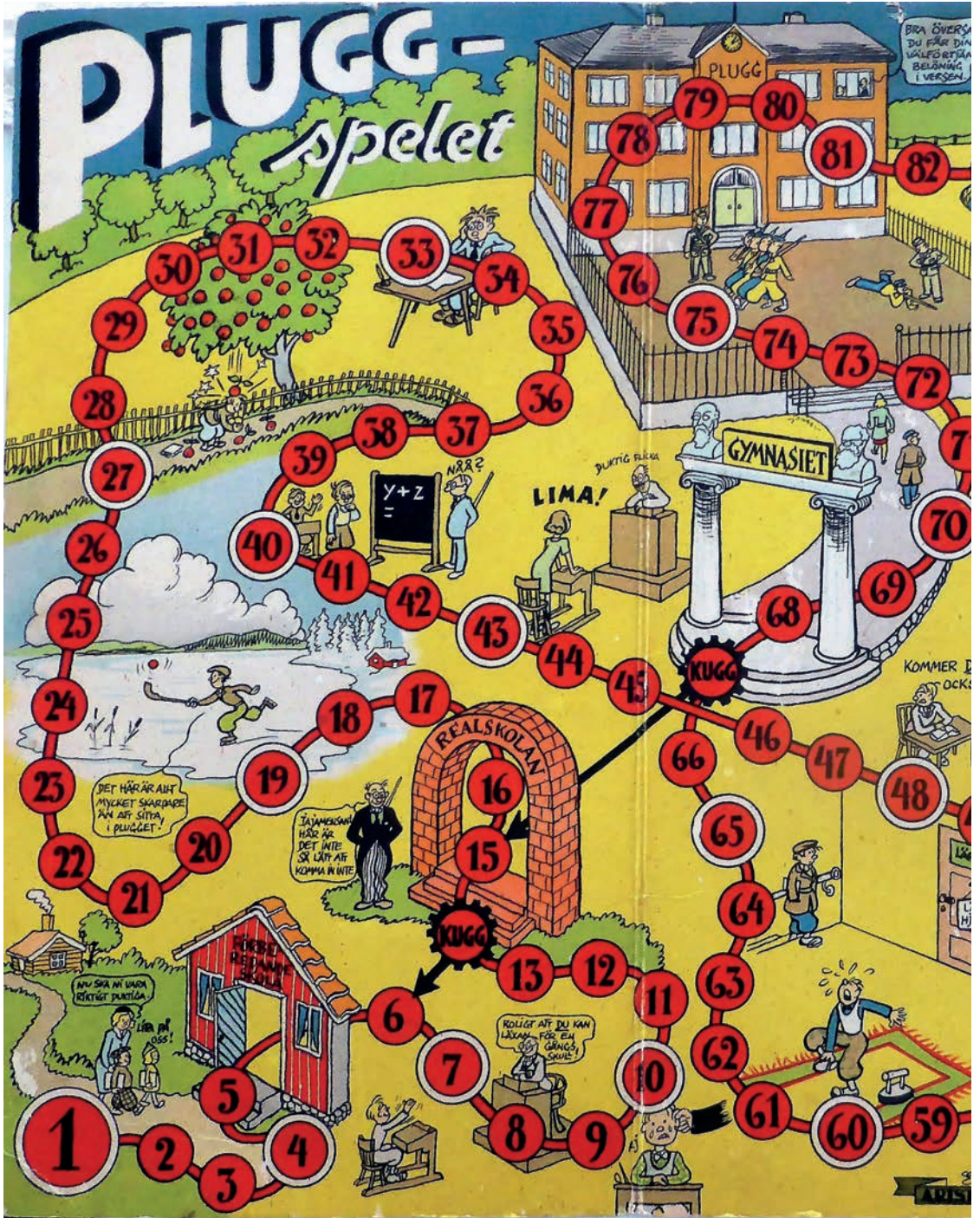
Idrotten och speciellt proffsidrotten följer en annan måttstock. Här är det accepterat att eliten blir miljardärer och skatteplanerar hej vilt! Okey - det är ju bra att skylla på fru Fortuna. Alla våra spel, tävlingar och lottdragningar i tv-mediet omhuldar detta demokratiska hyckleri. Har fru Fortuna har ett finger med i spelet även när det gäller vilka som blir elitidrottsmän? En ny genetisk ordning?

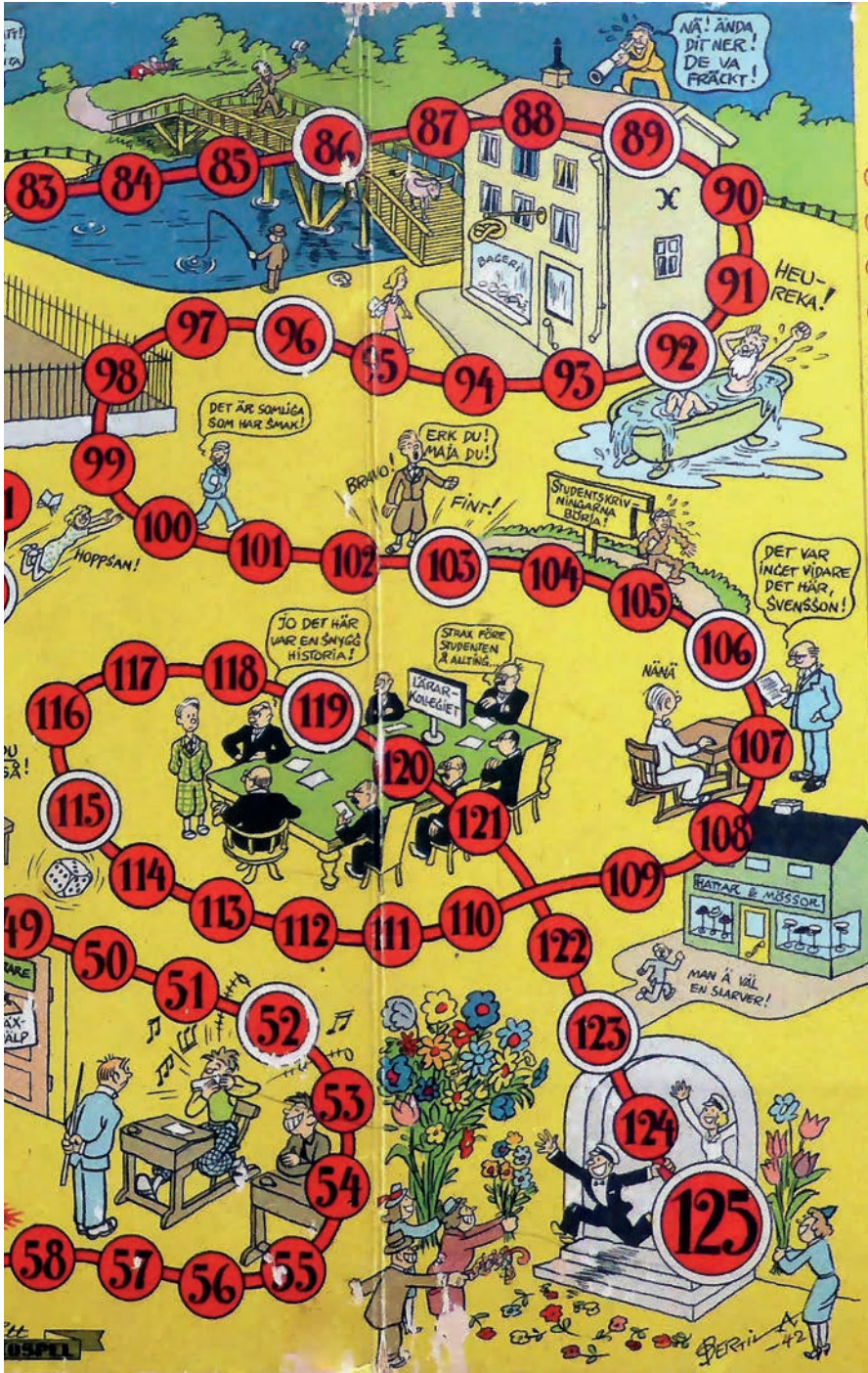
De som en gång spelade *Pluggspelet* kunde inte förutse utvecklingen förstas. Var det "de som inte ser bakåt eller framåt - får se upp" (*Tage Danielsson*) effekten som vi fick? Att allt gott/dåligt kommer uppifrån till alla i sann demokratisk anda?

Pluggspelet skapades av *Gösta Rybrant*, en namnkunnig person i mitten av förra seklet; latinstudent, duktig violinist, journalist, populärtextförfattare, översättare, deckarförfattare, dagstidningskåsör och sångtextförfattare till revy och schlager. Kärt barn har många namn - men att musikaliteten har ett sådant genomslag hos begåvade och kreativa människor - är både kul och intressant att konstatera!

I nästa årsbok spelar giganterna Björn och Gilbert Pluggspelet i en repris från Årsboken 2005. Något att se fram mot - och att det blir en årsbok från trycket 2022.

Bo Eneroth

SPELREGLER

"Piggspölet" spelas som ett vanligt strängspel med en sträng. Ni får börja sedan ni släkt ett ämne, dock så är det bara art förstås till ni taga studenten, såvida ni inte desförinnan ringeras för fukt på 119 -- äkta är för den! När ni går genom den förberedande skolan kan det hända att ni blir "kuggad". Då får ni börja om där polen visar, samma sak kan hända er sedan ni gått igenom realkolan.

- 4 All vår början bliver svår. Många skollar lämnar innan gossen blir student. Du får två kast i present.
- 7 Fång var och du skall följa. Att man spelat fått kunn vänn. För att du fått på i dag får du tvänne extra slag.
- 10 Vistly ligger ni i Skåne som du tror, den svenskan fönn. För att du ej fått på lävan får du gå tillbaka till 6 an.
- 19 Om jag denna räk har tillatt mer du från skolan skolkas. Sånc är fukt förutan miska. Du får gå tillbaka till 6 an!
- 27 Newton slåg ett äpple kalla! Platska. Fick du gratis nu. Drag med det till 37!
- 33 Du är svag i svenska, tror ja! Det du skrev om "Asma historia" var ju rena ruma sjärver. Du får börja om förbjöran.
- 40 Vad som blir av x-z, det är inte godt att veta. Algebra är rena trölet. Sätt ett slag i andra kället!
- 43 Huvudstaden i Peru vistia ingen mer än du. För att du var dövligast får du tvänne extra kast.
- 48 Om i höst du ej skall kuggas måste det i sommar pluggas. Svenska här och lås kassa till de andra gåst fört!
- 52 Spela munspelet under "natten" döger inte, nej för katten! Ross slapper du dock smaka, flytta tio steg tillbaka!
- 60 Järnets specifika väkt är nåt högt, bøynerligt. Sätt ett extra slag, och dessa kan problemet underlätta!
- 65 Spika englich är du svag i. Lachpöl här du slag få tag i. Han som bor på 49 är kånhanda "glad to see you".
- 70 Alla, beta, gamma, delta -- förliskan här och sålta. Fånk på Platon och Homerus, när till 100 vi beger oss!
- 75 Vi skall ha en skystövning. Senna här ett kast för prövning om av manligt kön du är. (Flickor ej det gäller här).
- 81 Caesars bok om gallier/igen överrensats samerligt. Utav dig med glass och brin. Flytta fram till 91!
- 86 På Euclides "Ånabrygga" går ju alla ämner trappa. Du går alltid säkert över. Man ett freislag du behöver.
- 89 Det latinska kärlekodramat börjar "amo, amo, amo". Dessa vistia inte du. Gå tillbaka till 47!
- 92 Arkimediiska principen den är två, men så till lipan för den skall är dunt, min vän. Sätt ett kast, försök igen!
- 96 Frankan i din mun förvanakas. För man så med franska handskas? Om du vill på franska smaka får du gå tre steg tillbaka.
- 103 Frödlings dikter, allesamma, kände du till faktorer gamma. Sånc är faktiskt ej fy rimm. Flytta beta rutor fram!
- 106 Fyra rakt på trettan tall! Du är mer än lovligt skral. Din studentent var ebläng. Stanna två kast, ta igen dig.
- 115 Du skrev bra om Caesars gårelng när han kastade sin sträng. En beklning skall du få ett slag extra för du så.
- 119 Fusk i studenten, grabbar, är den värsta utav tabbar. Ömlörligt är det felat DU GÅR GENAST UT UR SPELET!
- 123 Vira mössan du glömt köpa. Därför får du bakåt löpa tvänne kast och löpa dem. Dessa bättre gör det sen.
- 125 Du är klar, och peppor, mammor, vystrar, bröder, mostrar, flammor, i vasa härren ingillar bröten blomsterpynta dig, STUDENT!

Atomic Ragtime Bombers – fruktat ishockeylag från Hvitfeldtska

STURE HEGERFORS

OM JAG DEN 12 februari 2015 inte hade varit så förbaskat förkyld, skulle jag ha öppnat en flaska champagne och skålat med alla i min omgivning. Anledning? Jo, GP Pucken, Göteborgs-Postens berömda ishockeyturnering för barn och ungdom, fyllde i denna veva 60 år. Jag var med från alla första början.

En rubrik på GP:s sportsida den 15 januari 1955: *Se upp för Atomic Ragtime Bombers!*

I texten berättades det att 30 lag, många nystartade kvarterslag, hade anmält sig till GP Pucken. ”I går kom en liten grabb upp på redaktionen och anmälde Ice-Boys – som hör hemma på Stampgatan – och strax efteråt kom läroverksgrabben Sture Hegerfors och anmälde ett så förnämligt lag som Atomic Ragtime Bombers.”

Redan dagen därpå presenterades laget i tidningen. ”Ett av cupens mest fruktade lag, att döma av lagets namn och sammansättning, torde Atomic Ragtime Bombers vara. Översatt till svenska betyder det LI fyran vid Hvitfeldtska läroverket.

Laget får följande utseende: Mv Sture 'Sället' Hegerfors, hb Bengt 'Cool' Eriksson, vb Arne 'Mezz' Johnsson. Kedja 1: Claes 'Ory' Lundgren, Björn 'Dorsey' Magnusson, Ragnar 'Chip' Sjögren. Kedja 2: Anders 'Shot Gun' Bräutigam, Sten Bertil 'Sorry' Säby, Jan 'Tuff-Tuff' Dermark/Claes 'Fille' Trefil.”

Gulins Pojktidning utgavs på fyrtio- och femtiotalen av Gulins herrekipering

vid Järntorgsgatan i Göteborg. Den var väldigt omtyckt och skrev bland annat om scouter, frisksport, segling och flyg. Dess presentation av klasslaget från Hvitfeldtska gick inte av för hackor:

Göteborgs populäraste ishockeygäng just nu heter varken GAIS, Fellows eller Västra Frölunda utan – Atomic Ragtime Bombers!

För närvarande råder i västkustmetropolen ett oerhört intresse för hockey, ett bevis härför är bland annat GP-pucken, vilken samlade inte mindre än 157 (!) deltagande pojklag. Det var också i denna turnering som Atomic Ragtime Bombers dök upp för första gången.

Målvakt och bas för det otroligt uppmärksammade läroverkslaget är Sture Hegerfors, "Sället" kallad, och han berättar litet för Gulins Pojktidning om ARB:

– Vi bildade klubben under en lektion, och grabbarna var eld och lågor redan från början. Utrustningen grejade vi utan ett öres kostnad, för vi uppträder i skolans kortärmade gymnastiksingel, som vi drar utanpå ollen. Utanpå skidbyxor drar vi våra vita fotbollsbyxor. Det hela avslutas med initialerna ARB som ritas på tröjorna med skolkrita ...

Hur gick det för oss i turneringen? Vi vann första matchen mot Kometen från Guldheden med 1-0. Claes "Ory" Lundgren gjorde målet. Men det kom smolk i glädjebägaren.

Jan-Olof Olsson, Kometen, skrev ett protestbrev till GP:

Angående en match mellan Atomic Ragtime Bombers och Kometen på Sägdalens bana förekom det ett domslut som vi vill överklaga. Detta domslut är mycket viktigt, eftersom det gällde det

enda målet i matchen. Målet som tillföll ARB hade följande förlopp:

ARB gör ett anfall, målvakten slänger sig och får pucken under sig och ligger kvar i väntan på tekning. En ARB-spelare ger sig inte utan börjar slå på målvakten i hopp om att få in pucken i mål. Detta lyckas efter en stund, och en måldomare, en pojk på högst 10 år, vinkar då med flaggan för mål. Om GP inte kan göra något åt saken, ber vi er snarast kontakta oss, så att vi om möjligt kan skicka en protest till Svenska Ishockeyförbundet.

”Naturligtvis kan uppfattningarna om förspelet till ett mål skilja sig avsevärt”, svarade GP. ”Så länge idrotten har funnits har det alltid funnits möjligheter till diskussion.

Nu är det som väl är så att ett domslut är utan appell. Inget förbund kan ändra vad en domare under en match dömt. Vad måldomaren beträffar så skall han naturligtvis vinka med flaggan när pucken kommit innanför mållinjen. Om målet är korrekt eller inte avgör endast matchens domare.”

I Atomic Ragtime Bombers drog vi en suck av lättnad. Vi hade nu blivit jätteheta. Alla pratade om oss. Då Gais A-lag skulle spela en vänskapsmatch mot det tyska elitlaget Berliner Schlittshuhe Club på Ullevi (den som i dag är Gamla Ullevi) fick vi den stora äran att spela förmatch mot The Red Fighters från Kungsbacka; matchen var finalen i vår grupp. Vi fick stryk med 2-0.

Det geniala med Atomic Ragtime Bombers var naturligtvis namnet. Vi inspi-

rerades av de tuffa kanadensiska lagen, de som som hette Windsor Valley Jets och Trail Smoke Eaters. Några glänsande ishockeyspelare var vi inte. De delvis musikanknutna öknamnen väckte också intresse. Inget annat lag körde med sådana gimmickar.

Själv var jag en darrig målvakt. Visserligen stod jag ganska stadigt på skridskorna, men jag hade svårt att röra mig i sidled. Ofta låg jag på mage och ”simmade” på isen. Precis som Thord Flodqvist och de andra burväktarna på den tiden hade jag ingen ansiktsmask, på huvudet bar jag en toppluva. I en match borrade en skridskospets in sig i kinden, ärret är fortfarande kvar.

Atomic Ragtime Bombers spelade både hockey och musik.

Från vänster Bengt "Cool" Eriksson, Sten Bertil "Sorry" Säby, Anders "Shot-Gun" Bräutigam, Arne "Mezz" Johnsson och Sture "Sället" Hegerfors.

Mitt liv på en luftmadrass - en flyktig berättelse

Jag ligger på min luftmadrass och stirrar i taket. Allt jag ser är en naken glödlampa. Så är det - naken och enkelt. Just så vill jag ha det - naken och enkelt. Allt avklätt - mina tankar flyter mellan luftmadrassen och taket. Där emellan ligger ett helt liv. Åtminstone, det jag hittills levit - resten svävar fritt någon annanstans.

MATS FÄLLMAN

Det har inte alltid varit så enkelt och klart. I många år har jag nu gått i ett töcken, irrande som en övergiven hund, lämnad att leta efter ett hem, en trygghet, ett hörn av livet. Kanske rentav en identitet. Jag skriver år 1997. Min omöblerade kammare, så när som på en luftmadrass, en pinnstol samt en bordslampa, finns i Madrid. En centralt belägen liten bostad, mitt på huvudgatan. Min ensamhet är relativ - utanför fönstret drar det hektiska latinlivet förbi i rasande fart. Det känns skönt att det går så fort. De andra har bråttom - jag ligger still. Jag tittar ånyo på den nakna glödlampan -- hur kan den hänga så ensam och övergiven - ingen skärm, ingen stämning. Elektricitet i sin enklaste form. Det är ändå mer än vad de flesta har på jorden - en lysande glödlampa. Hur lycklig jag känner mig!

Mitt hem är spartanskt - egentligen är det inte mitt hem. Det ligger i ett annat land. Jag har hyrt den här lilla lägenheten i Madrid för mitt arbetes skull. Men, också för att jag trivs i Madrid. Jag är min

egen uppdragsgivare och jag har självant, valt Madrid - en stad som jag kom till första gången en sen januaridag år 1970. det var början på den bästa tiden i mitt liv - en vändpunkt från nordisk förträngd förtvivlan till befriande glädje. Jag kunde inte ett ord spanska, men efter ett par år tidigare i Italien var jag tillräckligt begåvad i latinska språk för att lyssna mig fram och kunna öva mig i "toci-toci", det gemensamma språket för latinsk kontakt mellan man och kvinna - för att inte tala om kroppsspråket, alla människor emellan. Nog för att jag haft tillfälle att utöva detta universalspråk i Italien, men här i Spanien användes det till sin fulländning. Det var inte många delar av kroppen som inte hade sin tydliga mening, allt för att uttrycka glädje och sorg, lycka och tillfredsställelse liksom ogillande, tveksamhet och tragik.

Mats med sin äldsta son

Franco, "el Caudillo" - diktatorn, rådde och i hans anda var det tunnsått med politiska meningar, såvida de inte var hans egna. Som en god svensk medborgare, bortskämd med uttrycks- och meningsfrihet, kändes det som om hälften av en värld var bortrövad från en given bakgrund. Inte minst i perspektiv

av vänstervridna studentaktiviteter några år innan, det magiska året 1968 med arbetarprotester och studentkravaller såväl i Sverige som på kontinenten och i USA.

Själv hade jag pryat under sextioalet på ett bygge i Göteborgs hamn - keps på huvudet, och fackföreningen ständigt i hä-larna i hopp om en ny kamrat. Allt detta verkade då avlägset - en annan värld, en annan världsdal, en annan planet! Nu var det i stället "Serenos"(nattvakter), "Tablao"(Flamencobarer), "Chocolate con churros"(varm choklad med flottyringar),

"Plato del Dia"(dagens rätt); för att inte tala om "Estadio Santiago Bernabeu", Real Madrids hemmaarena, "Las Ventas", tjur-fäktningsarenan, "El Retiro", stadsparken, och - "Tapas", Spaniens svar på italienarnas cafeterias och Englands pubar.

På tapasbarerna framskreds eftermiddagarna i en tidlös meningsfullhet - spansk idiosynkrasi i sin mest utpräglade form - ett glas Rioja rödvin, en "cafia"(fatöl), en "Chinchon"(anislikör), en smakbit av bästa Serranoskinkan, en liten anchovis med några gröna oliver, en vit brödbit att doppa i oljig vitlökssås - för att inte tala om en puff på den härliga cigarren! Eftermiddagen var ett högst relativt begrepp - de först tapaskunderna avlöste lätt de sista lunchgästerna, de sista gick direkt till middagen. Dock inte svensk middagstid, klockan fem med kokkorv och stuvad potatis, i säng klockan tio...

När svensken i sin stuga just stängt TVn efter sena nyheterna, då letade sig madridborna i miljontals till sina beställda bord vid tio, elva, tolv på natten för en tre-rätters tretimmars maggymnstik. Min ack så spanska första flickvän hade för ovana att bestämma kvällsträff i varulfstimman, en god anledning att vässa tänderna, i brist på andra kroppsuttryck.

Det var en lycklig tid - Franco, till trots. Det var den latinska andan som överväldigade. Allt var så omedelbart, allt var möjligt - alla verkade så glada. Nu - så här tjugosju år senare, kan jag bara

konstatera att mycket vatten flutet under broarna - dock inte under Madrids broar, för därunder har det torkat ut.

Ju mer jag tänker på allt detta vatten som flutet, desto mer tycks det rinna till. Eller som psykologen så enkelt skulle

säga - börja med din barndom... Att vara född i ett lika lyckligt som olyckligt hem sätter sina spår. Märkligt nog förstår man inte innebörden av ett så tvetydigt meddelande förrän långt senare i livet. Gråt och skratt var två världar som låg svindlande nära varandra. Olyckan var oftast kort och hårtslående medans lyckan tycktes beständig. Eller var det tvärtom ..lyckans tårar hade ofta samma bitterljuva smak som olyckans. Vi levde bra, mycket bra - ett burget hem där inget fattades. Två bilar på gatan - för att inte säga dubbelgarage, ett prestigeord utan jämförelse. Kanske var vi de enda i hela världen som hade dubbelgarage!

Vad jag inte förstod var att jag alltid fick ära grannens äldste sons skor. För att inte tala om allt annat som kom uppifrån och ner i denna orättvisa värld av äldre och större pojkar. Detta gällde en lång räckta utav skolkavajer, halsdukar, tröjor, mössor, vantar, gymnastiskor, bandyklubbor, cyklar, fotbollsskor, skridskor. Aldrig något nyköpt - vem handlade egentligen? När jag tröttnat på att stoppa tre par nedärvda raggsockor plus hushållspapper i tårna i skridskorna, som i sin tur var en blandning av "långrör" och oslipade metallrör, tog jag mig äntligen samman och bönade och bad ati få ett par nya - i min egen strolek, då fick jag ett par vita konståkningsskridskor! Dom var på utförsäljning - ordentligt nedsatta, förklarade min mor - kanske kunde jag dela dem med min syster...skam och nesa. Slut på långmarsch till Härlanda tjärn med varm saft och harlig medvurst på sötlimpa. Jag förstod aldrig hegemonien med vilka eller vem som stod på tur att få nya kläder, leksaker, sportgrejor, cyklar eller böcker. Det bara var så - någon dag skulle väl min tur komma!

Det finns ögonblick och tillfällen som etsat sig in för evigt i minnet. Minnen som

skulle göra en sökandes psykolog överväldigad och glad i sin strävan att hitta mening och förklaring i detta allt vi kallar livet. Som när mina föräldrar kom hem från en Medelhavdkryssning - året var 1948. Det var kastanjetter, sombreros, fezar, marockanska puffar, broderade skjortor, modellbåtar, sambamusik. Aldrig hade de haft så roligt - krigsslutet låg ju i sina nysstallade dyningar.

Jag fick en kanarisk huvudbonad med en inbyggd böjlig stålstång på hättan, som pekade rakt upp i skyn. Ingenting för en aspirerande Don Juan- men det gjorde mig inget - den var min! Ingen annan hade något så uppseendeväckande meningslöst på huvudet i en värld av toppluvor, skolmössor och kepsar. Jag kände att den stora vida världens vingslag hade hamnat på mitt unga huvud. Jag bar den med stolthet - någon slags exotisk mysticism. Kanske låg det något speciellt budskap i den böjliga stång som kunde vridas åt alla håll efter önskemål. Det var mitt första tillskott i vad som sedermera skulle växa ut till en imponerande hattsamling senare i livet.

I själva verket hade jag ärvt min fars exentriska anlag för att klä ut mig eller klä av mig. En strävan till det överkliga och likväl det mest naturliga. En sovande "strikkare" i ulvkläder. "Bara du inte blir som far din ... " sa mor, vilket jag inte hade något egentligt emot. Men vi såg det på olika sätt... Detta var nu oskyldigt manifesterat i en kanarisk toppmössa. Så flöt min barn- och ungdom fram. Med ärvda skor och ansträngd skolgång. Jag var nog inte ensam om det.

Min mor lyckades med konststycket att varken skämma bort mig(enligt mina äldre syskon var jag "förfärligt" bortskämd- avundsjuka, kallade jag det...) eller att få mig att känna sig speciellt berövad på livets goda. Allt som nu kallas relativt var då absolut. Det bara var så -

inga envisa frågor, inga egentliga svar - och inte mer med det... Underligt! Min far gick bort sommaren 1961. En riktigt varm juli dag. Jag minns att vi satt i sjukrummet på Sahlgrenska i Göteborg och sörjde hans försvinnande från jordelivet då det plötsligt flög in en vit duva och satte sig vid hans nyss kallnade kropp. Hans ansikte uttryckte evig lugn - sen flög duvan ut igen och upp mot himlen. Så fick han då äntligen frid, denna omänskligt mänskliga norrlandsson. Barn i en kull av elva syskon. Av förhållandevis enkel bakgrund, men med ett huvud, en kropp och ett hjärta utöver det vanliga. Under sina korta, men enligt läkarna på långt lånad tid, han hann läsa sig till studentexamen, ett doktorat i kemi i Berlin, en civilingenjörsexamen i Stockholm samt som kronan på verket en examen i arkitektur. Han var otvetydigt konstnärligt begåvad. Förutom tillordnade *professurer* på universitetet, otaliga uppfinningar i byggt teknik, var han alltid nämnd i sammanhang kring den "armerade betongens fäder", svensk modern byggt teknik i sin högsta vetenskap. Chapeaux!

Sina sista tio år ägnade han åt konstmåleri, en blandning mellan kludd, utstuderad hötorgsmålning, porträttmålning, fantasifull naivism, djur-, landskaps- och miljömålningar. Frenetiskt jobbade han vidare på sin konst, som blev allt mer upplöst i sina former och fick mer och mer bisarrt innehåll: "Beethoven dirigerande sin femma med toner i norrländskt vattenfall, utan att märka att döden stiger upp ur kyrkogården bakom hans rygg", "ridande sugga på svart häst", "gråterskan", "molnets broder" - självporträtt på självporträtt. Ofta med något Beethoveniskt tema. Jag tror att han var besatt av Beethoven under sin sista tid - Beethovens geniala famlande i en döv värld av toner och irrgångar. Ofta kom

pappa hem med teckningar och dikter gjorda på bordsdukar, på baksidan av restaurangmenyer, på servetter, på notor.. Han satt mycket på restaurang - på krogen, som mamma sa, med en röst blandad av förstvivlan och förakt. Jag förstod då vad hon menade med att inte bli som pappa ... Han söp ihjäl sig. Det flesta år jag minns av honom var han hopplöst alkoholiserad. In och ut på torkanstalter. Söndags besök på långvård. När de andra grabbarna på gatan skulle gå på Ullevi för att se allsvensk fotboll, då skulle jag besöka pappa. Lyckan hade sitt icke så guldglimrande skimmer över sig sådana dagar. Jag hatade söndagar. Det blev sömnproblem, magkrångel, onödiga slagsmål och kvarsittning ett år i realskolan. Vid sexton års ålder" adopterade" jag bort mig till vår husläkare. Mamma visste inget. Jag sa att läroverket infört obligatoriska eftermiddagsstudier i skolan... Vadsomhelst, för att inte gå hem.

Mats på väg till Ascot

När far min dog en månad innan han skulle fylla sextio, då var jag på väg att bli nitton år och fortfarande oskyldigt barnslig. Hans död skulle dock innebära ett första steg till befrielse - en process som var långvarig, men jag skulle komma att tvingas mogna fortare än de flesta ungdomar vid den tiden. Min fars död innebar testamentsbekymmer. Inte bara det - hela min imiktade studiekarriär lades om.

Min mor var av småländskt virke - envis som en fura eller vidja. Obändig och alltid uppmanande. Skolgång var skolgång - läxor var läxor. Demoklessvärdet hängde över nacken - ingen lek utan läxor först, ingen dessert utan att först äta upp allt på tallriken, "man blir inte fin utan pin" ... Förmaningarna hängde alltid i luften. Läxororna först! Jag brukade alltid vissla när jag kom in på gatan där vi bodde. Ett signalerande att nu var jag hemma. Om en timme eller så kunde det bli allmän lek, fotboll eller något bra upptåg, men först...

Det blev omdelbart bråk i ingenjörsfirman jag ärvde efter min far. Ärvde och ärvde, egentligen ärvde knappast något utom rättigheterna under förutsättning att jag köpte ut mina syskon och mor och under ytterligare en förutsättning att jag kunde utbilda mig till ingenjör. Min fars testament var i det stycket klart och oklanderligt, i många övriga avseenden svårtytt och enligt min mor så skulle testamentet ha ogiltigförklarats och med det flera av min fars tidigare affärsuppdrag. Vi visste knappt vem som ägde vad. Hursomhelst, så blev det så att jag tog min ingenjörsexamen och därmed kunde ta över familjens del av firman. Vi visste då inte hur det låg till med en uppgift om att min far hade gett bort hälften av firman till en bror, som jobbade där. Som sagt, de blev bråk från i stort sett första dagen jag tog mig an mitt arbete och, ung och oerfaren som jag var,

stod jag inte emot påfrestningarna och kraven. Både från min bortgångne faders ande som vilade tungt över min okämskap i ämnet och själva svårigheten i min arbetsuppgift. Jag hade tydligen inte ärvt det teknisk geni som min far var begåvad med och med det skapat sig ett namn inom byggnadskonsten. Jag fick ständigt höra - jaja, du är Gunnar Fällmans son - då vet du väl allt inom den här branschen. Allt kändes fel och jag undrade varför jag tagit mig an en så utmanande omsvängning i mitt liv eftersom jag utsprungligen läst latin som huvudämne och gått den humaniora linjen på gymnasiet.

Därefter, och mångt emot min egen vilja och önskan, fick jag ta det stora steget över till matematikens värld samt fysik och kemi på dagordningen varpå min ingenjörsutbildning följde. Ingen genom historien hade så ofattbart dåliga betyg som jag hade det första studieåret. Jag tror att jag i princip endast klarade engelska, som stod på schemat, och något annat oväsentligt ämne. Det var ett rejält protestår av vad jag gett mig in på. På den tiden bodde jag ute i Hindås på en gård vi hade fått med i pappas kvarlevor. Jag visste inte om att vi ägde den, men letade mig en dag ut till vildmarken och lyckades hitta gården. Jag kunde öppna ett fönster på nedervåningen som jag tog ut kittet i och klev in i bostaden. Jag blev

omedelbart förälskad i stället. Det visade sig att min far tagit gården i pant för en skuld som aldrig återbetalts och därmed blev gården vår, eller nästan vår - en del var bortskänkt, som så mycket annat som uppdagades i testamentet. I vilket fall - jag tog fysisk över gården och bodde där under mina studieår efter gymnasiet. En dag när jag var på väg till skolan hamnade jag i fel fil på Korsvägen och det stod Oslo i stället för Centrum - så, jag körde till Oslo i stället! Större än så var knappast mina intressen för studierna, åtminstone inte det första året. Men in kulturintresse var stort - Jag gick på Munckmuseet!

Tidigare i livet hade en äldre broder till mig hoppat av sina teknikstudier och gjort ett liknande jättekliv över till det humaniora och börjat läsa arkeologi i Rom samt konsthistoria. Därav de stora omskakningarna i våra liv inom familjen. Han visste nog vad han ville, även om det gick mot familjens intressen. Jag visste nog knappast vad jag ville men fick axla manteln, dock icke utan besvär. Min karriär fick en dålig start. Efter ett drygt år stod jag inte ut på firman. Jag kände mig slutkörd långt innan mina krafter hade tagit slut. Jag ville studera ekonomi på halvfart, vilket jag tvingade mig till. Jag blev beskyld för skolkning och osolidaritet i mitt arbete. Jag valde studierna, men orkade bara en termin. Jag var otvetydigt väldigt deprimerad och icke i stånd att fortsätta något vettigt varken på arbetsfromen eller några studier. Jag fick anlita läkare och annan hjälp för att kunna ta mig vidare i livet. Allt hade gå sått rasande fort från min fars bortgång med den omedelbara omvandlingen i yrkesval och jag visste egentligen inte vad jag ville eller vad jag dög till i livet. Det jag då hörde och förstod var att det brann en stor frihetslåga inom mig och att jag måste ta mig vidare på "frihetens vingar" och sluta kampen mot vad andra ville med mitt liv. Egent-

ligen hade jag velat läsa till antroplog. Senare i livet fick jag ett mindre uttryck för min förkänsla till kultur genom att förkovra mig i Latinamerikakunskap. Ändå, det som kom att dominera mitt liv var den märkliga övertygelsen att jag var gjord för projektutveckling inom affärlivet. Där skulle min frihetssträvan få sitt förhoppningsfulla absoluta gehör. Trodde jag...

Det gick ett bra tag innan jag blev övertygad av min syster att åka till Italien med en jobbomöjlighet som hon hade letat upp för mig. Jag kunde bo hos henne. Hon och hennes man hade nyligen flyttat till Milano och det var där mina äventyr ute i "stora vida världen" skulle komma och aldrig riktigt sluta. Året var 1968. Resten blev en lång resa i tid och rum.

"The world - here I come"!

Mats Fällman, mer känd som "Masken", lämnade skolan, Hindås och landet för att söka sin lycka bl.a. i Spanien och Sydamerika. Han har efterlämnat några noveller och självbiografiska minnen, varav denna är både kul och intressant. Masken gick bort 2015, och var en "illustrious character" som gett upphov till många fascinerande skrönor. Kring sig samlande Masken ett antal "riddare kring Maskens bord" som med saknad minns honom, hans livsglädje och generositet.

Vem kan man lita på?

Och när prinsar och presidenter /Ljuger medvetet i kapp/ Och när dom som skulle säga sanningen/ Börjar ta tillbaka vad dom redan sagt...

När Hoola Bandoola, 1972 kom med denna LP stod proggen högt på dagordningen bland vänsterliberaler. Post-modernismen hade börjat infiltrera den samhällsordning som de flesta av oss upplevde i dåtid, även om termen ännu inte präglats.

Underförstått i texterna finns kravet på sanning - vem kan man lita på - vem talar sanning? Här menas förhoppningsvis den objektiva och inte relativa sanningen! När Amerikas nuvarande president försägar sig och menar att den sanning, som han uttalar som sin egen inte behöver baseras på fakta, finns anledning att dra åt sig öronen. Inte bra med en president som är en inbiten relativist! Så frågan inställer sig - är de som serverar "sanningarna" idag att lita på? Vi har MSM, main stream media, bl.a. SVT, SR, TV4 m.fl. och så AB, DN, Di, SvD m.fl. i Sverige. Kan vi då lita på dessa - eller måste vi söka oss till alternativmedia för att få en mer balanserad cigarr att suga på? Det tål att tänka på!

Förebild är som alltid US

Titta gärna på bifogade paneldebatt:

www.youtube.com/watch?app=desktop&v=4IeVy7jQoz0&feature=youtu.be

of A som excellerar i avarter, som inte fanns tidigare; rättstaten, rättsordningen, migrationen, rättssäkerheten, nyhetsrapporteringen (fake news), storbolagens försök till styrning av den politiska processen m.m. Här inställer sig frågan - hur långt har postmodernismens bläckfisktentakler hunnit omslingra MSM och deras uppdragsgivare, som är ett mischmasch av politiker, kändisar, och storbolagen/ annonsköpare, olika statliga myndigheter och deras olika avknoppningar och förstås utredningsväsendet, som ju skapar sanningar i parti och minut för beställarna...

I skuggan av covid-epidemin, har utvecklingen i världen accelererat så att man mer och mer har hamnat i bryderi om rapportering vad som är sant i MSM, baserat på vetenskapliga fakta och gjorda observationer? Misstanken att de stora läkemedelskonglomeraten (Big Pharma) påverkar utvecklingen är befogad; de framställer sk. "vacciner", de avsägar sig ansvar för dessa av FDA "nödgodkända" preparat; läkare i WHO, NIH, FHM m.fl. rekommenderar 1,2,3 doser till alla från 5 år och uppåt.

Så vad är sanning betr. pandemin? De som serverar den - är de verkligen sanningensliga? Kan vi lita på Big Pharma som inte vill ta ansvar för sina preparat? Det är tragiskt att se bilderna på unga tonårsflickor och barn som låter vaccinera sig och därmed utsätter sig för större risker än vad själva virusinfektionen skulle medföra! En allt större del av världens läkare omfattar dessa farhågor! (se rekommenderad YouTube debatt nedan)

Den illusion som skapats baseras på skrämselfpropaganda. Här går MSM/FHM m.fl. i bräsch och trumpetar ut denna. Rädsla för människor är medgörliga - det upptäcktes redan i Sovjetstaten på tidigt 20-tal, de orädda gick ett annat öde till mötes!

Skrämselfpropagandan åter finns även inom miljörörelsen. Här gäller det att skrämna barn och ungdommar! Vår egen skrämselfprästinna Greta Thunberg leder trupperna.

Nu verkar ju det dessutom att man har anammat att "Sanning har blivit ett ord utan innebörd, (Christer Hedin)". En utveckling som inte inger stort framtidshopp!

Vid tramporgeln Bo Eneroth